ENGLESKA GRAMATIKA

NAPISALI

DRAGUTIN SUBOTIĆ

I

NEVILL FORBES

OXFORD

AT THE CLARENDON PRESS

o

ENGLESKA GRAMATIKA

NAPISALI

DRAGUTIN SUBOTIĆ, PH.D.

LEKTOR SRPSKOG JEZIKA NA LONDONSKOM UNIVERSITETU
(KING'S COLLEGE)

I

NEVILL FORBES, M.A., PH.D.

VANREDNI PROFESOR SLOVENSKIH JEZIKA NA
OXFORDSKOM UNIVERSITETU

OXFORD
AT THE CLARENDON PRESS
1920

92,72.65
HARVARD COLLEGE
OCT 9 1929
LIBRARY
Subscription fund

OXFORD UNIVERSITY PRESS
LONDON EDINBURGH GLASGOW NEW YORK
TORONTO MELBOURNE CAPE TOWN BOMBAY
HUMPHREY MILFORD
PUBLISHER TO THE UNIVERSITY

2282

PREDGOVOR

U vezi sa ovom gramatikom izradili smo i *Englesku Čitanku* u kojoj su vežbanja uregjena tako da odgovaraju svakoj glavi u ovoj gramatici. Ona su sastavljena uglavnom za razgovor, tako da su gotovo sve reči, fraže i rečenice, obične, svakodnevne, konverzacione.

S obzirom na obimnost i cenu knige našlo se za potrebno da se čitanka izda uskoro zasebno. Ona će obuhvatiti i indeks svih reči upotrebljenih u gramatici i čitanci sa izgovorom označenim megjunarodnom fonetičkom azbukom.

Diagrami na str. 11, 12, 13 i 14 uzeti su, s ljubaznim dopuštenjem piščevim, iz knjige *The Pronunciation of English*, by Daniel Jones (Cambridge University Press).

D. S.
N. F.

SADRŽAJ

FONETIČKI DEO

STRANA

1. Azbuka 7
2. Konsonanti 9
3. Vokali 13
4. Diftonzi 17
5. Akcent 17
6. Asimilacija 18
7. Delenje na slogove 18
8. Velika pismena 19

Vežbanja u čitanju i izgovoru.

1. Kratki vokali 19
2. Dugi vokali 20
3. Diftonzi 21
4. Konsonanti 23

GRAMATIČKI DEO

I Glava: Član i imenice 31
II Glava: Obični pridevi i zamenice *one* i *which* . 36
III Glava: Rod i promena imenica 37
IV Glava: Lične zamenice i pomoćni glagoli *to have* i *to be* 42
V Glava: Pridevi 44
VI Glava: Brojevi 47
VII Glava: Posesivni i zamenički pridevi . . 52
VIII Glava: Neodregjene i distributivne zamenice . 53
IX Glava: Glagoli 55
X Glava: Radno stanje, Pokazni Način, Sadašnjost: neodregjena radnja 58
XI Glava: Sadašnjost: nesvršena radnja. Relativne zamenice 60

		STRANA
XII Glava:	Sadašnjost: svršena radnja. Refleksivne zamenice i povratni glagoli . .	64
XIII Glava:	Sadašnjost: 'Perfektivno-trajna' radnja. Distributivne zamenice . . .	68
XIV Glava:	Prošlost: neodregjena radnja . .	69
XV Glava:	Prošlost: nesvršena radnja. Adverbi.	74
XVI Glava:	Prošlost: svršena radnja. Adverbi za vreme	84
XVII Glava:	Prošlost: 'Perfektivno-trajna' radnja. Adverbi za mesto	87
XVIII Glava:	Budućnost: neodregjena radjna . .	89
XIX Glava:	Budućnost: nesvršena, svršena i perfektivno-trajna radnja. Adverbi za količinu	93
XX Glava:	Način Zapovedni i Način Pogodbeni .	97
XXI Glava:	Savezni Način. Defektivni glagoli .	102
XXII Glava:	Neodregjeni Način. Participi . .	109
XXIII Glava:	Trpno stanje	115
XXIV Glava:	Nepravilni glagoli	120
XXV Glava:	Predlozi	129
XXVI Glava:	Slaganje vremena	132
XXVII Glava:	Sveze i usklici	136
XXVIII Glava:	Upotreba odregjenog i neodregjenog člana	139

SKRAĆENICE

zast. = zastarelo
izg. = izgovori
l. = lice
nap. = napomena
part. prez. = particip prezenta
pr. = primer
f. = sledeća strana
ff. = sledeće strane
pl. = plural
sing. = singular
jedn. = jednina
množ. = množina
prev. = prevedi
v. s. = vidi stranu
etc. = itd.

FONETIČKI DEO

1. AZBUKA

Česta upotreba istoga slova za razne glasove i pomeranje akcenta u dvosložnim i višesložnim rečima, predstavljaju glavnu teškoću u engleskom izgovoru. Iako u engleskoj *azbuci* ima pet vokala, treba imati na umu da u *govoru* ima dvanaest čistih vokalnih glasova i devet udvojenih vokala (diftonga). Za devetnaest konsonanata u azbuci postoje dvadeset i tri čista i nekoliko udvojenih (afrikativnih) konsonanata u govoru.

Da bi se savladao izgovor potrebno je upoznati se sa naukom o glasovima, *fonetikom*,[1] i služiti se fonetičkom azbukom, tj. naročitim znacima za glasove, i rečnikom[2] u kome je izgovor obeležen fonetičkom transkripcijom. U samom početku učenja treba se što više vežbati u čitanju reči i rečenica predstavljenim ovim znacima ; na taj način početnik se ubrzo upozna sa njima, navikne se na njih i uskoro nauči da čita bez njih.

Za fonetičku azbuku važi pravilo ; piši kao što govoriš i čitaj kao što prišeš. Kada se jedom savlada ona je od velike koristi i u učenju drugih stranih jezika.

U ovoj knjizi upotrebljena je tzv. megjunarodna fonetička azbuka utvrgjena u *Megjunarodnom Fonetičkom Društvu.*[3]

Iz napred rečenog jasno je zašto je nemoguće poslužiti se srpskom azbukom: otprilike 40 glasova u engleskom trebalo bi predstaviti sa 30 slova srpske azbuke ; 26 slova engleske azbuke još manje bi bili dovoljni. Osim toga vrlo je mali broj zajedničkih doista istih glasova u engleskom i srpskom.

[1] Vidi *The Pronunciation of English*, by Daniel Jones, Cambridge University Press, 1912.

[2] Najbolji je *An English Pronouncing Dictionary*, by Daniel Jones, London, J. M. Dent & Son, 1917.

[3] International Phonetic Association ; P. Passy, 20 Madeleine, Bourg-la-Reine, Seine, France ; D. Jones, University College, London, W.C. ; W. Viëtor, Universitätsprofessor, Marburg.

Engleska azbuka je ista kao i srpska latinica samo bez diakritičnih znakova, ali imena većine slova su sasvim drukša.

Ovde su izneta sva engleska pismena sa obeleženim izgovorom pomoću srpske latinice (kursivom) i fonetičke azbuke (masnim slovima). Znak '–' iznad, ili ':' iza vokala označava dug vokal.

A	a,	*ei,*	**ei**	N	n,	*en,*	**en**
B	b,	*bī,*	**bi:**	O	o,	*ou,*	**ou**
C	c,	*sī,*	**si:**	P	p,	*pī,*	**pi:**
D	d,	*dī,*	**di:**	Q	q,	*kjū,*	**kju:**
E	e,	*ī,*	**i:**	R	r,	*ā(r),*	**ɑ:***[1]
F	f,	*ef,*	**ef**	S	s,	*es,*	**es**
G	g,	*džī,*	**dʒi:**	T	t,	*tī,*	**ti:**
H	h,	*eič,*	**eitʃ**	U	u,	*jū,*	**ju:**
I	i,	*aj,*	**ai**	V	v,	*vī,*	**vi:**
J	j,	*džei,*	**dʒei**	W	w,	*dable jū,*	**ˈdʌblju**
K	k,	*kei,*	**kei**	X	x,	*eks,*	**eks**
L	l,	*el,*	**el**	Y	y,	*uaj,*	**wai**
M	m,	*em,*	**em**	Z	z,	*zed,*	**zed**

Napomena. Treba upamtiti nominalnu vrednost svakog glasa u engleskoj azbuci i ne brkati je sa glasovima azbuka kontinentalnih jezika, npr. *a, c, e, i, k,* itd., nisi *a, ce, e, i, ka,* nego **ei, si, i:, ai, kei.**

Kao što se vidi megjunarodni fonetički znaci poklapaju se u većini slučajeva sa odgovarajućim slovima u azbuci. Izvesni znaci odgovaraju glasovima koji postoje i u srpskom, s neznatnom razlikom u izgovoru ; tako : ʒ = ž, ʃ = š, tʃ = č, dʒ = dž.

Važna napomena. Znak ˈ u ovoj knjizi, kao i u Jones' ovom rečniku, obeležava jak akcent, i uvek je stavljen *ispred* sloga koji je naglašen, npr. grammar, ˈgræmə* ; salvation, sælˈveiʃən, označava da su slogovi *græ-* i *vei* naglašeni.—Znak ˌ obeležava sporedan akcent, npr. complimentary, ˌkɔmpliˈmentəri ; sporedan akcent je na slogu *kɔm-* a jak na *men-*.

[1] Zvezdica znači da se '*r*' izgovara ako sledeća reč počinje vokalom.

2. KONSONANTI

Pluća, dušnik—čiji gornji deo se zove *larynx*, 'jabučica'—ždrelo, ili *pharynx*, usta i nos su organi za govor. Kada vazduh nadire iz grudi u larynx kroz glasne žice, *glottis*, stvara se *glas*, bilo vokal ili konsonant. Glas može da pretrpi promene ili u 'jabučici', ili u usnenoj i nosnoj duplji. Kretanjem usana, jezika, mekih nepci i pomoću zuba obrazuju se razni vokali i konsonanti. Ako vazduh, izašavši iz larynx'a, ne nailazi ni na kakvu prepreku u prolazu kroz usnenu duplju, dobija se *vokal*; ako se stvori prepreka magde dobija se *konsonant*.

S obzirom *na mesto* gde se stvara prepreka konsonanti mogu da budu: usneni, *labialni*, ili *bi-labialni* (*p*, *m*, *b*, *w*); usneno-zubni, *labio-dentalni* (*f*); zubni, *dentalni* (*t*, *ð*); meko-nepčani, *velarni* (k). Glas *h* je *glotalan* jer se obraznje u glottis'u, tj. otvoru izmegju glasnih žica kada su ove u normalnom položaju.

S obzirom *na način* kako se stvara prepreka konsonanti su ili *plosivni*, ili *nazalni*, ili *frikativni*. Plosivni i nazalni obrazuju se stvaranjem *potpune* prepreke, tj. prolaz je tako zatvoren da vazduh, izlazeći iz grudi, ne može nigde da prodre. U prvom slučaju i usnena i nosna duplja su potpuno zatvorene, ali usnena duplja odjednom se otvara pod navalom vazduha iz grudi, i glasovi *p*, *b*, *t*, *d*, *k*, *g* 'eksplodiraju' iz nje, te se zato i zovu plozivni. U drugom slučaju potpuno se zatvara samo usnena duplja, glasovi ulaze u nosnu duplju i prolaze kroz nos, zbog čega se zovu nazalni; to su *m*, *n*, *ŋ*. Kod frikativnih glasova obrazovanje prepreke je *nepotpuno*, tj. prolaz se na izvesnom mestu toliko *sužava* da se glas proizvodi tako reći trenjem vazduha o preponu; takvi glasovi su: w[1], f, v, θ[1], ð[1], r, j, h, s, z, ʃ[1], ʒ[1], l (ɫ[1]), tʃ[1], dʒ[1].

Glas *l* je još i *lateralni*, tj. bočni, zato što se prepreka stvara u sredini usta, tako da vazduh može da promakne samo

[1] Za vrednost ovih glasova v. s. 10 ff.

sa strane, s bokova usta. Glas *r* ponekad se zove 'vâljan' (*rolled*), što se postiže kada vršak jezika vrlo brzo i uzastopno dodiruje gornje nepce.—Nazalni, lateralni glasovi i 'vâljano' *r* često se obuhvataju jednim imenom: *likvidni*, tj. tečni, poluvokalni glasovi.

Konsonanti su još ili *jasni* ili *mukli*, kao i u srpsom. Ako je konsonant praćen samo dahom, koji ne izaziva treperenje glasnih žica, onda je on mukao; ako vazduh, prolazeći is grudi kroz epiglotu, izaziva treprenje glasnih žica, onda se obrazuje jasan konsonant. Izmegju jednih u drugih postoje u engleskom, kao i u srpskom, izvesni parovi, kao što je niže predstavljeno.

jasni	mukli	jasni	mukli
b	p	ŋ°	—
d	t	w	—
g	k	v	f
m	—	ð°	θ°
n	—	r	—
j	—	ʒ*	ʃ*
—	h	l (ɫ°)	—
z	s	tʃ*	dʒ*

Lako je razlikovati jasne glasove od muklih na nekoliko načina. Ako se zapuše uši prstima pa se izgovori jasan konsonant, onda se čuje razgovetan zvuk, što nije slučaj kada se izgovori mukao. Ili ako dodirnemo prstom grlo, razgovetno raspoznajemo treperenje kada izgovorimo jasan ali ne kada izgovorimo i mukao glas. Stavljajući dlan na teme osećamo 'drmljenje' u glavi u prvom ali ne i u drugom slučaju.

Glasovi obeleženi sa ° ne postoje u srpskom; obeleženi sa * vrlo su slični, tako: ʃ = š, ʒ = ž, tʃ = č, dʒ = dž; *r* i *h* slični su, samo u izvesnim slučajevima, odgovarajućim glasovima u srpskom.

Naročitu pažnju treba obratiti na izgovor glasova **ŋ, w, ð, θ.**

ŋ obično označava kombinaciju *ng*, tj. oba glasa treba izgovoriti kao jedan *nazalni*, *jasan*, glas i to tako da se nikako ne

čuje *g* kao zaseban glas, niti još manje glas *nk.* Ovo se postiže kada se otpušti meko nepce tako da glas ugje u nosnu duplju ; usta se drže poluotvorena, a jezik u normalnom položaju. Na taj način jedno nazalno *n* može da se izgovara proizvoljno dugo kao vokal.—Treba još imati na umu da je *nk* = **ŋk** uvek, i da je *ng* = ŋ ili **ŋg,** v. s. 27 (ili **ng,** ili **ndʒ**, pr. *engage,* in′geidʒ, *strange,* streindʒ).

w je jedan mešovit *jasan* glas od glasova *v* i *u,* ali je vrlo pogrešno izgovoriti bilo čisto *v* ili *u.* Najpribližniji je glasu koji se dobija kada se izgovori *uo,* ili *ua,* ili *ue,* odjednom. Usne se tako zaokrugle da obrazuju mali otvor, a zadnji deo jezika podigne se u isto vreme prema mekom nepcu.

ð i **θ** izgovaraju se savršeno na isti način, samo što je prvi *jasan,* a drugi *mukao.* Treba jezik držati položeno sa vrhom podmetnutim pod ivicu gornjih zuba i, izgovarajnći prvi glas, pustiti bujicu vazduha iz grudi, a, u drugom slučaju samo dah, da prodje kroz usta i otkloni prepreku stvorenu na ovaj način. U sledećem diagramu označen je položaj jezika u oba slučaja.

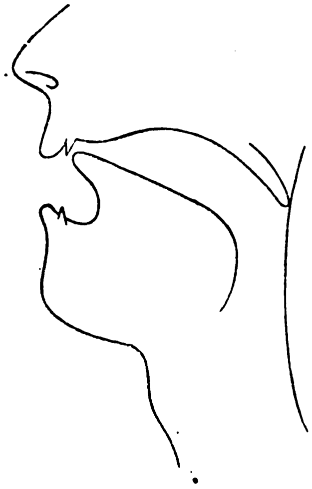

Položaj jezika za θ i ð.

Potrebno je obratiti pažnju na izgovor glasa *r*, koje se trojako izgovara, ali uvek kao *jasan* glas. U jednom slučaju, kada se izgovara kao srpsko vokalno *r* (crkva), ne predstavlja nikakvu teškoću. Ali ako mu prethodi zubni glas (d, t), dakle u kombinacijama *dr* . ., *tr* . ., onda se izgovara kao *dentalan, frikativan* glas, tj. izmegju vrha jezika i gornjeg nepca obrazuje se vrlo uzan otvor, tako da se dobija jedan šušteći poluvokal. U ovome slučaju kadkad se prestavlja sa ɹ, ali obično sa *r*. Sledeći diagram pokazuje položaj jezika u ovome slučaju.

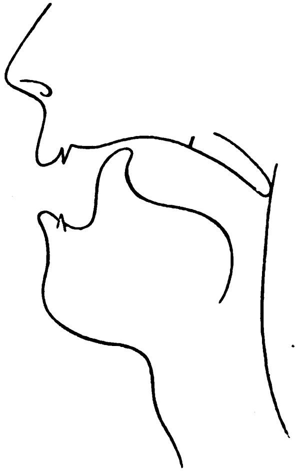

Položaj jezika za r.

Najzad ako je *r* na kraju, ili posle njega dolazi konsonant, onda se kao konsonant uopšte i ne izgovara. Tako reči *poor, nor, farm, purse* predstavljaju se fonetički kao puə*, nɔ*, fɑːm, pəːs, tj. imesto konsonanta *r* izgovaraju se tzv. *invertovani vokali.* Izgovor ovih vokala postiže se kada se vrh jezika povrne prema tvrdom nepcu, kao sto je predstavljeno u sledećem diagramu :

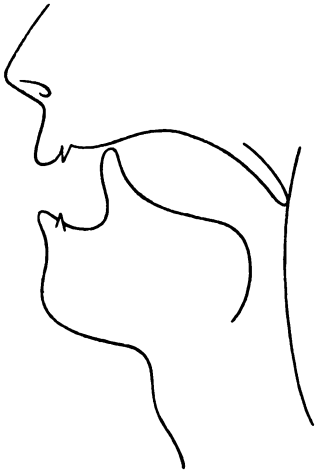

Položaj jezika za ɹ.

Ostali konsonanti ne predstavljaju gotovo nikakvu teškoću u izgovoru. Glas *l* ponekad je grleni, gutural, kao u ruskom, i tada se fonetički obeležava ɫ; glas *j* je *jasan*, *nepčani*, *frikativan*, a izgovara se istim proložajem usta kao iː, v. s. 15.

Glasovi m, n, l mogu ponekad da se izgovore 'produženo' u da obrazuju zaseban slog, tj. da su vokalni (= *syllabic*); u tome slučaju obeležavaju se ovako: m̩, n̩, l̩.

Napomene:

(1) Konsonanti se izgovaraju neprimetno duže kada su na kraju reči a posle vokala i, e, æ, ɔ, ʌ, u.

(2) Udvojeni konsonanti izgovaraju se kao i neudvojeni.

3. VOKALI

Izgovor vokala ne zavisi ni od kakvih prepreka, niti se mogu podeliti na jasne i mukle pošto su čisti glasovi. Njihov izgovor zavisi jedino od oblika usnene duplje kroz koju prolazi bujica vazduha iz grudi. Ovaj oblik može da bude vrlo razno-

lik. On zavisi od dizanja i spuštanja prednjeg ili zadnjeg dela jezika prema nepcima, od položaja usana, tj. da li su zaokrugljene ili razvučene, ili, najzad, od zategnutosti i labavostu muskula usta. Naravno i vilice se, prema potrebi, razmiču manje ili više.

Izgovarajući vokale jezik je u većini slučajeva u ispupčenom položaju prema nepcima, i s obzirom na položaj jezika prema njima razlikujemo *prednje* (front) i *zadnje* (back) vokale, prema tome da li je najviša tačka jezika napred, prema tvrdom nepcu, ili nazad prema mekom. Kada je najviša tačka jezika otprilike na sredini izmegju ova dva položaja onda se obrazuju *mešoviti* vokali.

Podela na prednje, mešovite i zadnje vokale učinjena je s pogledom na *horizontalan* položaj jezika. Ali s obzirom na njegov *vertikalan* položaj oni mogu biti *zatvoreni* i *otvoreni*. Kada je jezik u najvišem položaju vokali su zatvoreni, u najnižem otvoreni. Osim toga razliknjemo još i *poluzatvôrene* i *poluotvorene*. Ovde su označene sve vrste vokala:

	Prednji (front)	Mešoviti (mixed)	Zadnji(back)
Zatvoreni	i: i		u: u
Poluzatv.	e		o
Poluotv.	ɛ	ə: ə	ʌ
Otvoreni	æ a	ɑ	ɔ: ɔ

Kvalitet vokala mnogo zavisi od položaja usana, koje mogu biti u prirodnom, razvučenom i zaokrugljenom položaju. Prema tome *zaokrugljeni vokali* su oni koji se dobijaju kada su usne u ovome poslednjem položaju, a *nezaokrugljeni* kada su u prvom, dok su razvučeni vokali u pravilnom engleskom izgovoru vrlo retki. Neki vokali izgovaraju se sa *zategnutim mu-*

skulima usta, drugi sa *labavim*, što se opaža kada se stavi prst na grlo izmegju brade i jabučice.

Za Srbe izgovor engleskih vokala predstavlja veću teškoću nego izgovor konsonanata. U sledećem pregledu obraćena je naročita pažnja u objašnjavanju izgovora fonetičkih znakova za one vokale koji ne postoje u srpskom, ili su malo slični sa odgovarajućim srpskim.

Gotovo nijedan engleski vokal ne poklapa se *potpuno* sa odgovarajućim srpskim.

Dugi zatvoreni vokali **i:**, **u:**, kratko zatvoreno **u**, poluzatvoreno **e** i mešovito dugo **a:** najbliži su po izgovoru odgovarajućim vokalima *i*, *u*, *e*, *a* u srpskom.

(a) *Prednji vokali.*

i, **i:**, od kojih **i:** je gotovo isto kao srpsko 'i', a *i* je kratko i izgovara se više nazad, pr. *kiss*, kis, *his*, hiz, *stick*, stik; *feel*, fi:l, *please*, pli:z, *piece*, pi:s.

e je kao i srpsko, pr. *get*, get, *said*, sed, *head*, hed, *guess*, ges.

ɛ je nešto otvorenije od srpskog 'e'. Javlja se u engleskom samo u kombinaciji ɛə, pr. *there*, ðɛə*, *where*, hwɛə*, *Mary*, m'ɛəri.

æ je otvoren, znatno otvoreniji glas od srpskog *e*; dobija se kada se izgovori srpsko *a* sa dobro otvorenim ustima, pa se položaj usta zadrži i izgovori *e*, pr. *fat*, fæt, *man*, mæn, *plaid*, plæd, *gad*, gæd.

a je otvoren glas, koji se u engleskom javlja samo u kombinaciji diftonga *ai*, te se stoga izgovara mnogo više napred u ustima nego srpsko *a*, na mestu dakle gde se obrazuje *i*, pr. *fly*, flai.

(b) *Mešoviti vokali.*

ə:, **ə** su poluotvoreni vokali, čiji izgovor se postiže kada se izgovori srpsko 'i' sa slabo otvorenim ustima, pa se položaj usta zadrži i izgovori se grleno *e*. Kratko **ə** javlja se samo u nenaglašenim slogovima.[1]—Pogrešno je reći da odgovaraju

[1] Isto tako glasovi *e*, *æ*, *a:*, *ɔ:*, *ə:*, *ou* postaju u izgovoru *ə* kada su nenaglašeni.

nemačkom *ö*, ili francuskom *eu*, pr. *herd*, hə:d, *her*, hə:*, *firm*, fə:m, *church*, tʃə:tʃ, *earn*, ə:n.

ɑ, ɑ: su otvoreni vokali; izgovaraju se sa položenim jezikom, dakle po položaju na nižem mestu od *ə*, ali dublje u usnenoj duplji, pr. *father*, fɑ:ðə, *master*, 'mɑ:stə*, *aunt*, ɑ:nt.

(c) *Zadnji vokali.*

u:, u ne predstavljaju gotovo nikakvu teškoću u izgovoru; prvi je dug, drugi kratak glas, pr. *rule*, ru:l, *move*, mu:v, *root*, ru:t; *put*, put, *foot*, fut, *could*, kud.

Izvesnu teškoću u izgovoru zadaju **o, ɔ, ɔ:** i **ʌ**. Svi su *zadnji* vokali.

o je *poluzatvoren*, kratak, i javlja se gotovo uvek kao sastavni deo diftonga *ou*, pr. *go*, gou, *hero*, 'hiərou, *omit*, o'mit. Izgovori srpsko *a* sa vrlo malo otvorenim ustima (koliko da progje kažiprst izmegju zuba) zadržati položaj usta pa izgovoriti *o*.

ɔ je *otvoren*, kratak vokal i izgovara se sa malo zoakrugljenim usnama (koliko da progju izmegju zuba kažiprst i srednji prst stavljeni jedan na drugi), pr. *hot*, hɔt, *honour*, 'ɔnə*, *knowledge*, 'nɔlidʒ.

ɔ: je gotovo isto toliko otvoreno kao i *ɔ*. Treba izgovoriti srpsko *a* sa prilično otvorenim ustima (koliko da progju tri prsta, palac, kažiprst i srednji, sastavljeni kao kada hoćemo da se prekrstimo), zadržati taj položaj pa izgovoriti *o*, pr. *sauce*, sɔ:s, *or* = ɔ:*.

ʌ je poluotvoren, kratak grleni glas, najbliži kratkom grlenom *a*; to je upravo ъ u modernom bugarskom u Bъlgaria, pr. *nut*, nʌt, *son*, sʌn, *flood*, flʌd.[1]

Kvantitet vokala je raznolik, ali je dovoljno razlikovati *duge*, *poluduge* i *kratke* vokale.

Znak : upotrebljava se ne samo za duge nego i za poluduge vokale.

Dugi vokali su: i:, ɑ:, ɔ:, u:, e:; kratki: i, e, æ, ɔ, ʌ, u; ali oni su i polu-dugi kad su naglašeni a sleduje im jasan konsonant, osim likvida.

[1] Vežbajući se u izgovoru ovih glasova, kao u ostalom i drugih najbolje je služiti se ogledalom i tako kontrolisati pokrete usta.

4. DIFTONZI

Ovo su moguće kombinacije vokala u diftonge: ei, ou, ai, au, ɔi, iə, εə, uə.

Treba ih uvek izgovarati kao jedan glas.

Diftonzi mogu biti ili dugi ili kratki. Akcent pada uvek na prvi deo diftonga.

Vokali i diftonzi su (1) *dugi* (:) u naglašenom slogu kada su na kraju ili za njima dolazi jasan konsonant, pr. *blue*, blu:, *sea*, si:, *far*, fa: ; (2) *poludugi*, ako za njima dolazi (*a*) mukao konsonant, pr. *seat*, si:t, *fate*, feit ; (*b*) ako su potpuno nenaglašeni ; (*c*) ako im sleduje neki drugi vokal, pr. *deist*, di:ist.

5. AKCENT

Akcent u engleskom nije ni izdaleka tako raznovrsan kao u srpskom, ali je u toliko težak što nema stalno mesto. To nije muzikalan i mek akcent kao u srpskom, nego odsečan (stress) i zavisi jedino od snage daha i jačine glasa. Akcent dakle pada na onaj slog koji je izgovoren sa najačim dahom i glasom. Ako je potrebno on se obeležava znakom ′ stavljenim obično *pred* naglašen slog.

Akcent u engleskom ima daleko veću važnost od kvantiteta, dužine sloga, tako da nenaglašeni slogovi često puta iščezavaju sasvim, pr. *ap′prentice* izgovara se skoro kao ′prentice, jer je prvi slog nenaglašen.

Treba obratiti naročitu pažnju na akcent kod onih reči koje se pišu na isti način, ali se razlikuju samo po akcentu. To su obično izvesne imenice i glagoli, ili imenice i pridevi, ili glagoli i pridevi. Ako se *imenica* i *glagol* pišu na isti način onda je akcentkod imenice na prvom slogu, a kod glagola na poslednjem; pr. ′conduct, s., con-′duct, v. Kod *imenice* i *prideva* akcent je u prvom slučaju na prvom, a u drugom na drugom slogu, pr. ′compact, s., com-′pact, adj. Kod *glagola* i *prideva*,

akcent je kod glagola uvek na poslednjem slogu, pr. ab-'sent, v., 'ab-sent, adj.

Potrebno je razlikovati akcent (stress) od *intonacije* (*pitch*), tj. dizanja i spuštanja glasa u govoru. Intonacija je potpuno nezavisna od akcenta. I rečenica ima svoj *rečenični akcent*.

6. ASIMILACIJA

Pod asimilacijom podrazumeva se uticaj jednoga glasa na susedni glas. Odlika engleskog izgovora je u kratkoći, koncisnosti i ležernosti, tj. izgovarati so što manje napora i pokreta usta. Asimilacijom glasova broj pokreta muskula usta svodi se na najmanju moguću meru. Po pravilu, kada dva glasa, čiji izgovor zavisi od istih pokreta usta, stoje jedan pored drugog, onda se vrši samo jedan pokret usta.

Ponekad jasan glas pretvara susedan mukao u jasan, pr. *raspberry* izgovara se rɑ:zbəri, tj. muklo *s* postalo je jasno *z* pod uticajem konsonanta *b*. Reč *dogs* izgovara se dɔgz, tj. *s* je postalo jasno *z* pod uticajem jasnog *g*.

Ako se jedna reč završava muklim glasom, a druga počinje jasnim onda drugi uvek preovlagjuje, pr. *cupboard* izgovara se kʌbəd.

U običnom govoru najčešće se izbacuju *d* i *t*, pr. *handkerchief*, hæŋkətʃif, *listen*, lisn̩.

Grupe konsonanata koje su nelagodne za izgovor, a nalaze se u početku ili na kraju reči, uprošćavaju se na taj način što se jedan od njih izbacuje, pr. *kn-* u *knee*, ni: ; *gn-* u *gnostic*, nɔstik ; sw- u *sword*, sɔ:d ; *write*, rait ; *bomb*, bɔm ; *autumn*, 'ɔ:təm.

7. DELENJE NA SLOGOVE

U engleskom reči se ne dele prema etimološkom postanku nego prema izgovoru. Etimološka podela na slogove nemoguća je stoga što je srazmerno vrlo mali broj ljudi koji poznaju jezik u istorijskom razvitku.

Nastavci *-cial, -cious, -cean, -sion, -gion, -tion, -tial, -tious* ne mogu se rastavljati pošto u izgovoru predstavljaju samo jedan slog.

Ako dva vokala nisu rastavljena ni konsonantom ni predahom oni obrazuju jedan slog, tj. diftong.

Ako dva silabična[1] sloga u jednoj reči sleduju jedan za drugim oni su obično rastavljeni konsonantom ; ako ne onda u izgovoru mora izmegju njih da se predahne, ili da se umetne jedan jedva primetan konsonant, obično *j*, pr. *create*, kri'jeit, *j* se umeće izmegju *i:* i *e*.

8. VELIKA PISMENA

Velika pismena upotrebljavaju se : (1) u početku rečenice posle tačke, (2) u poeziji u početku svakog stiha, (3) u citatima, (4) za osobena imena (takogje osobene prideve), (5) za imena dana i meseca, (6) za imena božanstva, (7) za titule i nadleštva, (8) za ličnu zamenicu 1. lica.

VEŽBANJA U ČITANJU I IZGOVORU[2]

1. *Kratki vokali.*

æ	fæt	blæk	dæmp	flæt	kætʃ	træm	hænd
	fat	black	damp	flat	catch	tram	hand
	mastan	crn	vlažan	ravan	uhvatiti	tramvaj	ruka

dʒæm	stæmp	mæn.
jam	stamp	man.
slatko	marka	čovek.

[1] Najzvučniji glas n jednom slogu zove se silabičan (syllabic), koji je obično vokal, a moze da bude i konsonant, pr. *written*, ritn̩ ; *people*, pi:pl.

[2] Reči u sledećim vežbanjima izabrane su da pokažu mnogobrojne raznolike oblike istog pisanja ali drugšeg izgovora, i obrnuto.

e	tel	sel	eg	best	end	left	help
	tell	sell	egg	best	end	left	help
	kazati	prodati	jaje	najbolji	kraj	levi	pomoć
	nekst	lend	rest.				
	next	lend	rest.				
	najbliži	pozajmiti	odmor.				
i	kis	gift	big	fil	kid	stik	lift
	kiss	gift	big	fill	kid	stick	lift
	poljubiti	dar	veliki	puniti	jare	štap	podići
	briŋ	fiʃ	driŋk.				
	bring	fish	drink.				
	doneti	riba	piti.				
ɔ	klɔk	hɔt	sɔft	drɔp	bɔks	spɔt	stɔp
	clock	hot	soft	drop	box	spot	stop
	sat	vruć	mekan	kap	kutija	mrlja	zaustaviti
	pɔnd	rɔŋ	nɔt.				
	pond	wrong	not.				
	vir	netačan	ne.				
ʌ	bʌs	mʌtʃ	kʌp	bʌt	ʃʌt	sʌn	
	bus	much	cup	but	shut	sun	
	omnibus	mnogo	šolja	ali	zatvoriti	sunce	
	kʌt	gʌn	klʌb	rʌf.			
	cut	gun	club	rough.			
	seći	top	klub	grub.			
u	bul	put	fut	gud	pul	buk	wul
	bull	put	foot	good	pull	book	wool
	bik	staviti	stopalo	dobar	vući	knjiga	vuna
	buʃ	kuk	wulf	puʃ.			
	bush	cook	wolf	push.			
	žbun	kuvati	vuk	gurnuti.			

2. *Dugi vokali.*

i:	bi:f	di:p	fri:	ri:d	ti:	pi:s
	beef	deep	free	read	tea	piece
	govegjina	dubok	slobodan	čitati	čaj	komad
	si:z	ki:	mi:t	si:n.		
	seize	key	meat	scene.		
	zgrabiti	ključ	meso	scena.		

ə:	fə:m	ə:θ	sə:v	tʃə:tʃ	θə:st	se:tʃ	
	firm	earth	serve	church	thirst	search	
	čvrst	zemlja	služiti	crkva	žegj	istraživati	
	ə:n	pə:l	kə:nl̩	′dʒə:ni.			
	earn	pearl	colonel	journey.			
	zaraditi	biser	pukovnik	putovanje.			
ɑ:	grɑ:s	stɑ:t	kɑ:f	stɑ:f	lɑ:f	klɑ:k	
	grass	start	calf	staff	laugh	clerk	
	trava	krenuti se	tele	osoblje	smejati se	pisar	
	hɑ:t	drɑ:ft	bɑ:θ	ɑ:nt.			
	heart	draught	bath	aunt.			
	srce	promaja	kupatilo	tetka.			
u:	ru:m	bu:t	ru:l	cru:	blu:	fru:t	tu:m
	room	boot	rule	crew	blue	fruit	tomb
	soba	cipela	pravilo	posada	plav	voće	grobnica
	du:	mu:v	gru:p	ʃu:	lu:z	tu:.	
	do	move	group	shoe	lose	two.	
	činiti	kretati (se)	grupa	cipela	izgubiti	dva.	
ɔ:	fɔ:l	wɔ:m	hɔ:s	lɔ:	stɔ:k	ɔ:t	
	fall	warm	horse	law	stalk	ought	
	pasti	topao	konj	zakon	stabljika	treba(ti)	
	bɔ:d	sɔ:s	brɔ:d	flɔ:r	′ɔ:fn	lɔ:d.	
	board	sauce	broad	floor	often	Lord.	
	daska	sos	širok	patos	često	Gospod.	

3. *Diftonzi.*

ei	feit	geit	′leidi	greit	dei	weit	eit
	fate	gate	lady	great	day	wait	eight
	sudba	kapija	dama	veliki	dan	čekati	osam
	rein	ðei	dʒeil	geidʒ	grei.		
	rain	they	gaol *ili* jail	gauge	gray, grey.		
	kiša	oni	tamnica	železnički kolosek	siv.		
ou	gou	moust	koul	lou	mouv	broutʃ	
	go	most	coal	low	mauve	broach	
	ići	najviše	ugalj	nizak	ljubičast	broš	
	soul	ou	sou	tou	soup.		
	soul	owe	sew	toe	soap.		
	duša	dugovati	šiti	prst na nozi	sapun.		

ai	dain	tʃaild	kaind	tai	kwait	wait	
	dine	child	kind	tie	quite	white	
	večerati	dete	ljubazan	vezati	sasvim	beo	
	taip	dai	sai	sain	nait	bai	wai
	type	dye	sigh	sign	night	buy	why
	tip	bojiti	uzdah	znak	noć	kupiti	zašto
	hait	gaid.					
	height	guide.					
	visina	vogja.					

au	haus	raund	braun	taun	plau	auə*
	house	round	brown	town	plough	hour
	kuća	okrugao	zagasit	varoš	orati	čas
	kraud	maus	laud	bau.		
	crowd	mouse	loud	bough.		
	gomila	miš	jasan	grana.		

ɔi	bɔi	bɔil	nɔiz	dis'trɔi	tʃɔis	spɔil
	boy	boil	noise	destroy	choice	spoil
	dečak	vreti	larma	razoriti	izbor	pokvariti
	'rɔiəl	kɔin	ɔil.			
	royal	coin	oil.			
	kraljevski	novčić	ulje.			

iə	fiəs	iə*	biə*	diə*	hiə*	tʃiə*	hiə*
	fierce	ear	beer	dear	hear	cheer	here
	besan	uvo	pive	drag	čuti	radosno uzvikivati	ovde
	niə*	fiə*	wiəd.				
	near	fear	weird.				
	blizu	bojati se	nastran.				

εə	tʃεə*	pεə*	bεə*	pεə*	bεə*	mεə*	mεə*
	chair	pair	bear	pear	bare	mare	mayor
	stolica	par	nositi	kruška	go	kobila	predsednik opštine
	ʃεə*	ðεə*	ðεə*	wεə*[1]	prεə*.		
	share	their	there	where	prayer.		
	akcija	njihov	tamo	gde	molitva.		

[1] U kombinaciji glasova *wh*-, 'h' se često 'aspiruje', ili tačnije reći 'w' se izgovara ne kao jasan (v. s. 11) nego kao *mukao* glas. U tome slučaju izgovor se obeležava kao *hw* (ili ʍ).

uə	ʃuə*	muə*	puə*	tuə*	ˈkruəl	juəz.
	sure	mocr	poor	tour	cruel	yours.
	siguran	ledina	siromašan	izlet	svirep	vaš.

4. *Konsonanti.*

(*a*) Glasovi isti kao odgovarajući u srpskom.

b	bed	bæd	beg	bɔks	bə:n	kæb
	bed	bad	beg	box	burn	cab
	krevet	rgjav	moliti	sanduk	goreti	kola
	bi:	bæk.				
	be	back.				
	biti	legja.				
d	dʌst	dæd	ˈdaiəri	ˈdεəri	kɑ:d	
	dust	dad	diary	dairy	card	
	prašina	otac	dnevnik	mlekadžinica	karta	
	send	wə:d	dʌm.			
	send	word	dumb.			
	poslati	reč	nem.			

g	gæs	glæd	goust	gri:n	dɔg	big	gri:di
	gas	glad	ghost	green	dog	big	greedy
	gas	veseo	duh	zelen	pås	krupan	proždrljiv
	veig	gɔd.					
	vague	God.					
	neodregjen	Bog.					
m	mæp	meik	meid	milk	mu:n	mauθ	
	map	make	maid	milk	moon	mouth	
	mapa	praviti	devojka	mleko	mesec	usta	
	ɑ:m	houm.					
	arm	home.					
	ruka	dom.					
k	kɔ:l	kli:n	kout	kʌm	ki:p	ɑ:sk	eik
	call	clean	coat	come	keep	ask	ache
	zvati	čist	kaput	doći	čuvati	pitati	boleti
	likə*	əˈkaunt.					
	liquor	account.					
	liker	račun.					

p	pen	poust	pjuə*	plei	pɔt	pu:l	pɔ:tʃ
	pen	post	pure	play	pot	pool	porch
	pero	pošta	čist	igra	lonac	vir	trem
	houp	help	'hæpi.				
	hope	help	happy.				
	nada	pomoć	srećan.				

f	fi:ld	fu:l	'fizik	'foutou	hɑ:f	fi:l
	field	fool	physic	photo	half	feel
	polje	budala	fizika	fotografija	polovina	osećati
	lef'tenənt	ɔ:f.				
	lieutenant	off.				
	poručnik	od, sa.				

t	'teibl	teik	taim	tɔp	mi:t	'timbə*	teil
	table	take	time	top	meet	timber	tale
	astal	uzeti	vreme	vrh	sresti	japija	priča
	teil	tait.					
	tail	tight.					
	rep	tesan.					

l	let	lɑ:st	leis	li:v	loun	lɔ:fti
	let	last	lace	leave	loan	lofty
	pustiti	poslednji	'pertla'	ostaviti	zajam	uzvišen
	lʌv	sɔ:lt	seil.			
	love	salt	sale.			
	ljubav	so	prodaja.			

j	jiə*	jɑ:d	jɔ:n	tju:n	fju:	sju:t
	year	yard	yawn	tune	few	suit
	godina	dvorište	zevati	melodija	malo	odelo
	hju:dʒ	'hidiəs	jes.			
	huge	hideous	yes.			
	ogroman	ružan	da.			

v	vɑ:st	vest	'velvit	giv	glʌv	weiv
	vast	vest	velvet	give	glove	wave
	ogroman	grudnjak	kadifa	dati	rukavica	talas
	vout	vju:	ʃeiv.			
	vote	view	shave.			
	glasati	izgled	brijati (se).			

s	si:	si:s	si:l	sei	feis	wə:s	siks
	see	cease	seal	say	face	worse	six
	videti	prestati	pečat	reći	lice	gori	šest
	siti	lu:s	rais.				
	city	loose	rice.				
	varoš	labav	pirinač.				

z	zoun	ziŋk	zu:	tʃi:z	lu:z	'sizəz
	zone	zinc	zoo	cheese	lose	scissors
	zona	cink	zoološka bašta	sir	izgubiti	makaze
	'biznis	saiz	'auəz.			
	business	size	ours			
	trgovina	obim	naš.			

n	net	nou	lʌntʃ	nais	nib	ni:d	ni:s
	net	know	lunch	nice	nib	need	niece
	mreža	znati	ručak	prijatan	pero	potreba	nećaka
	ki:n	da:ns	nou.				
	keen	dance	no.				
	žudan	igra	ne.				

ʃ	ʃɔ:t	ʃaut	ʃip	ʃɔp	ʃi:p	'souʃəl
	short	shout	ship	shop	sheep	social
	kratak	vikati	brod	dućan	ovca	društven
	'miʃən	'neiʃən	'ʃugə*.			
	mission	nation	sugar.			
	misija	narod	šećer.			

ʒ	'pleʒə*	di'viʒən	'meʒə*	'ju:ʒuəl	ə'keiʒən
	pleasure	division	measure	usual	occasion
	zadovoljstvo	podela	mera	običan	prilika
	di'siʒən	'leʒə*.			
	decision	leisure.			
	odluka	dokolica.			

(*b*) Glasovi slični odgovarajućim u srpskom.

tʃ	ritʃ	tʃest	tʃek	tʃu:z	'tʃikin	tʃi:p
	rich	chest	cheque	choose	chicken	cheap
	bogat	grudi	ček	izabrati	pile	jeftin

	′neitʃə*	′ɔ:tʃəd	′kwestʃən.
	nature	orchard	question.
	priroda	voćnjak	pitanje.

dʒ	′meidʒə	dʒʌdʒ	′souldʒə	′kɔlidʒ	′dʒentlmən
	major	judge	soldier	college	gentleman
	major	sudija	vojnik	kolež	vaspit-čovek
	spʌndʒ	dʒʌmp	′dʒʌstis.		
	sponge	jump	justice.		
	sungjer	skočiti	pravda.		

(*c*) Glasovi drukši nego odgovarajući u srpskom.

h	hi:	hiz	hə:*	bi′haind	be′heiv	hæv
	he	his	her	behind	behave	have
	on	njegov	njen	pozadi	ponašati se	imati
	hould	hu:	hu:z	hil.		
	hold	who	whose	hill.		
	držati	ko	čiji	breg.		

r	red	′redi	′meri	tri:	θri:	drai	rait
	red	ready	merry	tree	three	dry	right
	crven	gotov	veseo	drvo	tri	suv	desni
	rait	di′rekʃən	′hɔrid	′pɔridʒ	grou	′erə*	
	write	direction	horrid	porridge	grow	error	
	pisati	pravac	užasan	kaša	rasti	zabluda	
	′histəri	′ru:mətizm	′paiərit.				
	history	rheumatism	pirate.				
	istorija	reumatizam	razbojnik.				

(*d*) Glasovi koji ne postoje u srpskom.

ð	ðis	ðen	fa:ðə*	′mʌðə*	′brʌðə*	bu:ð	′leðə*
	this	then	father	mother	brother	booth	leather
	ovaj	tada	otac	majka	brat	šatra	koža
	wið	ðou	bri:ð	louð	klouð	′wə:ði	′ʌðə*.
	with	though	breathe	loathe	clothe	worthy	other.
	sa	mada	disati	prezirati	odevati	dostojan	drugi.

θ	θin	θiŋ	tru:θ	pa:θ	tu:θ	′meθəd	θik
	thin	thing	truth	path	tooth	method	thick
	tanak	stvar	istina.	put	zub	metod	debeo

	θɔ:n	mɔθ	breθ	deθ	mauθ	nɔ:θ	sauθ
	thorn	moth	breath	death	mouth	north	south
	trn	moljac	dah	smrt	usta	sever	jug
	′ɔ:θə*	θi:f	θru:.				
	author	thief	through.				
	pisac	lopov	kroz.				
ŋ	siŋ	siŋə*	riŋ	lɔŋ	hæŋ	briŋ.	
	sing	singer	ring	long	hang	bring.	
	pevati	pevač	prsten	dug	obesiti	doneti.	
ŋg	′fiŋgə*	lɔŋgə*	′hʌŋgə*	′hʌŋgri	′æŋgə*	′æŋgri.	
	finger	longer	hunger	hungry	anger	angry	
	prst	duži	glad	gladan	ljutnja	ljut.	
ŋk	iŋk	θiŋk	θæŋk	mʌŋk	′dɔŋki		
	ink	think	thank	monk	donkey		
	mastilo	misliti	hvala	kalugjer	magarac		
	′ʌŋkl	′mʌŋki.					
	uncle	monkey.					
	ujak	majmun.					
w	wɔnt	waiz	′wumən	wə:ld	wɔ:l	wil	wind
	want	wise	woman	world	wall	will	wind
	želeti	mudar	žena	svet	zid	volja	vetar
	skwɛə*	wʌn	win	bi′twi:n	′twenti	kwi:n	
	square	one	win	between	twenty	queen	
	‘skver’	jedan	dobiti	izmegju	dvadeset	kraljica	
	kwik	pə′sweid.					
	quick	persuade.					
	brz	nagovoriti.					

5. *Dvosložne reči.*

′beikə*	′peipə*	′kændl̩	pə′li:s	′mɑ:stə*	pri′tend
ba ker	pa per	can dle	po lice	ma ster	pre tend
hlebar	hartija	sveća	policija	gospodar	praviti se
′kaindnis	′ʃædou	ə′piə*	ri′si:v	kəm′peld	
kind ness	shad ow	ap pear	re ceive	com pelled	
ljubaznost	senka	pojaviti se	primiti	prinugjen	

di′nai	′hʌni	′haifən	ri′si:t	′tu:θeik
de ny	hon ey	hy phen	re ceipt	tooth ache
poreći	med	pauza	priznanica	zubobolja
′twailait	′eibl̩	iks′pres	′kɔ:ʃən	i′nʌf.
twi light	a ble	ex press	cau tion	e nough.
sumrak	sposobàn	izraziti	obazrivost	dovoljno.

6. *Trosložne reči.*

əd′ventʃə*	ʌn′hæpi	tri′bju:nəl	′pʌniʃmənt
ad ven ture	un hap py	tri bu nal	pun ish ment
avantura	nesretan	sud	kazna
in′venʃən	′tʃɔkəlit	′idiəm	im′pru:vmənt
in ven tion	choc o late	id i om	im prove ment
pronalazak	čokolada	‘idiom’	poboljšanje
ri′membrəns	tə′bækou	′kæriktə*	′simpəθi
re mem brance	to bac co	char ac ter	sym pa thy
uspomena	duvan	karakter	saučešće
′mæsəkə*	′sætisfai	′tempərəl	′kæbinət.
mass a cre	sat is fy	tem po ral	cab i net.
pokolj	zadovoljiti	privremen	kabinet.

7. *Četvorosložne reči.*

ˌpɔpju′leiʃən	ˌedju′keiʃən	ˌkɔnvə′seiʃən	kən′grætjuleit
pop u la tion	ed u ca tion	con ver sa tion	con grat u late
stanovništvo	vaspitanje	razgovor	čestitati
di′tə:minit	in′kjuərəbl	ə′griəbl	im′pə:tinənt
de ter min ate	in cu ra ble	a gree a ble	im per ti nent
odluka	neizlečiv	prijatan	drzak
li′gæliti	ə′biliti	nju(:)′træliti	′kærikətjuə*
le gal i ty	a bil i ty	neu tral i ty	car i ca ture
zakonitost	sposobnost	neutralnost	karikatura
ˌsju(:)pə′stiʃəs	di′ploumәsi	ə′nɔniməs	frə′tə:niti.
su per sti tious	dip lo ma cy	a non y mous	fra ter ni ty.
praznoveran	diplomacija	bezimen	bratstvo.

8. *Reči od pet i više slogova.*

kənˌgrætju′leiʃən	kəˌmju:ni′keiʃən	igˌzæmi′neiʃən
con grat u la tion	com mu ni ca tion	ex am in a tion
čestitanje	saobraćaj	ispit

ˌpʌŋktju'æliti punc tu al i ty tačnost	ˌju(:)ni'və:siti u ni ver si ty universitet	in'koridʒəbl in cor ri gi ble nepopravim
ˌæmbi'gjuiti am bi gu i ty dvosmislenost	ˌæni'və:səri an ni ver sa ry godišnjica	ˌmæθimə'tiʃən math e ma ti cian matematičar
əˌsousi'eiʃən as so ci a tion udruženje	ˌmisə'leiniəs mis cel la ne ous mešovit	ˌkonfi'denʃəli con fi den tial ly poverljivo
ˌæristə'krætikəl ar.is to crat i cal aristrokratski	sju(:)ˌpiəri'oriti. su pe ri or i ty. nadmoćnost.	

Važne napomene.

1. U rečima sa jednim vokalom za kojim sleduje *jedan* konsonant + (muklo) e, vokal obično ima svoju nominalnu vrednost, tj. *a* = *ei*, *i* = *ai*, (*e* = *i*[1],) *o* = *ou*, *u* = *ju*, pr.:

feis	ʃeid	pleit	keik	leit	eidʒ	breiv
face	shade	plate	cake	late	age	brave
lice	senka	tanjir	kolač	dockan	doba	hrabar
greiv	said	faiv	fain	main	braid	nais
grave	side	five	fine	mine	bride	nice
grob	strana	pet	fini	moj	nevesta	prijatan
bait	hiə*	miə*	si:n	i:k	i:v	roup
bite	here	mere	scene	eke	eve	rope
zagristi	ovde	jezero	scena	dopuniti	uoči dana	uže
houl	nouz	jouk	dʒouk	θroun	stoun	mju:l
hole	nose	yoke	joke	throne	stone	mule
rupa	nos	jaram	šala	presto	kamen	mazga
ju:z	ju:s	dju:k	tju:n	mju:t.		
use	use	duke	tune	mute.		
upotrebljavati	upotreba	vojvoda	melodija	mukao.		

2. *a* ispred *-ll*, *-lk*, *-lt* i *-w* izgovara se obično kao ɔ:, pr.:

ɔ:l	fɔ:l	kɔ:l	wɔ:l	tɔ:l	hɔ:l	bɔ:l
all	fall	call	wall	tall	hall	ball
svi	pasti	zvati	zid	visok	dvorana	lopta

[1] mnogo regje.

tʃɔ:k	tɔ:k	wɔ:k	sɔ:lt	mɔ:lta	mɔ:lt
chalk	talk	walk	salt	Malta	malt
kreda	govoriti	šetnja	so	Malta	'malc'

dʒɔ:	lɔ:	pɔ:	sɔ:.
jaw	law	paw	saw.
vilica	zakon	šapa	testera.

3. Vokal u jednosložnim rečima koje se svršuju ne jedan ili dva konsonanta obično je kratak (v. s. 19 f.), osim ako za njim dolazi ·*r*, u tome slučaju je dug:

hɑ:d	fɑ:*	pɑ:t	stɑ:*	dɑ:k	sɔ:t	wɔ:*	gə:l
hard	far	part	star	dark	sort	war	girl
tvrd	daleko	deo	zvezda	mrak	vrsta	rat	devojka

ʃə:t	wə:d	wə:k	wə:ld	və:b	tə:n	bə:n.
shirt	word	work	world	verb	turn	burn.
košulja	reč	rad	svet	glagol	prevrnuti	goreti.

4. *gh* ili se ne izgovara, *night*, nait = noć, ili se izgovara kao *f*, *laugh*, la:f = smejati se.

5. *k* u kombinaciji *kn* ne izgovara se.

GRAMATIČKI DEO

I. GLAVA

ČLAN I IMENICE—ARTICLE AND NOUNS

1. Član.

U engleskom ima osam vrsta reči ; to su : imenice, glagoli, pridevi (i brojevi), zamenice, predlozi, sveze, prilozi i usklici. Član ne čini zasebnu vrstu: to je pokazni pridev, koji se u jednom slučaju zove *odregjeni*, a u drugom *neodregjeni član.*

Oba člana su nepromenljiva.

1. Odregjeni, *the*, izgovara se ðiː pred vokalom, a ðə (ili ð) pred konsonantom, pr.

the eagle, ðiː ˈiːgl = orao.

the falcon, ðə fɔːlkən = soko.

2. Neodregjeni *a* i *an*. Prvi se izgovara ili kao diftong ei, kada je naglašen, ili, mnogo češće, kao *ə* kada stoji pred :

(*a*) konsonantom, pr. *a boy*, ə bɔi = dečak.

(*b*) aspirovanim *h*,[1] pr. *a house*, ə haus = kuća.

(*c*) vokalom kada se izgovara kao konsonant, pr. *a yoke*, ə jouk = jaram ; *a union*, ə juːnjən = ujedinjenost ; *a ewe*, ə juː = ovca.

(*d*) *one*, wʌn = jedan, pr. *a one-eyed man*, ə ˈwʌn aid mæn = jednooki čovek.

Drugi se izgovara kao *ən* i stoji pred :

(*a*) vokalom, *an army*, ən aːmi = armija ; *an ear*, ən iə* = uvo ; *an impression*, ən imˈpreʃən = utisak ; *an order*, ən ˈɔːdə* = red, nalog ; *an umbrella*, ən ʌmˈbrelə = amrel.

(*b*) pred muklim *h*, pr. *an hour*, ən auə* = čas, sat.

[1] Koje se izgovara dahom slično nemačkom 'h' u *haben*.

Ali u emfazi, kada hoće nešto da se naglasi, odregjeni član izgovara se ðiː i pred konsonantom.

Pošto je neodregjeni član skraćen i slab oblik broja *one*, wʌn = jedan, to se on i upotrebljava samo sa imenicama u jednini. I odregjeni član je skraćen i slab oblik od pokazne zamenice *this*, ðis = ovaj, ova, ovo; *that*, ðæt = taj, onaj; *these*, ðiːz = ovi; *those*, ðouz = ti, oni, te se i upotrebljava sa imenicama u oba broja.

2. Imenice.

What, wɔt = šta. **Who, huː = ko.**

What se upotrebljava za stvari, *who* za lica.

This is, ðis iz = ovo je. *That is*, ðæt iz = to je, ono je.

These are, ðiːz ɑː* = ovo su. *Those are*, ðouz ɑː* = to su, ono su.

What is this?

This is the (ili *a*, *an* za pojedine predmete).

arm, ɑːm = ruka, mišica.
back, bæk = legja.
bed, bed = krevet.
blackboard, ˈblækbɔːd = tabla.
book, buk = knjiga.
boot, buːt = (ʻ duboka ʼ) cipela.
bread, bred = hleb.
button, ˈbʌtn = dugme.
ceiling, ˈsiːliŋ = tavanica.
chair, tʃɛə* = stolica.
chalk, tʃɔːk = kreda.
cheek, ˈtʃiːk = obraz.
chest, tʃest = grudi.
chin, tʃin = brada (kost).
clock, klɔk = sat (veliki).
coat, kout = kaput.
coffee, ˈkɔfi = kava.
collar, ˈkɔlə* = kragna.
cup, kʌp = šolja.
desk, desk = pisaći sto, skamija.
dish, diʃ = jelo, činija.
dog, dɔg = pseto.
door, dɔː* (ili dɔə) = vrata.
ear, iə* = uho.
eye, ai = oko.
eyebrow, ˈ-brau = obrva.
eyelash, ˈ-læʃ = trépavica.
eyelid, ˈ-lid = očni kapak.
face, feis = lice.
finger, ˈfiŋgə* = prst.
fire-place, ˈfaiəpleis = ognjište.
floor, flɔː* (ili flɔə) = pôd.
fork, fɔːk = viljuška.
forehead, ˈfɔrid = čelo.
garden, ˈgaːdn = vrt.
hair, hɛə* = kosa (dlaka).

hand, hænd = šaka.
hat, hæt = šešir.
head, hed = glava.
house, haus = kuća.
ink, iŋk = mastilo.
inkstand, ′-stænd = mastionica.
jug, dʒʌg = bokal.
key, ki: = ključ.
knee, ni: = koleno.
leg, leg = noga.
lip, lip = usna.
map, mæp = mapa.
money, ′mʌni = novac.
mouth, mauθ = usta.
neck, nek = vrat.
neck-tie, ′-tai = mašna.
nose, nouz = nos.
page, peidʒ = strana (knjige).
paper, ′peipə* = hartija.
pen, pen = pero (za pisanje).
pencil, ′pensl = olovka.
picture, ′piktʃə* = slika.
plate, pleit = tanjir.
pocket, ′pɔkit = džep.
room, ru:m = soba ; prostor.
ruler, ru:lə* = lenjir.
salt-cellar, ′sɔ:lt͵selə* = slanik.
shoulder, ′ʃouldə* = rame.
sleeve, sli:v = rukav.
sponge, spʌndʒ = sungjer.
spoon, spu:n = kašika.
table, ′teibl = sto, astal.
table-cloth, ′-klɔ:θ = zastirač.
umbrella, ʌm′brelə = amrel.
waistcoat, ′weiskout (ili ′weskət = prsluk.
walking-stick, ′wɔ:kiŋ͵stik = štap za šetnju.
wall, wɔ:l = zid.
water, wɔ:tə* = voda.
window, ′windou = prozor.
wine, wain = vino.

Who is this?

This is my (mai = moj -ja, -je, itd. v. s. 52) odnosno *the*, ili *a, an*:

aunt, ɑ:nt = tetka.
boy, bɔi = dečak.
brother, ′brʌðə* = brat.
cousin, ′kʌzn = rogjak (brat od).
daughter, ′dɔ:tə* = ćerka.
father, ′fɑ:ðə* = otac.
friend, frend = prijatelj, -ica.
girl, gə:l = devojka.
man, mæn = čovek.
mother, ′mʌðə* = mati.
nephew, ′nevju: = sinovac.
niece, ni:s = nećaka.
sister, ′sistə* = sestra.
son, sʌn = sin.
uncle, ′ʌŋkl = stric, ujak.
woman, ′wumən = žena.

What are these?

These are:

arms, ɑːmz = ruke.
books, buks = knjige.
eyes, aiz = oči.
fingers, ˈfiŋgə*z = prsti.

Who are these?

These are:

boys, bɔiz = dečaci.
girls, gəːlz = devojke.
brothers[1], ˈbrʌðə*z = braća.
sisters, ˈsistə*z = sestre.

Opšte pravilo: **Množina se obrazuje kada se doda -*s* na oblik jednine.**

What is that?

That is a:

bench, bentʃ = klupa.
box, bɔks = kutija, sanduk.
brush, brʌʃ = četka.
church, tʃəːtʃ = crkva.
glass, glɑːs = staklo, čaša.
watch, wɔtʃ = džepni sat.

What are those?

Those are:

benches, ˈbentʃiz = klupe.
boxes, bɔksiz = kutije, sanduci.

Odstupanja od opšteg pravila:

(1) Ako se imenica svršava na *-s*, *-x*, *-sh*, *-ch*, množina se obrazuje nastavkom *-es*, koje se uvek izgovara kao *-iz*.

(2) Ako je na kraju imenice *-y*, a pred njim *konsonant*, u množini *-y* se menja u *-i*, pa se onda doda nastavak *-es*, pr.

body, ˈbɔdi = telo.
lady, ˈleidi = dama, plemićka.
fly, flai = muha, muva.
bodies, ˈbɔdiz = tela.
ladies, ˈleidiz = dame, plemićke.
flies, flaiz = muhe.

(3) Ali ako se pred *-y* nalazi *vokal*, kao *-ay*, *-ey*, *-oy*, množina se obrazuje po opštem pravilu, pr.

boy } vidi napred s. 33. → boys.
key } vidi napred s. 33. → keys, kiːz = ključevi.
monkey, ˈmʌŋki = majmun. → monkeys, ˈmʌŋkiz = majmuni.

[1] Vidi brethren, s. 35.

(4) Ako se imenica svršava na *-f*, ili *-fe*, u množini, u najvećem broju slučajeva, *-f* se menja u *-v*, pre nego što se doda nastavak *-es* (*-s*), pr.

knife, naif = nož.	knives, naivz = noževi.
loaf, louf = lebac (ceo).	loaves, louvz = lebovi.
wife, waif = žena (udata).	wives, waivz = žene (supruge).

Kod nekih imenica *-f* se ne menja, pr. *the roof*, ru:f = krov, pl. *roofs*; *handkerchief*, ˈhæŋkətʃif = džepna marama, pl. *handkerchiefs*.

(5) Ako se imenica svršava na *-o*, množina se obrazuje gotovo uvek sa *-es*, pr. *potato*, pəˈteitou = krompir, pl. *potatoes*, pəˈteitouz = krompiri.

(6) Jedan mali broj imenica obrazuje množinu po staroengleskom načinu, menjajući unutarnji vokal, ili nastavkom *-en*, pr.

brother = brat.	brethren, ˈbreðrin = braća (u Hristu).
child, tʃaild = dete.	children, ˈtʃildrən = deca.
cow, kau = krava.	kine [1], kain (zast.) = krave.
foot, fut = stopalo.	feet, fi:t = stopàla.
goose, gu:s = guska.	geese, gi:s = guske.
louse, laus = vâš.	lice, lais = vaši.
man, mæn = čovek.	men, men = ljudi.
mouse, maus = miš.	mice, mais = miševi.
ox, ɔks = vo.	oxen, ˈɔksən = volovi.
tooth, tu:θ = zub.	teeth, ti:θ = zubi.
woman, ˈwumən = žena.	women, ˈwimin = žene.

(7) Neke imenice imaju isti oblik za oba broja, pr.

fish, fiʃ (ali češto i fishes) = riba, ribe.	swine, swain (običnije pig, pl. pigs) = svinja, svinje.
sheep, ʃi:p = ovca, ovce.	

[1] Češće cows, kauz = krave.

(8) Nekoliko imenica upotrebljavaju se samo u množini, kao:

bellows, ˈbelouz = mehovi.
gallows, ˈgælouz = vešala.
means, mi:nz = sredstva.
news, nju:z = novosti.
pincers, ˈpinsəz = klješte.
scissors, ˈsizəz = makaze.
thanks, θæŋks = hvala.
tidings, ˈtaidiŋz = vesti.
tongs, tɔŋz = mašice.
trousers, ˈtrauzəz = pantalone.

II. GLAVA

OBIČNI PRIDEVI I ZAMENICE *ONE* I *WHICH*

Is this the table? Yes[1], it is.
Is that a pen? No[2], it is not[3].
Is this the window or[4] the door? It is the door.
What colour[5] is this book?

It is:

black, blæk = crn, -na, -no, itd.
blue, blu: = plav, -va, -vo, itd.
brown, braun = zagasit, -ta, -to, itd.
dark[6], da:k = zatvoren, -na, -no, taman -na, -no, itd.
green, gri:n = zelen, -na, -no, itd.
grey, grei = siv, -va, -vo, itd.
light, lait = svetao, -la, -lo, itd.
red, red = crven, -na, -no, itd.
pink, piŋk = rumen, -na, -no, itd.
white, h[7]wait = beo, -la, -lo, itd.
yellow, ˈjelou = žut, -ta, -to, itd.

Pridevi se gotovo uvek stavljaju pred imenice i ne dobijaju nikakve nastavke za oblike; u jednini kao i u množini *oni su nepromenljivi.*

What colour is the wall, the chair, the pencil, the ceiling, &c.? It is white, . . . brown, . . . yellow.

What colour are these books, &c.? They are black. . . .

[1] Izgovor: jes = da, jeste.
[2] Izg.: nou = ne.
[3] Izg.: nɔt = ne, nije.
[4] Izg.: ɔ* = ili.
[5] Izg.: kʌlə* = boja.
[6] Označava ne boju nego niansu boja.
[7] Vidi napomenu s. 22.

ZAMENICA **one**, WΛn = jedan.

This hat is grey, and [1] that (hat) is brown.
This is a grey hat, and that is a brown **one**.
This pencil is red, and that (**one**) is blue.
These are grey hats, and those are brown (**ones**).
These pencils are red, and those are blue.

Napomena: Reči u zagradi mogu se izostaviti.

Zamenica *one*, pl. *ones*, WΛnz, obično se dodaje opisnim pridevima da bi se izbeglo ponavljanje imenice.

ZAMENICA **which**, witʃ (ili whitʃ) = koji, -a, -e, itd.

This is a red pencil, and that is a blue one.
Which pencil is this? The blue one.
This is an English [2] boy, and that is a Serbian [3] one.
Which boy is this? The English one.
Which boy is that? The Serbian one.

Napomena: Pridevi obrazovani od osobenih imenica pišu se velikim slovom.

Which kao upitna zamenica [4] upotrebljava se i za stvari i za lica kada hoće da se obeleži jedna stvar ili jedno lice izmegju više stvari ili više lica.

III. GLAVA

ROD I PROMENA IMENICA

1. Rod imenica.

Ni odregjeni ni neodregjeni član ne obeležavaju rod imenica. Rod u engleskom ne zavisi od oblika i promene imenice nego od pola, roda, koji ona označuje. Tako *muškog*, ili *ženskog*, roda su sve one imenice koje označuju *živo biće* muškog, ili ženskog, pola, pr.

[1] Izg.: ænd = i.
[2] Izg.: iŋgliʃ = engleski.
[3] Izg.: sə:biən = srpski.
[4] Kao relativna v. s. 62.

(1) Muškog:

bull, bul = bik.	hog, hɔg = vepar.
cock, kɔk = petao.	horse, hɔ:s = konj.

(2) Zenskog:

cow, kau = krava.	mare, mɛə* = kobila.
hen, hen = kokoška.	sow, sau = krmača.

(3) Srednjeg roda su predmeti, tj. *stvari.* Ali i živa bića mogu da budu srednjeg roda ako se ne uzima u obzir pol, pr. *child* = dete, *sheep* = ovca.

Opšteg roda su one imenice koje mogu da obeležavaju *lica* oba pola, pr. *painter*, ′peintə* = slikar, -ka; *parent*, ′pɛərənt = roditelj (otac ili majka); *sovereign*, ′sɔvrin = gospodar, -ka, suveren, -ka.

Samo kod lične zamenice za treće lice jednine sačuvana je razlika po obliku za sva tri roda, pr. *he*, hi: = on, *she*, ʃi: = ona, *it*, it = to, ono.

It se odnosi samo na predmete, i na živa bića kada se ne uzima u obzir pol.

Rod živih bića označuje se na nekoliko načina:

1. Menjanjem nastavka:

actor, ′æktə* = glumac.	actress, ′æktris = glumica.
author, ′ɔ:θə* = pisac.	authoress, ′ɔ:θəris = spisateljka.
duke, dju:k = vojvoda.	duchess, ′dʌtʃis = vojvotkinja.
emperor, ′empərə* = car.	empress, ′empris = carica.
god, gɔd = bog.	goddess, ′gɔdis = boginja.
heir, ɛə* = naslednik.	heiress, ′ɛəris = naslednica.
hero, ′hiərou = heroj.	heroine, ′herouin = herojka.
lion, ′laiən = lav.	lioness, ′laiənis = lavica.
master, ′mɑ:stə* = gospodar, učitelj.	mistress, ′mistris = domaćica, učiteljca.
negro, ′ni:grou = crnac.	negress, ′ni:gris = crnkinja.
patron, ′peitrən = zaštitnik.	patroness, ′peitrənis = zaštitnica.
poet, ′pouit = pesnik.	poetess, ′pouitis = pesnikinja.

prince, prins = princ. — princess, prin'ses = princesa.
shepherd, 'ʃepəd = pastir. — shepherdess, 'ʃepədis = pastirka.
tiger, 'taigə* = tigar. — tigress, 'taigris = tigrica.
widower, 'widouə* = udovac. — widow, 'widou = udovica.

Napomena: U mnogim od ovih reči -*es* može se izgovoriti kao '-es' umesto '-is'.

2. Menjanjem reči:

bachelor, 'bætʃələ* = neženjen čovek. — spinster, 'spinstə* = devojka.
dog, dɔg = pas. — [bitch[1], bitʃ = kučka.]
drake, dreik = patak. — duck, dʌk = patka.
gentleman, 'dʒentlmən = vaspitan čovek. — lady, 'leidi = dama.
husband, 'hʌzbənd = muž. — wife, waif = supruga.
king, kiŋ = kralj. — queen, kwi:n = kraljica.
lord, lɔ:d = plemić, lord. — lady, 'leidi = plemićka.
monk, mʌnk = kalugjer. — nun, nʌn = kalugjerica.
sir, sə:* = gospodin. — madam, 'mædəm = gospogja.
wizard, 'wizəd = veštac. — witch, witʃ = veštica.

3. Stavljanjem izvesne reči ispred ili pozadi imenice:

bridegroom, 'braidgrum = mladoženja. — bride, braid = mlada.
cock-sparrow, 'kɔk͵spærou = vrabac. — hen-sparrow, 'hen- = vrabuša.
grandfather, 'grænd͵f... = deda. — grandmother, 'grænd͵m... = baba.
great-uncle, greit͵ʌŋkl = deda, stric, ujak. — great-aunt, 'g... ͵ɑ:nt = baba, tetka itd.
he-goat, 'hi:gout = jarac. — she-goat, 'ʃi:g... = koza.
landlord, 'lænd... = posednik, gazda. — landlady = sopstvenica, gazdarica.
manservant, '-͵sə:vənt = sluga. — maidservant = služavka.
peacock, 'pi:͵- = paun. — peahen = paunica.

[1] Ne treba upotrebiti u razgovoru ovu reč.

Ima imenica koje označuju oba roda, kao :

baby, beibi = beba, malo dete.
calf[1], ka:f = tele.
cousin, kʌzn = brat ili sestra od stvca, ujaka, tetke.
deer[2], diə* = jelen (m. f.).
enemy, ′enimi = neprijatelj, -ica.
foal[3], foul = ždrebe (m. f.).
fowl, faul = petao ili kokoška.
friend, frend = prijatelj, -lica.
monarch, ′mɔnək = vladar, -ka.
orphan, ′ɔ:fən = siroče (bez roditelja).
person, ′pə:sn = osoba, lice (m. f.).
pig[4], pig = svinče (m. f.).
pupil, ′pju:pil = gjak, učenica.
relation, ri′leiʃən = rogjak, -ka.
servant, sə:vnt = sluga, služavka.
sheep[5], ʃi:p = ovca, ovan.
student, ′stju:dənt = student, -kinja.
teacher, ′ti:tʃə* = učitelj, -ica.

Neke imenice muškog roda, kao *colt* = ždrebe, *dog* = pas, *horse* = konj, i ženskog, kao *duck* = plovka, *goose* = guska, upotrebljavaju se da obeleže koji bilo pol, ako se ne misli da li je životinja mužjak ili ženka.

2. Promena imenica.

The father's horse }
The horse of the father } = očev konj.

Genetiv: father's *i* of the father = oca.

Imenice se ne menjaju osim u genetivu jednine i u množini.

Genetiv jednine obrazuje se :

(1) Nastavkom *-s* koji se odvaja apostrofom od oblika nominativa[6], pr. *father's*, ′fa:ðəz = oca ili očev, -a, -o, itd.

Ovaj padež obično se zove *possessive.*

[1] bullock, ′bulək = (uškopljen) vo ; heifer, ′hefə* = mlada krava koja se nije telila.

[2] stag, stæg = srndać ; hind, haind = košuta.

[3] colt, koult = muško ždrebe ; filly, ′fili = žensko ždrebe.

[4] boar, bɔ:* = vepar ; sow, sau = krmača.

[5] ram, ræm = ovan ; ewe = ovca (v. s. 31).

[6] Apostrof označava da je izbačeno *-e* iz staroengleskog nastavka *-es* za genetiv.

Ako se imenica završava u nominativu na *-s* koje je muklo (v. s. 10) genetiv se često označuje samo apostrofom bez nastavka *-s*, pr. *St.*[1] *James' Street* = ulica sv. Jakova, ali kaže se isto tako često i *St. James's Street*; u konverzaciji u *oba* slučaje izgovara se *sənt 'dʒeimziz stri:t*.

(2) Pomoću predloga *of*, ɔv = od, kada se stavi pred oblik nominativa, kao *of the father* = oca.

Genetiv množine obrazuje se kad se apostrof stavi posle nominativa plurala, pr. *boys'* = dečaka.

Osim nominativa i genetiva u engleskom postoji i akuzativ kao samostalan oblik promene, ali koji je kod imenica po obliku uvek jednak sa nominativom. Njegov samostalan oblik očuvan je u promeni ličnih zamenica, v. s. 42.

Ovaj padež obično se zove *objective*.

	Sing.	Pl.
Nom.	father	fathers
Poss.	father's	fathers'
Obj.	father	fathers

Padeži koji bi odgovarali ostalim padežima u srpskom obrazuju se pomoću raznih predloga kada se stave pred nominativ, pr. *to the father* = ocu; *with the father* = sa ocem.

Napomena. Oblici genetiva sa *-s* i sa *of* ne mogu se upotrebljavati proizvoljno. Dok se oblik sa *of* može upotrebiti uvek, dotle oblik sa *'s* upotrebljava se *većinom* sa imenicama lica i živih bića. Npr. možemo reći ili *the father's book*, ili *the book of the father* = očeva knjiga, ali moramo reći *the rules of grammar*, a ne *grammar's rules* = gramatičko pravilo.

[1] *St.* umesto *saint*, seint = sveti, -ta, -to.

IV. GLAVA

LIČNE ZAMENICE I POMOĆNI GLAGOLI *TO HAVE* I *TO BE*

1. Lične zamenice.

	Sing.	Pl.
Nom.	I, ai = ja	we, wi: = mi
Ak.	me, mi: = mene, me	us, ʌs = nas
Nom.	thou, ðau = ti	(ye) you, (ji:), ju: = vi
Ak.	thee, ði: = tebe, te	(ye) you, (ji:), ju: = vas
Nom.	he, hi: = on	they, ðei = oni
Ak.	him, him = njega, ga	them, ðem = njih, ih
Nom.	she, ʃi: = ona	
Ak.	her, hə* = nju, ju, je	
Nom.	it, it = to, ono	
Ak.	it, it = to, njega, ga	

Napomena: oblici *me, he, she, we, you* imaju i nenaglašene oblike 'mi', 'hi', 'ʃi', 'wi', 'you'. Oblici *thou, thee* i *ye* u modernem engleskom zamenjuju se u svima padežima sa *you* = ti, vi, tebe, vas. 'Ye' u akuzativu nalazi se u poeziji i dialektu.

2. Pomoćni glagoli *to be* i *to have.*

to be, tu bi: = biti to have, tu hæv = imati.

Predlog *to* označava glagol u infinitivu.

Present.

I. TO BE.

1. I am, ai æm = ja sam ; we are, wi: ɑ: = mi smo.
2. [thou art, ðau ɑ:t = ti si] ; you are, ju: ɑ: = vi ste.
3. he / she / it } is hi: / ʃi: / it } iz = on / ona / ono } je ; they are, ðei ɑ: = oni / one / ona } su.

II. TO HAVE.

1. I have, hæv = ja imam ; we have, hæv = mi imamo.
2. [thou hast = ti imaš] ; you have, hæv = vi imate.
3. he / she / it } has, hæz = on / ona / ono } ima ; they have, hæv = oni / one / ona } imaju.

Napomena : Svi ovi oblici su naglašeni, emfatični.

Važna napomena :

Oblici 2 l. mn., *you are* i *you have,* upotrebljavaju se i za 2 l. jed. Oblici *thou art,* ðau ɑːt = ti si, i *thou hast,* hæst = ti imas, i u opšte 2 l. jed. od sviju glagola, danas su u upotrebi samo oslovljavajući božanstvo i u poeziji ; u konverzaciji se gotovo nikad ne upotrebljavaju osim kod nekih članova 'kvekera', jedne verske sekte.

U množini su isti oblici za sva tri lica ; ovo važi za sve glagole u engleskom jeziku.

3. **Upitni i odrečni oblici glagola** *to be* i *to have.*

(1) **Upitni oblici** obrazuju se kada se glagol stavi na prvo mesto, a lična zamenica posle njega, pr.

Am I? = jesam li (ja)?
Are you? = jeste li (vi), jesi li (ti)?
Have I? = imam li?
Have you? = imate li, imaš li?

(2) **Odrečni oblici** obrazuju se kada se odrečnica *not* = ne, nije, stavi *iza glagola* ; lična zamenica ostaje na prvom mestu, pr.

You are not = (vi) niste, (ti) nisi.
He (she, it) is not = (on, ona, ono) nije.
We have not = nemamo.
They have not = nemaju.

(3) **Pitanje može da bude još i** *upitno-odrečno,* pr.

Am I not = nisam li, zar nisam.
Are you not = niste li, nisi li, zar niste, zar nisi.
Have I not = nemam li, zar nemam.
Have you not = nemate li, nemaš li, zar nemate, zar nemaš.

Pitanje se vrši i u obliku *asumpcije*, bilo u potvrdnom, ili u odrečnom obliku, samo ako se dodaje isto pitanje u upitnom odnosno odrečnom obliku, pr.:

You are a Serbian, **aren't you** ? = vi ste Srbin, je l'?

You are not an Englishman, **are you** ? = vi niste Englez, je l'?

You have a father, **haven't you** ? = vi imate oca, je l'?

You have not the book, **have you**? = vi nemate knjigu, je l'?

U ovakvim slučajevima treba obratiti pažnju na izraze koji odgovaraju srpskom *je li* (*je l', je l'te*), ili francuskom *n'est ce pas*. Ako je pitange u potvrdnom obliku odgovarajući izraz za *je l'* je u odrečnom obliku, i obrnuto, pr.:

You are a Serbian, **are you not** ?

You are not an Englishman, **are you** ?

You have a father, **have you not**? = *you've got a father,* **haven't you**?

You have not the book, **have you** ? = *you've not got the book,* **have you**? = *you haven't got the book,* **have you** ?

Izrazi: *are you, are you not, have you, have you not,* prevode se sa *je li,* samo u odrečnom obliku, kao *are you not* i *have you not,* izgovaraju se uvek, i pišu u prepisci izuzev zvaničnoj, *aren't you* i *haven't you.*

Umesto *am I not?* kaže se kadkad *aren't I,* ɑ:nt ai = zar nisam?

V. GLAVA

PRIDEVI

beautiful, ˈbju:təful = vrlo lep; *ugly,* ˈʌgli = ružan.
big, big = veliki, krupan, važan.
great, greit = veliki, (u abstraktnom smislu); *small,* smɔ:l / *little,* ˈlitl } = mali, sitan.
large, lɑ:dʒ = veliki, prostran, krupan.

broad, brɔ:d / *wide*, waid } = širok, prostran; *narrow*, ˈnærou = uzan, tesan.

fat, fæt = debeo, mastan; *thin*, θin / *lean*, li:n } = mršav, postan.

high, hai = visok; *low*, lou = nizak.
long, lɔŋ = dugačak; *short*, ʃɔ:t = kratak.
tall, tɔ:l = visok; *short* ili *smal* = nizak.
thick, θik = debeo, gust; *thin*, θin = tanak, redak.

1. Komparativ i superlativ.

long : *longer*, lɔŋgə* = duži, *longest*, -gist = najduži.
large : *larger*, la:dʒə* = veći, *largest*, -ist = najveći.
beautiful : *more beautiful* = lepši, *most beautiful* = najlepši.

Svi jednosložni pridevi i nekoliko dvosložnih, naročito koji se svršavaju na *-er*, *-le*, *-y*, obrazuju komparativ nastavkom *-er*, a superlativ sa *-est*.

Svi pridevi sa više od dva sloga, i većina od dva sloga, obrazuju komparativ sa *more*[1], mɔ:* = više, a superlativ sa *most*[1], moust = najviše.

Treba uzeti sledeće u obzir:

1. Ako je pridev jednosložan a svršava se na konsonant pred kojim je kratak vokal, konsonant se udvaja pred nastavkom za komparativ i superlativ, pr.

thin, θin = tanak, *thinner*, θinə* = tanji, *thinnest*, θinist = najtanji.

fat, fæt = debeo, *fatter*, fætə* = deblji, *fattest*, fætist = najdeblji.

Ako je prethodni vokal dug, konsonant se ne udvaja, pr.

great, greit = veliki, *greater*, greitə* = veći, *greatest*, greitist = najveći.

short, ʃɔ:t = kratak, *shorter*, ʃɔ:tə* = kraći, *shortest*, ʃɔ:tist = najkraći.

2. Ako se pozitiv završava na *-e*, dodaje se samo *-r* odnosno *-st*, pr.

[1] *more* i *most* su komparativ i superlativ od *much* (*many*), v. s. 46.

brave, breiv = hrabar, *braver*, breivə* = hrabriji, *bravest*, breivist = najhrabriji.

true, tru: = istinit, *truer*, tru:ə* = istinitiji, *truest*, tru:ist = najistinitiji.

3. Ako je na kraju prideva u pozitivu -*y*, a pred njim konsonant, -*y* se menja u -*i*, pa se onda dodaje -*er*, odnosno -*est*, pr.

happy, hæpi = srećan, *happier*, hæpiə* = srećniji, *happiest*, hæpiist = najsrećniji.

dry, drai = suv, *drier*, draiə* = suvlji, *driest*, draiist = najsuvlji.

2. Nepravilni u poregjenju.

Izvesni pridevi odstupaju od gornjih pravila i smatraju se kao nepravilni:

bad, bæd = rgjav.	worse, wə:s = gori.	worst, 'wə:st = najgori.
far, fa:* = (delek.)	farther, 'fa:ðə* / further, 'fə:ðə* = dalji.	farthest, 'fa:ðist / furthest, 'fə:ðist = najdalji.
good, gud = dobar.	better, 'betə* = bolji.	best, best = najbolji.
late, leit = pozan, kasan.	later, 'leitə* = pozniji.	latest, leitist = najpozniji.
	latter, 'lætə* = drugi, zadnji.	last, la:st = poslednji.
little, 'litl = mali.	less, les = manji.	least, li:st = najmanji.
many, 'meni = mnogi. much, mʌtʃ = mnogo.	more, mɔ:*, (mɔə) = više.	most, moust = najviše.
old, ould = star.	older, ouldə* = stariji.	oldest, ouldist = najstariji.
	elder, 'eldə* = stariji.	eldest, 'eldist = najstariji.

Napomene: (1) Pridevi koji izražavaju dimenzije, kao *long* = dug, *broad* ili *wide* = širok, prostran, *high* = visok, *deep*, di:p = dubok, itd., stavljaju se *iza imenica* koje označuju meru, pr. *this hill is 300 feet high* (ili *in height*) = ovo brdo je . . .

(2) Ne kaže se *high* za lica nego *tall*, pr. he is a tall man = on je visok čovek.

(3) *Elder* i *eldest* upotrebljavaju se samo za lica, pr. *my elder sister* = moja starija sestra; *my eldest daughter* = moja nastarija ćerka.

(4) *Older* i *oldest* upotrebljavaju se i za lica i za stvari, pr. *I have an older brother* = ja imam jednog starijeg brata; *this is my oldest hat* = ovo je moj najstariji šešir.

Važna napomena. Od prideva izvode se adverbi nastavkom -*ly*, pr. *beautifully* = lepo.

U tome slučaju poregjenje se vrši sa *more* i *most*, pr. *more beautifully* = lepše, *most beautifully* = najlepše.

VI. GLAVA

BROJEVI

1. Kardinalni brojevi.

U mnogim engleskim gramatikama brojevi se ne smatraju kao zasebna grupa reči nego kao vrsta prideva, i to kao pridevi za količinu.

one, wʌn = jedan, -na, -no.
two, tu: = dva, dve, dva.
three, θri: = tri.
four, fɔ:* = četiri.
five, faiv = pet.
six, siks = šest.
seven, ′sevn = sedam.
eight, eit = osam.
nine, nain = devet.
ten, ten = deset.

11, eleven, i′levn.
12, twelve, twelv.
13, thir*teen*, ′θə:′ti:n.
14, four*teen*, ′fɔ:′ti:n.
15, fif*teen*, ′fif′ti:n.
16, six*teen*, ′siks′ti:n.
17, seven*teen*, ′sevn′ti:n.
18, eigh*teen*, ′ei′ti:n.

19, nine*teen*, ′nain′ti:n.
20, twent*y*, ′twenti.
21, twent*y*-one, ′twenti′wʌn, itd.
30, thirt*y*, ′θə:ti.
40, fort*y*, ′fɔ:ti.
50, fift*y*, ′fifti.
60, sixt*y*, ′siksti.
70, sevent*y*, ′sevnti.
80, eight*y*, ′eiti.
90, ninet*y*, ′nainti.

100, a *ili* one hundred, ə ili wʌn ′hʌndrəd.
101, one hundred and one, -ən(d) wʌn.
200, two hundred, itd.
1,000, a *ili* one thousand, ′θauzənd.
1,001, one thousand and one.
2,000, two thousand.
100,000, one hundred thousand.
1,000,000, one million, ′miljən.
both, bouθ = oba, obe, oba.

Napomene:

(1) Izgovarajući brojeve og 13–19 treba jasno i dugo izgovoriti drugi slog, *-teen*, za razliku od brojeva 20–90 gde je akcent na prvom slogu. Brojevi 11–19 naglašeni su potpuno, kao što je gore označeno, samo kada su apsolutni, ali ne ako im sleduje imenica, pr. ′θə:ti:n men. To isto važi i za redne brojeve s. 49.

(2) U kvantitativne odregjene prideve ubrajaju se još i *no*, nou = nijedan, *none*, nʌn = nijedan, *both*, bouθ = oba.

Ovi pridevi traže se pitanjem *how many*, hau meni = koliko (na broju).

Idiomi:

She is still in her teens = ona je još ispod dvadeset.

She is out of her teens = prešla je dvadeset.

Reči *hundred* i *thousand* su *nepromenljive*, pr. *four hundred men, six thousand dinars.*

Ali ako se upotrebe supstantivno one su promenljive, pr. *hundreds of men*, stotinama ljudi; *thousands of dinars*, hiljadama dinara.

Ake se naznačuje samo jedna stotina ili jedna hiljada, onda

se pred *hundred* i *thousand* stavlja ili *a* ili *one*, pr. *a hundred horses* = sto konja.

Ako iza *hundred* sleduje niži broj, ili ako sleduje niži broj i iza ovoga još reč *thousand*, ili *million*, *and* se stavlja iza *hundred*, pr. 137,000 = *one hundred and thirty-seven thousand*, 112 = *a hundred and twelve*.

Iza reči *thousand* stavlja se *and* samo ako se posle nje ne naznačuju stotine nego desetine, pr. 1,029 = *one thousand and twenty-nine*, ali 1,700 = *one thousand seven hundred* (ili *seventeen hundred*).

Godine starosti izražavaju se ovako:

How old are you?—(I am) twenty (years old).
What is your age[1] *?—(I am) twenty (years of age).*
(I am) twenty.

2. Ordinalni brojevi.

Ovi brojevi smatraju se kao demonstrativni pridevi.

1vi, first (1st), fə:st. 2gi, second (2nd), ′sekənd.
3ći, third (3rd), θə:d.

Redni brojevi od *tri* pa na dalje obrazuju se od prostih nastavkom *-th*, ali sa izvesnim promenama u pravopisu, kod nekih brojeva, pr.

4. fourth, fɔ:θ.
5. fifth, fifθ.
6. sixth, siksθ.
7. seventh, sevnθ.
8. eighth, eitθ.
9. ninth, nainθ.
10. tenth, tenθ.
11. eleventh, i′levnθ.
12. twelfth, twelfθ.
13. thirteenth, ′θə:′ti:nθ.
14. fourteenth, ′fɔ:′ti:nθ.
15. fifteenth, ′fif′ti:nθ.
16. sixteenth, ′siks′ti:nθ.
17. seventeenth, ′sevn′ti:nθ.

Brojevi koji označuju desetine, pošto se svršavaju na *-y* pred kojim je konsonant, menjaju *-y* u *-ie* pa onda uzimaju nastavak *-th*, pr.

20, twenty; 20. twentieth, ′twentiiθ.
30, thirty; 30. thirtieth, ′θə:tiiθ.
50, fifty; 50. fiftieth, ′fiftiiθ = pedeseti itd. Zatim:

[1] Izg.: eidʒ.

100, hundred; 100. hundredth, ˈhʌndrədθ.
103. one hundred and third.

Redni brojevi upotrebljavaju se kao i u srpskom u sledećim slučajevima:

1. Petar I, Peter *the first*.
2. Glava III, chapter *the third* (ili češće *chapter three*).

Ali kada se označuje datum onda se redni broj upotrebljava samo za datum meseca ali ne i godine, pr. 29 juni, 1898, the twenty-*ninth* of June, eighteen hundred and ninety-eight (ili June the twenty-*ninth*).

Pismo se ovako datira: May 18th, 1919, ili May 18, 1919, ili 18. v. 1919, ili 18/5/19.

Napomena: June 1st, 21st, July 31st.
August 2nd, 22nd.
September 3rd, 23rd.

3. Multiplikativni brojevi.

once, wʌns = jedanput. twice, twais = dvaput.
thrice, θrais (u poeziji) = triput.

Brojevi od dva na dalje obrazuju se pomoću imenice *time*, taim = vreme; 'puta', pl. *times*, taimz, pr.

three times = triput. four times = četiriput.
ten times = deset puta. fifty times = pedeset puta.
a hundred times = sto puta.

Ovi brojevi obrazuju se i pomoću nastavka:

(*a*) *-fold*: twofold, ˈtuːfould = dvostruk.
threefold, ˈθriːfould = trostruk.

(*b*) *-ple* ili *-ble*: single, ˈsiŋgl = jednostavan[1], jednostruk.
double, dʌbl = dvostruk, 'dupli'[2].
treble, ˈtrebl } = trostruk.
triple, ˈtripl }
quadruple, ˈkwɔdrupl = četvorostruk.
itd.

[1] Takogje: *single* (*ticket*, ˈtikit) *to London* = karta do Londona, samo za odlazak; ali *return-ticket* = povratna karta. *He is single* = on je neženjen.

[2] *A double room* = soba sa dva kreveta, ili za dvoje.

4. Distributivni brojevi.

Ovi brojevi izražavaju se prepozicijom *by*, bai = po, pr. *one by one* = jedan po jedan; *two by two* = dva i dva, itd. Zatim *one at a time* = po jedan; *by twos* = po dva, itd.

The first three = prva tri (trojica).

The last two = poslednji dva (dvojica).

5. Razlomački brojevi.

half, hɑ:f (pl. *halves*, hɑ:vz) = polovina.

third, θə:d (pl. *thirds*, θə:dz) = trećina. *Quarter*, ′kwɔ:tə* = četvrtina.

Ako iza reči *half* dolazi imenica, upotrebljava se neodregjeni član, pr. *half-an-hour*, ′hɑ:fə′nauə* = pola sata, *half a loaf* = pola hleba.

day [1], dei = dan. *week*, wi:k = nedelja (sedmica).

Sunday is the first day of the week.

Monday is the second day of the week.

Tuesday is the third.

Wednesday is the fourth.

Thursday is the fifth.

Friday is the sixth.

Saturday is the seventh.

Izgovor: ′sʌndi, ′mʌndi, ′tju:zdi, ′wenzdi, ′θə:zdi, ′fraidi, ′sætədi.

Which is the first day of the week? Sunday.

Which day of the week is Wednesday? The fourth.

Which is the last? Saturday.

Which day of the week is it to-day [2]?

month, mʌnθ = meseć (dana). *year*, jiə:* (jiə) = godina.

A year has twelve months:

January, ′dʒænjuəri.
February, ′februəri.
March, mɑ:tʃ.
April, ′eiprəl.
May, mei.
June, dʒu:n.
July, dʒu′lai.
August, ′ɔ:gəst.
September, səp′tembə*.
October, ɔk′toubə*.
November, no′vembə*.
December, di′sembə*.

[1] Good-day = dobar dan, kao pozdrav više se upotrebljava megju niže obrazovanim svetom.

[2] to-day, tu′dei (tə′dei) = danas.

VII. GLAVA

POSESIVNI ILI ZAMENIČKI PRIDEVI

my, mai = moj, -a, -e, itd.	our, 'auə* = naš, -a, -e, itd.
[thy, ðai] = tvoj, -a, -e, itd.	your, jɔ:* (juə) = vaš, tvoj, -a, -e, itd.
his, hiz = njegov, -a, -o, itd.	
her, hə* = njen, -a, -o, itd.	their, ðεə* = njihov, -a, -o, itd.
its, its = njegov, -a, -o, itd.	

Osim ovih oblika postoje i ovi duži:

mine, main = moj, itd.	ours, 'auəz = naš, itd.
thine, ðain = tvoj, itd.	yours, jɔ:z (juəz) = vaš, itd.
hers, hə:z = njen, itd.	theirs, ðεəz = njihov, itd.

I jedni i drugi uvek su nepromenljivi, pr.

my { father = moj otac. / mother = moja mati. / child = moje dete.

my { books = moje knjige. / hats = moji šeširi. / children = moja deca.

Ovi pridevi u stvari su genetivi (posesivni padež, v. s. 42) ličnih zamenica prvog, drugog i trećeg lica.

	1. lice. Sing.	1. lice. Pl.	2. lice. Sing.	2. lice. Pl.
Nom.	I	we	thou	ye, you
Possess.	my, mine	our, ours	thy, thine	your, yours
Obj.	me	us	thee	ye, you

3. lice.

	Sing. m. r.	Sing. ž. r.	Sing. s. r.	Pl. za sva tri roda
Nom.	he	she	it	they
Possess.	his	her, hers	its	their, theirs
Obj.	him	her	it	them

Prvi, kraći, oblici upotrebljavaju se atributivno, tj. ako iminica dolazi iza njih neposredno, pr. *this is my book.* Drugi, duži, oblici upotrebljavaju se predikativno, tj. (1) kada imenica

koju obeležavaju ne dolazi neposredno iza njih, pr. *this book is mine*; (2) kad se imenica ne pominje, pr. *my father and yours* (= *your father*) *are both old* = i moj i tvoj (vaš) otac su stari; (3) sa predlogom *of*, ɔv = od, pr. *that book of yours is on the table* = ta vaša knjiga je na stolu.

His upotrebljava se u svima slučajevima, a *its* samo kad za njim sleduje imenica, pr. *this is his book*, ili *this book is his.*

VIII. GLAVA

NEODREGJENE I DISTRIBUTIVNE ZAMENICE

1. Neodregjene zamenice: some, any, i no.

Some, sʌm, odgovara u srpskom genetivu partivivnom, ili znači ‘ nešto ’, ‘malo ’, pr. *please give me some wine* (izg. wain) = molim dajte mi (‘ malo ’) vina.

Some se upotrebljava u potvrdnom govoru.

Any, ′eni, ima isto značenje, ali se obično upotrebljava u upitnoj rečenici. Znači još i: mako, mašta, ko bilo, šta bilo, kako bilo, itd. pr. *have you any wine?* = imate li (kakog bilo) vina?

Any se upotrebljava još (1) u odrečnom govoru, (2) kada se izražava sumnja, pr. *I haven't any* (*wine*) = nemam vina; *if you have any time* (izg. taim) = ako (ikako) imate vremena.

No, nou = niko, ništa, nikoji, nikakav, upotrebljava se u odrečnom govoru, a stoji umesto *not any.*

Iza *no* uvek dolazi imenica ili pridev sa imenicom, pr. *I have no parents* = nemam roditelja, *I have no red wine* = nemam crnog vina.

I have some *paper.*	*What have I?*	Some *paper.*
Have you any *paper?*	*Yes, I have* some.	
	No, I have not any.	
	No, I have no *paper.*	

Neodregje zamenice *some, one* i *no* udružuju se često sa imenicama *thing*, θiŋ = stvar, i *body*, bodi = telo, biće, i neo-

dregjenom zamenicom *one*, wʌn = neko, jedan, i obrazuju sledeće zamenice:

something = nešto.
anything = nešto, išta.
nothing[1] = ništa.

somebody ili some one = neko.
anybody ili any one = neko, iko.
nobody[2] ili no one = niko.

I ovde kao i u prvom slučaju u potvrdnom govoru upotrebljavaju se *something*, *somebody*, i *some one*, u upitnom, odrečnom i neodregjenom (u emfazi u značenju *no matter what* = što bilo, itd.), *anything*, *anybody*, i *any one*, u odrečnom *nothing*, *nobody*, *no one*.

U mesto *not any* često se upotrebljava supstantivna zamenica *none*, nʌn, pr. *have you any paper?—No, I have none.*

2. **Distributivne zamenice: each i every, either i neither.**

Each, i:tʃ = svaki, -a, -o, odnosi se na dva ili više lica ili predmeta.

Every, ′evri = svaki, -a, -o, tj. svaki bez razlike, i odnosi se na više od dva lica ili predmeta, pr.

These two pupils have *each* a book, ili *Each* of these two pupils has a book, ili These two pupils have books, *each* has one, ili These two pupils have one book *each*.

These fifteen pupils have {**each** / **every one**} *a book* = *svaki* od ovih petnaest učenika ima po jednu knjigu, ili:

{**Every one** / **Each**} *of these fifteen pupils has a book.*

These apples are twopence each = ove jabuke su po dva pensa (svaka).

Idiomi: *Every day* = svakog dana.
Every three years = svake tri godine.
Every other day = svaki drugi dan.
Every two hours = svaki dva sata, na dva sata.

[1] Izg.: ′nʌθiŋ *a ne* nouθiŋ. [2] Izg.: noubɔdi.

Every se udružuje takogje sa rečima *thing*, *body*, i *one*, pr.

everything = svašta, sve.

everybody / *every one* } = svaki bez razlike.

Either, ′aiðə* (*ili* i:ðə*) = jedan od dvojice, jedno od dvoga, koji (koje) bilo od dvoga, ali ponekad znači: oboje ; pr.

Have you either of these books? = imate li koju bilo od ove dve knjige?

Our garden is on either (ili *each*) *side*[1] *of the road*[2] = naš vrt je na obema stranama puta.

Neither, ′naiðə* (*ili* ′ni:ðə*) = nijedan od dvojice, itd., pr.

I have neither of these books = nemam ni jednu od ovih (dveju) knjiga.

The teacher is in neither room, ili *the teacher is not in either room* (ili *not in either of the rooms*) = učitelj nije ni u jednoj od ovih dveju soba.

IX. GLAVA

GLAGOLI

U engleskom ima dve vrste glagola : pravilnih (ili slabih) i nepravilnih (ili jakih). Pravilni su oni koji obrazuju 'imperfekt' (*Past Tense*) i particip perfekta (*Past Participle*) sa *-ed*, *-d*, ili *-t*, a nepravilni koji obrazuju ova dva osnovna oblika menjanjem unutarnjeg vokala, pr.

to fear = bojati se ; *to spend* = potrošiti ; *to write* = pisati.

Present.	Past Tense.	Past Participle.
I fear, fiə*	I feared, fiəd	feared, fiəd
I spend, spend	I spent, spent	spent, spent
I write, rait	I wrote, rout	written, ′ritn̩

Past Tense odgovara srpskom 'pregjašnjem' (svršenom i nesvršenom) i prošlom vremenu, pr. *I feared* = bojah se, bojao sam se.

[1] Izg.: said. [2] Izg.: roud.

Past Participle odgovara prilogu vremena prošlog, pr. *feared* = bojao, -la, -lo, itd.

Napomene:

(1) Glagoli koji se svršavaju na muklo -*e*, dobijaju u 'imperfektu' i participu -*d*, pr. *to love*, lʌv = voleti, *I loved*, lʌvd = voleo sam, *loved*, lʌvd = voleo.

(2) Ako se glagol svšava na -*y* pred kojim je konsonant, -*y* se menja u -*i*, pa onda uzima nastavak -*ed*, ali -*y* ostaje nepromenjeno ako mu prethodi vokal, pr. *to supply*, sə′plai = snabdeti, snabdevati, *to play*, plei = igrati, svirati; 'imperfekt' i particip: *supplied*, sə′plaid, *played*, pleid.

(3) Nastavak -*ed* ne obrazuje u izgovoru zaseban slog, osim kod glagola koji se svršavaju na -*d* i -*t*, i tada se izgovara -*id*, pr. *extend*, iks′tend = proširiti: *extended*, iks′tendid; *fit*, fit = biti taman; *fitted*, ′fitid; *dread*, dred = bojati se; *dreaded*, dredid; *plant*, plɑːnt = posaditi, *planted*, plɑːntid.

Osim slabih i jakih glagola razlikuju se još i *pomoćni* i *defektivni* glagoli:

be = biti, *have* = imati (v. s. 42 ff.).
do, duː = činiti (v. s. 59 f.).
shall, ʃæl, i *will*, wil (v. s. 90 ff.).

Zatim:

can, kæn = moći.
may, mei = smeti.
dare, dɛə* = usiditi se, izazvati.
ought, ɔːt = trebati.
must, mʌst = morati.
need, niːd = potrebovati.

Vidi za sve s. 104 ff.

Vreme—*Tense.*

Kod glagola treba praviti razliku izmegju vremena (*time*, taim) kada se radnja dešava i glagolskog vremena (*tense*, tens), koje obeležava karakter radnje. S obzirom na *time* radnja može da se vrši u:

(1) Sadašnjosti, *the Present*, ′preznt.
(2) Prošlosti, *the Past*, pɑːst.
(3) Budućnosti, *the Future*, ′fjuːtʃə*.

Svaka *radnja* u svakome od ova tri vremena može da bude:

(1) neodregjena, *indefinite*, in'definit.

(2) nesvršena, *imperfect*, im'pə:fikt.

(3) svršena, *perfect*, 'pə:fikt.

(4) 'perfektivno trajna', *perfect continuous*, 'pə:fikt kən'tinjuəs.

Dakle u engleskom glagolska vremena (*tenses*) izražavaju ono što u srpskom izražavaju trajni i trenutni glagoli. Ovo se postiže pomoćnim glagolima *have* i *be*. Pomoću prvog obrazuju se sva perfektivna (svršena) vremena, *the Perfect Tenses*, u aktivu i pasivu; pomoću drugog sva imperfektivna, nesvršena, *the Imperfect Tenses*, oba glagolska stanja.

Važna napomena: Kada se u engleskom govori o 'imperfektu' i 'perfektu' ne treba dakle smatrati da ovi izrazi označavaju *vreme* kada se radnja dešava; oni obeležavaju samo *nesvršenu* odnosno *svršenu radnju*. Prema tome radnja može da bude imperfektivna, odnosno perfektivna, i u sadašnjosti, i u prošlosti, i budućnosti.

Stanje.—*Voice*, vois.

S obzirom na stanje glagolska radnja može da bude u radnom, aktivnom stanju (*the Active Voice*), ili trpnom, pasivnom (*the Passive Voice*).

Pasivno stanje obrazuje se od oblika pomoćnog glagola *be* i participa perfekta (v. s. 115 ff.) prelaznih glagola.

Način—*Mood*, mu:d.

U engleskom treba razlikovati pet načina:

(1) pokazni, *the Indicative Mood*, in'dikətiv mu:d.

(2) zapovedni, *the Imperative Mood*, im'perətiv mu:d.

(3) savezni, *the Subjunctive Mood*, səb'dʒʌŋktiv mu:d.

(4) pogodbeni, *the Conditional Mood*, kən'diʃn̩l mu:d.

(5) neodregjeni, *the Infinitive Mood*, in'finitiv mu:d.

Prva četiri zovu se odregjeni (*finite*, 'fainait), jer je glagolska radnja odregjena i ograničena u pogledu lica, broja i vremena.

Način neodregjeni, infinitiv, označava radnju ili stanje bez obzira na lice, broj i vreme. U grupu neodregjenih glagolskih oblica dolaze i *gerundiv* i *particip* (v. s. 113 f.).

Napomene:

(1) U većini engleskih gramatika način pogodbeni ne smatra se kao zaseban način nego kao *subjunctive* ili kao 'buduće vreme u prošlosti'.

(2) Znak+ obeležava glagole jake promene, i sve one koji ne obrazuju 'imperfekt' i particip perfekta sa *-ed,* i *-d*; za sve treba videti s. 120 ff.

X. GLAVA

RADNO STANJE—*ACTIVE VOICE*

POKAZNI NAČIN—*INDICATIVE MOOD*

I. SADAŠNJOST—*THE PRESENT*

U sadašnjosti, kao i u prošlosti i budućnosti, uvek treba razlikovati četiri napred pomenuta glagolska vremena (v. s. 57).

Obrazac: *to write* = pisati.

+*write* *wrote* *written*

(1) **Neodregjena radnja**—*Indefinite.*[1]

I write = ja pišem, označava dakle neodregjenu radnju, tj. da ja pišem uopšte, obično.

pišem, itd.	*pišemo,* itd.
I write	we write
[thou writest]	you write
he, she, it writes	they write

Napomene:

1. Svi slabi i jaki glagoli dobijaju u 3 l. jedn. *-es* (ili *-s,* kada je u infinitivu muklo *-e* na kraju), koje treba izgovoriti *-iz,* odnosno *-z.*
2. Oblici u zagradi vrlo retko su u upotrebi.
3. U 2 l. jedn. lični nastavak je *-est* (odnosno *-st* kada se infinitiv svršava na muklo *-e*). Slog *-est* treba izgovoriti *-ist,* u slučaju da se upotrebi.

[1] Ovaj oblik obično se zove 'Present' = Sadašnje Vreme.

4. U 3 l. jedn. izuzetno se upotrebljava, u biblijskom jeziku, oblik na *-eth*, ili *-th*, koji se u tome slučaju izgovara -*i*θ, -θ.

5. Glagoli koji se svršavaju na *-s*, *-sh*, *-ch*, *-x*, *-z*, *-o*, dobijaju u trećem licu jedn. prez. *-es*, a ostali *-s*. Ako se svršavaju na *-y*, pred kojim je konsonant, menjaju u istom slučaju *-y* u *-i*, pa onda uzimaju nastavak *-es*, pr. *fly*, flai = leteti, *flies*, flaiz = leti (on, ona, ono). Ali *-y* ostaje nepromenjeno ako mu prethodi vokal, pr. *play*, plei = igrati, svirati; *plays*, pleiz = igra, svira.

Upitni, odrečni i upitno-odrečni oblici obrazuju se pomoću glagola *to do* = činiti, koji ima jaku promenu, *do*, du:; *did*, did; *done*, dʌn.

činim . . itd.	*činimo* . . itd.
I do	we do
[thou doest ili dost]	you do
he, she, it does [doeth, doth]	they do

Napomena: Oblik *does*, dʌz, drukčiji je nego oblici 3 l. jed. ostalih glagola jake promene.

Glagol *do* upotrebljava se i u svome osnovnom značenju (v. s. 60), i kao pomoćni glagol.

U pitanju on se stavlja ispred lične zamenice, pr.

Do I write? = pišem li ja? (a ne *write* I ?).

Does he, she write (ne *writes* he, she ?)? = piše li on, ona?

Do you write? (ne *write* you ?) = pišeš li ti, pišete li vi?

U odricanju *do* se stavlja izmegju lične zamenice i odrečnice *not*, koja se uvek stavlja pred glagol, pr.

I do not write = ne pišem.

He, she does not write = ne piše.

You do not write = ne pišete.

Do not skraćuje se u *don't*, ′dount; a *does not* u *doesn't*, dʌznt.

Upitno-odrečni oblici:

Do you not write? = zar ne pišeš (pišete)? ili *don't you write? doesn't he (she) write? don't they write?*

Does he (she) not write? = zar ne piše?

Do they not write? = zar ne pišu?

Napomena: Oblici *don't you write? etc.* izvedeni su od starijih oblika: *do not you write? etc.*

Važna napomena: Upitni, odrečni i upitno-odrečni oblici obrazuju se sa *do* samo za neodregjene oblike u sadašnjosti i prošlosti (v. s. 58, 69).

Pomoću *do* obrazuje se još i tzv. 'emfatični present', pr. *I do write* = ta ja pišem, pišem doista.

Zapamti sledeće konstrukcije:

How do you do? / *How are you?* } = kako si, kako ste? šta radiš, šta radite?

What do you do in the mornings? = šta obično radiš, radite (tj. kakav posao vršiš) izjutra?

What does he do in London every day?

Do you speak[1] *English?—Yes, I do.*

Govorite li engleski?—Da, govorim.

Does he speak French[2] *?—No, he doesn't.*

Govori li on francuski?—Ne, ne govori.

Does she speak German[3] *?—Yes, she does; a little.*

Govori li ona nemački?—Da, govori; pomalo.

You speak English, don't you?—Yes, I do.

Vi govorite engleski, zar ne?—Da, govorim.

You don't speak Italian[4]*, do you?—No, I don't.*

Vi ne govorite italijanski, je l'?—Ne, ne govorim.

You do understand[5] *English quite well, don't you?*

Ta vi razumete engleski sasvim dobro, zar ne?

XI. GLAVA

I. SADAŠNJOST—*PRESENT*

RELATIVNE ZAMENICE

(2) **Nesvršena radnja**—*Imperfect.*

Ovaj oblik ne postoji u drugim jezicima.

I am writing[6] = ja pišem (baš sada, tj. 'ja sam pišući'),

[1] speak, spiːk.
[2] French, frentʃ.
[3] German, ˈdʒəːmən.
[4] Italian, iˈtæljən.
[5] +understand, ˌʌndəˈstænd.
[6] Izg.: ˈraitiŋ.

označava nesvršenu, trajnu, imperfektivnu radnju, koja se sada dešava, ili je stalna kao zanimanje, navika ili običaj.

Ovaj oblik sadašnjeg vremena svi glagoli obrazuju od neodregjenog oblika presenta *to be* (v. s. 42) i priloga vremena sadašnjeg (Present Participle, v. s. 113), koji se obrazuje od načina neodregjenog nastavkom *-ing*. Muklo *-e* u infinitivu otpada u tome slučaju.

Napomena: Prilog vremena sadašnjeg je sasvim nešto drugo nego glagolska imenica (v. s. 114) na *-ing*.

ja sad pišem .. itd.	*mi sad pišemo* .. itd.
I am writing	we are writing
[thou art writing]	you are writing
he, she (it) is writing	they are writing

Upitni, odrečni i upitno-odrečni oblici ne obrazuju se pomoću glagola *do*, nego na sledeći način.

Upitni oblici:

am I writing? = pišem li?
are you writing? = pišeš, pišete li?
is he (she) writing? = piše li?

Odrečni oblici:

I am not writing = ne pišem.
you are not writing = ne pišete.
they are not writing = ne pišu.

Odrečno upitni oblici:

am I not writing? = zar ne pišem?
is he not writing? = zar ne piše?
are we not writing? = zar ne pišemo?

Važna napomena: Imperfektivan oblik sadašnjeg vremena vrlo često ima značenje budućnosti, pr.

I am coming this afternoon [1] = Doći ću danas posle podne.

[1] Izg.: 'ɑːftə'nuːn = posle podne; 'good afternoon' je pozdav posle podne i na dolaski i pri polasku.

Relativne zamenice.

Who i **What** (v. s. 32 ff.) kao upitne zamenice menjaju se ovako:

Sing. i Plur.

Nom.	who = ko	what = šta
Poss.	whose, hu:z = čiji, -ja, -je, itd.	
Obj.	whom, hu:m = koga, koju, koje	what = šta

What u stvari je nepromenljivo. Ova zamenica često se upotrebljava za uzvik i čugjenje u smislu *how great* = koliki, kakav, pr. *what good news!* [1] = kakva dobra vest! *what folly!* [2] = kakva ludost!

Who is he? i *who is that?* su pitanja o nečijem imenu i tituli.

What is he? i *what man is that?* su pitanja za zanimanje, karakter, ili društveni položaj.

Who i *what* se upotrebljavaju za opšta, neodregjena pitanja, *which* za projedinačna odregjena (v. s. 37).

What sort [3] of man is he? = kakav je on čovek? } kakav, kakva,
What sort of book is it? = kakva je ovo knjiga? } po vrednosti.

Who i *which* kao relativne zamenice menjaju se:

Sing. i Plur.

Nom.	who = koji, -ja, -je, itd.	which = koji, -ja, -je.
Poss.	whose = čiji, -ja, -je, itd.	of which = čiji, -ja, -je.
Obj.	whom = koga, koju, koje, koji, itd.	which = koga, koju, koje, koji, itd.

Who } = (onaj) koji, (ona) koja, (oni) koji, itd. { za lica.
Which } { za stvari.

U ovome slučaju *who* se upotrebljava samo za lica, a *which* samo za stvari, pr. The man *who* is in front of the door is my teacher = čovek koji je pred vratima je moj učitelj. The pencil

[1] Izg.: nju:z = novost, vest. [2] Izg.: 'fɔli.
[3] Izg.: sɔ:t = vrsta.

which is on the table is not mine = olovka koja je na stolu nije moja.

Izuzetno kaže se: *Our Father, which art in heaven* = oče naš, koji si na nebesima.

Od *who, what, which* mogu se obrazovati **složene relativne zamenice**:

who(so)ever, ˌhu:(sou)ˈevə* = ko bilo, ko mu drago.
what(so)ever, ˌwɔt(sou)ˈevə* = šta bilo, šta mu drago.
which(so)ever, ˌwitʃ(sou)ˈevə* = koji bilo, koji mu drago.

Važna napomena: Who ever = ama ko, pr. Who ever can that be!? = ama ko to može da bude!? *Ali* whoever = mako. —Where ever have you been! = ama gde ste vi to bili! *Ali* wherever = magde.—When ever did I tell you that! = ama kada sam vam to ja rekao! *Ali* whenever: makad.

Demonstrativna zamenica **that** upotrebljava se i relativno umesto 'who', 'whom' ili 'which', ali nikada umesto 'whose'. Ali u ovim slučajevima njena upotreba je ograničena; mi možemo reći, pr.

The girl **that** *is in the garden is my sister* = devojka koja je u vrtu je moja sestra; ali je nemoguće reći:

The mother **that** *is in London is ill*, nego *my mother*, **who** *is in London, is ill.*

U prvoj zečenici zapeta se ne sme staviti ispred *that*, u drugom mora ispred *who*, jer 'that' odregjuje a 'who' ne odregjuje glavnu rečenicu.

Isto tako treba obratiti pažnju upotrebljavajući *that* i *which* u relativnom smislu; 'that' odreguje glavnu rečenicu i stoga se od nje ne sme odvojiti zapetom, 'which' ne odregjuje i stoga se odvaja zapetom od glavne rečenice. Ako je *that* u akuzativu onda se može izostaviti, pr.

The book [that] *you are writing is a very good one* = knjiga koju pišete je vrlo dobra.

Your book, which I am reading[1], *is a very good one* = vaša knjiga, koju (sada) čitam, je vrlo dobra.

[1] Izg.: ri:diŋ

Važna napomena: *That* ne može da sleduje prepoziciji, nego se ova stavlja na kraj rečenice, pr. kaže se ili:

The book **about which** *I am writing to you* (ili *the book* **which** *I am writing to you* **about**) *is a German one* = knjiga o kojoj vam pišem je nemačka knjiga.

Ili *The book* **that** *I am writing to you* **about** *is* . . .

The house **that** *we live* **in** } = kuća u kojoj živimo.
ili *The house* **in which** *we live* }

Reč **as**, æz, može da se upotrebi relativno ako joj prethode *such*, sʌtʃ = takav, -a, -o, ili *the same*, seim = isti, -a, -o, pr.

This book is not **such** *a good one* **as** *yours* = ova knjiga nije (*isto*) *tako* dobra *kao* vaša.

My hat is not **the same colour as** *hers* = moj šešir nije iste (takve) boje kao njen.

XII. GLAVA

I. SADAŠNJOST—*PRESENT*

REFLEKSIVNE ZAMENICE I POVRATNI GLAGOLI

(8) **Svršéna radnja**—*Perfect.*

Ovaj oblik obično se zove 'Perfekt' (= 'Prošlo Vreme').

I have written = napisao sam, označava svršenu, perfektivnu radnju, ali svršenu u *sadašnjem* momentu, tj. *radnja je prošla ali vreme još nije*; ja se *još* nalazim u položaju da sam izvesnu radnju svršio.

Ovo vreme upotrebljava se uopšte kada je radnja prošla ali ne i njene posledice: one se protežu sve do sadašnjeg momenta.

Svi glagoli obrazuju ovo vreme od neodregjenog oblika sadašnjeg vremena glagola *to have* (v. s. 43) i participa perfekta (Past Participle, v. s. 119) potrebnog glagola.

Glagol *to be*, kao pomoćni glagol, upotrebljava se *vrlo retko* u ovome slučaju (v. s. 103).

Važna napomena: Treba obratiti veliku pažnju u upotrebi ovoga vremena sadašnjosti i *neodregjenog vremena prošlosti* **I wrote** (v. s. 69).

pisao (ili *napisao*) *sam* . . . itd.	*pisali smo* . . . itd.
I have written	we have written
[thou hast written]	you have written
he, she, (it) has written	they have written

Upitni oblici:

have I written? = jesam li pisao?
have you written? = jesi (jeste) li pisao (pisali)?
have they written? = jesu li pisali?

Odrečni oblici:

I have not written = nisam pisao.
he has not written = nije pisao.
we have not written = nismo pisali.

Upitno-odrečni oblici:

have I not written? = zar nisam pisao?
have you not written? = zar nisi (niste) pisao (pisali)?
have they not written? = zar nisu pisali?

Pomoćni glagoli *to be* i *to have* glase u ovome vremenu:

I have been = ja sam bio, itd.	*I have had* = ja sam imao, itd.
Have I been? = jesam li bio?	Have I had? = jesi li imao?
I have not been / I haven't been } = nisam bio.	I have not had / I haven't had } = nisam imao.
Have I not been? / Haven't I been? } = zar nisam bio?	Have I not had? / Haven't I had? } = zar nisam imao?

Kaže se: *I have written* { *to-day.* / *this week.* / *this month.* / *this year.*

tj. u makome vremenu koje nije svršeno s obzirom na sadašnji moment.

I have been ne znači samo *ja sam* (uopšte) *bio* nego 'ja sam bio i još sam', 'još se nalazim', pr. *I have been here* (*for*) *three days* = ovde se nalazim već tri dana.

Otuda:

Odkada ste ovde? = *how long* **have you been** *here?* a ne *how long* **are** *you here?*

I have had this hat (*for*) *eight months* = već osam meseci je kako imam ovaj šešir, a ne *I* **have** *this hat*, itd.

Ovo vreme se upotrebljava i posle sledićih priloga za vreme:

already, ʹɔ:lʹredi = već.
always, ʹɔ:lwiz = uvek.
ever, ʹevə* = ikad.
never, ʹnevə* = nikad.
not yet, nɔt jet = još ne.
often, ʹɔ:fn = često.
sometimes, ʹsʌmtaimz = ponekad.

Refleksivne zamenice i povratni glagoli.

Povratne zamenice obrazuju se kada se na oblike posesivnih i zameničkih prideva (v. s. 52) doda imenica *self*, self, u jednini, a *selves*, selvz, u množini, za nominativ i akuzativ.

U posesivu upotrebljava se reč *own*, oun = sopstven.

Sing.

myself = ja, ja sâm (lično), mene (samog).
[thyself = ti, ti sâm (lično), tebe (lično)].
himself = on, njega, itd.
herself = ona, nju, itd.
itself = ono, itd.

Plur.

ourselves = mi, mi sámi (lično), nas.
yourselves = vi, vas, itd.
themselves = oni, one, njih, itd. (himself, herself, itself)

Ove zamenice upotrebljavaju se i u emfazi i povratno, pr.

Write this letter yourself = napišite vi sami (vi lično) ovo pismo.

I myself do this = ja sâm (ja glavom, baš ja) radim ovo.

+*Take care*[1] *of yourself* = čuvajte se, pazite na sebe.

They ruined[2] *themselves* = oni su sami sebe upropastili.

Emfaza se udvostručava rečju *very*, pr. he does it his very self = on sâm (on glavom) radi to.

[1] Izg.: kɛə* = briga, staranje.
[2] Izg.: ʹruind, od ʹruin = srušiti, itd.

I u possesivu emfaza može da se udvoji sa *own*, ili sa *very own*, pr.

this is my hat = ovo je moj šešir.
this is my **own** hat = ovo je moj sopstveni š.
this is my **very own** hat = ovo je 'baš' moj sopstveni š.

I neodregjena zamenica **one** (v. s. 37),—koja ima značenje nemačkog *man* ili francuskog *on*, ali nije u tako čestoj upotrebi u engleskom—udružuje se sa *self* i *own*. Njen posesivni oblik je *one's*, wʌnz, pr.

One *must take care of* **oneself.**
Čovek se mora brinuti o *sebi*.
One *must take care of* **one's own** *home.*
Čovek se mora brinuti o *svome* domu.

Povratni glagoli obrazuju se od prelaznih glagola i povratnih zamenica, koje se stavljaju uvek iza njih, pr. *to dress*[1] *oneself* = oblačiti se. Ovako obrazovani glagoli imaju istu promenu kao i svi ostali glagoli, pr.

1. I dress myself = ja se oblačim.
2. You dress yourself = ti se (vi se) oblačis (oblačite).
3. He dresses himself = on se oblači.
   She dresses herself = ona se oblači.

we dress ourselves = mi se oblačimo.
you dress yourselves = vi se oblačite.
they dress themselves = oni se oblače.

'I am dressing myself', 'I dressed myself', 'I was dressing myself', 'I shall dress myself', itd.

Ali refleksivna zamenica često se izostavlja, pr. *She* **turned**[2] (*herself*) *towards*[3] *him* = ona se okrete prema njemu. *The clouds*[4] **disperse**[5] = oblaci se razilaze. *His friends* **gathered**[6] (*themselves*) *round*[7] *him* = njegovi prijatelju okupiše se oko njega. *The sun*[8] *sets*[9] = sunce zalazi.

[1] Izg.: dres. [2] Izg.: turn, təːn = obrnuti.
[3] Izg.: tu'wɔːdz, *ili* tɔːdz, *ili* twɔːdz = prema, ka.
[4] Izg.: klaudz. [5] Izg.: dis'pəːs = rasterati. [6] Izg.: 'gæðəd.
[7] Izg.: raund. [8] Izg.: sʌn. [9] Izg.: sets.

XIII. GLAVA

I. SADAŠNJOST—*PRESENT*

DISTRIBUTIVNE ZAMENICE

(4) **'Perfektivno-trajna'[1] radnja.**

I have been writing = pisao sam neprestano (tj. 'ja sam bio pišući') označava trajnu, neprekidnu radnju, koja je započeta u prošlosti i trajala sve do sadašnjeg momenta.

Svi glagoli obrazuju ovo vreme od perfektivnog oblika sadašnjosti glagola *to be* (v. s. 65) i participa presenta (v. s. 113). potrebnog glagola, pr.

pisao sam (*neprestano*)..., itd.

I have been writing
[thou hast been writing]
he, she, (it) has been writing

pisali smo (*neprestano*)..., itd.

we have been writing
you have been writing
they have been writing

Upitni oblici:

have I been writing? = jesam li pisao (pisala)?
has he been writing? = je li pisao, -la?
have they been writing? = jesu li pisali, -le?

Odrečni oblici:

I have not[2] been writing = nisam pisao, -la.
you have not been writing = nisi (niste) pisao (pisali).
we have not been writing = nismo pisali.

Upitno odrečni oblici:

have I not[3] been writing? = zar nisam pisao?
has he not been writing? = zar nije pisao?
have they not been writing? = zar nisu pisali?

[1] *The perfect continuous tense*, ne postoji u drugim jezicima.
[2] Ili: I haven't, itd.
[3] Haven't I, itd.

I have been reading all the morning[1] znači da sam čitao celo jutro i da moje čitanje *još nije svršeno,* dok perfektivan oblik (v. s. 64 f.) *I have read all the morning,* znači da sam čitao celo jutro ali da je moje čitanje svršeno s obzirom na moment u kome govorim.

Distributivne zamenice.

Each other, iːtʃ'ʌðə* }
One another, 'wʌn'ə'nʌðə* } = jedan drugog, jedna drugu, itd.

Ove zamenice upotrebljavaju se posle prelaznih glagola i označuju uzajamnost radnje. 'Each other', upotrebljava se za uzajamnost izmegju dva lica ili predmeta, a 'one another' za više od dva. 'Each' i 'one' predstavljaju činioce, subjekte; 'other' i 'another' predstavljaju predmete, objekte, pr.

The two sisters love each other = obe sestre vole jedna drugu.

They all hate[2] *one another* = svi oni mrze jedan drugog (*ili* sve one mrze jedna drugu).

XIV. GLAVA

II. PROŠLOST—*THE PAST*

(1) **Neodregjena radnja**—*Indefinite.*

Ovaj oblik poznat je obično kao 'Imperfect' ili 'Preterit', ili još običnije kao *Past Tense.*

[1] Izg.: 'mɔːniŋ; *good morning* = dubro jutro, kaže se i na dolasku i pri polasku. 'Good morning' i 'good afternoon' kao pozdravi pri polasku u smislu 'zbogom' su zvaničniji, dok je izraz *good-bye,* 'gud'bai = zbogom, znak bližeg poznanstva; na dolasku, u značenju 'dobro jutro' i 'dobro posle podne', ovi izrazi su uvek u upotrebi kod više obrazovanog sveta, a ne 'good-day' (v. s. 51), pozdrav koji se smatra kao zastareo.—*Good evening* = dobro veče, ali na polasku znači 'laku noć', kao zvaničniji pozdrav, dok je izraz *good night* = laku noć, intimniji.

[2] Izg.: heit.

I wrote = pisah ili pisao sam, označuje radnju neodregjenu po trajanju ali vršenu u izvesnom, odregjenom, savršeno prošlom vremenu s obzirom na vreme kada se govori o toj radnji.

Napomenuto je ranije da najveći broj glagola obrazuje ovo vreme nastavkom *-ed*, *-d*, *-t*, a znatno manji menjanjem unutarnjeg vokala.

I wrote {
- this morning = danas ujutro, jutros.
- yesterday, ′jestədi = juče.
- two days ago = pre dva dana.
- last [1] week = prošle nedelje.
- three weeks ago = pre tri nedelje.
- last month = prošloga meseca.
- seven years ago = pre sedam godina.

Ovo vreme upotrebljava se uopšte kada se misli na jedno odregjeno vreme u prošlosti, ili se ono podrazumeva. Ono je u češćoj upotrebi nego perfektivno vreme sadašnjosti (v. s. 64).

pisah . . ., *pisao sam* . . . itd.	*pisasmo* . . ., *pisali smo* . . . itd.
I wrote	we wrote
you wrote	you wrote
he, she, (it) wrote	they wrote

Važna napomena: Vrlo često upotrebljava se umesto ovoga oblika opisni oblik sa glagolom *use*, ju:z = *upotrebljavati, imati običaj*, praćen sa *to* i načinom neodregjenim, kada se izražava stalna radnja ili navika u prošlosti. *I used to go* (izg. ′ju:stə′gou) *there every day* = odlazio sam (= imao sam običaj da idem) tamo svakoga dana.

Upitni, odrečni i upitno-odrečni oblici obrazuju se pomoću neodregjenog vremena prošlosti pomoćnog glagola *to do*, koje glasi:

činjah . . ., *činio sam.*

I did	we did
[thou didst]	you did
he did	they did

[1] Izg.: lɑ:st = poslednji.

Upitni oblici:

did I write? = jesam li pisao?

did he write? = je li pisao?

did we write? = jesmo li pisali?

Odrečni oblici:

I did not (I didn't) write = nisam pisao.

he did not (he didn't) write = nije pisao.

we did not (we didn't) write = nismo pisali.

Obrazujući upitne oblike važno je zapamtiti da posle *did* glagol dolazi u infinitive, pr.

Did you **see** *him?—Yes, I* **did** (a ne *I saw*).
Jeste li ga videli?—Da, video sam (ga).
Did you **+find** *the book?—No, I* **didn't**.
Jeste li našli knjigu?—Ne, nisam našao.

U odgovoru, bilo potvrdnom ili odrečnom, glagol se ne sme ponavljati, nego samo pomoćni oblik *did*.

Postoje još i:

Upitno-odrečni oblici:

did I not (didn't I) write? = zar nisam pisao?

did you not (didn't you) write? = zar niste pisali?

did they not (didn't they) write? = zar nisu pisali?

Emfatični oblici:

I did write = (ta) ja sam pisao zacelo.

you did write = vi ste sigurno pisali.

he did write = on je zaista pisao.

Pomoćni glagoli *to be* i *to have* u ovome vremenu glase:

1. to be.

ja bejah..., ili *ja sam bio.*	*mi bejasmo,* itd.
I was, wɔz	we were, wɛə*
[thou wast, wɔst]	you were
he, she, it was	they were.

Upitni oblici:

was I? = jesam li bio?
was he? = je li bio? beše li on?
were you? = jeste li bili? beste li vi?

Odrečni oblici :	*Upitno-odrečni oblici :*
I was not (wasn't, woznt) = nisam bio.	was I not (wasn't I)? = zar nisam bio?
we were not (weren't, weənt) = nismo bili.	was he not (wasn't he)? = zar nije bio?
they were not (weren't) = nisu bili.	were they not (weren't they)? = zar nisu bili?

2. to have.

Imadoh, imagjah, imao sam, itd.

I had, hæd	we had
[thou hadst]	you had
he, she, it had	they had

Upitni oblici : had I? had you?
ili češće: did I have? did you have? } = jesam li imao? jeste li imali?

Odrečni oblici : I had not (I hadn't), itd.
ili: I didn't have = nisam imao.

Upitno-odrečni : had you not (hadn't you)? itd.
ili češće : didn't you have? = zar niste imali?

Treba dobro razlikovati fraze kao :

I was in England last year = bio sam u Engleskoj prošle godine.

I was in France in 1914 for two months = bio sam u Francuskoj 1914 (za) dva meseca.

Where were you when the war[1] *+broke out? I was in Germany* = gde ste bili kada je rat izbio? Bio sam u Nemačkoj.

We were often in Italy as children = bili smo često u Italiji kao deca.

When were you last in Serbia? = kada ste poslednji put bili u Srbiji?

Where were you when you fainted[2]*?* = gde ste bili kada ste pali u nesvest?

How long were you at the station[3]*? I was there from 2 till 6* = dokle ste bili na stanici? Bio sam tamo od 2 do 6.

[1] Izg. : wɔː*.
[2] Izg. : ′feintid, od faint.
[3] Izg. : ′steiʃən.

Ali:

I have often been in (ili *to*) *England* = često sam bio u Engleskoj (ali nisam tamo sada).

I have never[1] *been in* (ili *to*) *England* = nikada nisam bio u Engleskoj.

Have you ever been in (ili *to*) *England?* = jeste li ikad bili...

I have been in (ili *to*) *England* (*once*) = bio sam u Engleskoj (jedanput) (ali nisam tamo sada).

How often have you been to the theatre[2] *here?* = koliko ste puta bili ovde u pozorištu?

Where have you been (*to*)*?* = gde ste bili? (baš sada, tj. odakle dolazite).

I have been in England two years (ili *for two years*, ili *the last two years*, ili *these two years*) = u Engleskoj sam već dve godine (tj. bio sam u Engleskoj za ove dve poslednje godine, i još se tu nalazim).

I have been here since 6 o'clock[3] *this morning* = ovde sam (bio) odjutros od 6 sati (i još sam tu).

How long have you been in England? Two years = od kad ste u Engleskoj, ili koliko ima kako ste u Engleskoj? Dve godine.

Dakle fraza '*I have been in England*' sama za sebe ne znači uvek 'bio sam i *još sam*' (v. s. 64), nego uz nju u tome značenju dolazi obično neka dopunjujuća ili objašnjuća reč ili fraza, kao 'since', 'for', itd. Tako:

I have been in (ili *to*) *England* = bio sam u Engleskoj (nekad, jednom).

Ali: *I have been in England since 1916* = u Engleskoj sam još od 1916.

I have not been in England long = nisam odavno u Engleskoj, tj. odskora sam u njoj.

I was not in England long = bio sam (i nisam više) u Engleskoj jedno kratko vreme.

[1] Izg.: 'nevə*. [2] Izg.: 'θiətə*.
[3] Izg.: ə'klɔk.

Ali:

I have not been in (ili *to*) *England for a long time,* ili *for many years* = već odavno, *ili* ima mnogo godina kako nisam bio u Engleskoj.

Have you (*ever*) *been here before*[1] *?* = jeste li bili ovde ranije? *I have never been here before*[1] = nikad ovde nisam bio ranije (ali sad sam ovde).

You have never been to (ili *in*) *America, have you?* = jel'te, vi niste ni'kada bili u Americi?

You weren't in America very long, were you? = jel'te, vi ste bili u Americi samo jedno kratko vreme?

Wellington[2] *defeated Bonaparte at Waterloo*[3] = Wellington pobedi (*ili* je pobedio) Bonapartu na Waterloo'u, je jedino moguć izraz pošto bi izraz 'Wellington has defeated B.', itd. značio da su i W. i B. još u životu.

XV. GLAVA

II. PROŠLOST—*THE PAST* I ADVERBI

(2) **Nesvršena radnja**—*Imperfect.*

I was writing = pisao sam (npr. knjigu, pismo), tj. bejah ili bio sam 'pišući', označava trajnu, nesvršenu, imperfektivnu radnju, koja se dogagja u naročito odregjenom vremenu, ali savršenom prošlom.

Ova radnja povlači sobom često još jednu radnju, pr. *I was writing when he came in* = ja sam pisao (bio pišući) kada je on ušao.

Svi glagoli obrazuju ovo vreme od neodregjenog oblika prošlog vremena glagola biti (v. s. 71) i participa prezenta (v. s. 113) potrebnog glagola.

pisao sam..., itd.	*pisalo smo...*, itd.
I was writing	we were writing
[thou wast writing]	you were writing
he, she, (it) was writing	they were writing

[1] Kao adverb 'ranije'.

[2] Izg.: ˈweliŋtən.

[3] Izg.: ˌwɔːtəˈluː.

Upitni oblici:

was I writing? = jesam li pisao?
was he writing? = je li pisao?
were they writing? = jesu li pisali?

Odrečni oblici:

I was not (wasn't) writing = nisam pisao.
you were not (weren't) writing = nisi pisao.
we were not (weren't) writing = nisu pisali.

Upitno-odrečni oblici:

was I not (wasn't I) writing? = zar nisam pisao?
was he not (wasn't he) writing? = zar nije pisao?
were they not (weren't they) writing? = zar nisu pisali?

Adverbi.

Adverbi odregjuju bliže glagole, prideve i druge adverbe. Neki od njih su preostaci stare promene, drugi su izvedeni ili složeni od prideva, imenica i zamenica.

Oni su ili (1) prosti i nezavisni, ili (2) zavisni, odnosno relativni i konjunktivni, pr.

(1) *We live* **here** = mi živimo ovde.
I believe it **now** = ja verujem to sada.

(2) *He came in* **when** *I called*[1] *him* = on ugje kada sam ga zovnuo.

Do you +*know the reason*[2] **why** *he did it?* = znate li razlog zašto je to učinio?—*I know* **why** *he did it.*

U prvom primeru *why* je relativno u drugom konjuktivno.

Sledeći adverbi upotrebljavaju se zavisno:

how, hau = kako.
when, hwen = kada.
whenever, hwe′nevə* = kadgȍd.
where, hwɛə* = gde.
wherever, hwɛə*′revə* = gde gȍd.
whither, hwiðə* = kuda (zast.).
whence, hwens = odakle, otkuda.

[1] Izg.: kɔːld. [2] Izg.: ′riːzn.

wherefore, 'hwɛəfɔ:* = zašto, čemu.
whereby, hwɛə'bai = čime.
wherein, hwɛə'rin = u čemu.
whereat, hwɛə'ræt = našto.
whereto, hwɛə'tu: = kuda.
whereon, hwɛə'rɔn = posle čega.
while, hwail = za vreme, dok.
as, æz = kao, (napr.), pošto, itd.
why, hwai = zašto.

Za hw ... v. s. 22.

Većina adverba izvedena je od prideva i participa nastavkom -*ly* (v. s. 47), pr. *rarely*, rɛəli = retko; *lovingly*, 'lʌviŋli = predano, s ljubavlju.

Ali pridevi koji se svršavaju na -*ly*, ne dobijaju ovaj nastavak postajući adverbi, nego isti oblik ostaje za oba slučaja. Ako je -*l* deo korena, -*ly* se dodaje, ali -*y* se nemenja u -*i* iako mu prethodi konsonant, pr. *sly*, slai, *slily* = lukavo; ali *pretty*, 'priti = lep, *prettily*, 'pritili. Pridevi na -*le*, menjaju -*le* u -*ly* postajući adverbi, pr. *amiable*, eimjəbl = ljubak, *amiably* = ljupko.

Veliki broj adverba obrazuje se od imenica, ili poimeničenih prideva i prepozicija, i pišu se sada kao jedna reč, pr.

aback [1], ə'bæk = unazad.
ablaze, ə'bleiz = u plamenu.
abreast, ə'brest = licem unapred.
abroad, ə'brɔ:d = nastrani.
across, ə'krɔ:s = preko.
adrift, ə'drift = teran vetrom.
afar, ə'fɑ:* = izdaleka.
aflame, ə'fleim = uplamenu.
afoot, ə'fut = peške.
ahead, ə'hed = napred.
ajar, ə'dʒɑ:* = odškrinut.
akimbo, ə'kimbou = podbočen.
alive, ə'laiv = živ.
aloud, ə'laud = glasno.
anew, ə'nju: = ponovo.
around, ə'raund = okolo.
ashore, ə'ʃɔ:* = na obali.
aside, ə'said = postrani.
asleep, ə'sli:p = zaspao.
asunder, ə'sʌndə* = razdvojen.
away, ə'wei = otišao, na rastojanju.
beside, bi'said = pored.
between, bi'twi:n = izmegju.
beyond, bi'jond = iza, onamo.
forthwith, 'fɔ:θ'wið = s mesta, odmah.
indeed, in'di:d = zaista.
overboard, 'ouvəbɔ:d = s broda.
to-day, tə'dei = danas.

[1] taken aback = zaprepašćen.

Sada se piše *aback*, *ablaze*, itd. kao jedna reč.

Izvestan broj prideva može se upotrebiti adverbijalno ne menjajući oblik, pr.

daily, ′deili = dnevno.
early, ′ə:li = rano.
fast, fa:st = brzo.
hard, ha:d = svirepo.
long, lɔŋ = dugo.
monthly, mʌnθli = mesečno.
quick, kwik = brzo.
scarce, skεəs = retko, redak.
weekly, wi:kli = nedeljno.

Nekoliko adverba obrazuju se pomoću sufiksa *-wise*, pr.

crosswise, ′krɔ:swaiz = unakrst.
likewise, ′laikwaiz = slično.
otherwise, ′ʌðəwaiz = drukše.

Jedna grupa adverba izvedena je od zamenica *the* (= *that*), *he*, *who*, pr. od **the** : *there* = tamo (za mirovanje), *thither*, ðíðə* = tamo (za kretanje), *thence*, ðens = otuda (kretanje), *then*, ðen = tada (vreme); *thus*, ðʌs = tako (način); od **he**: *here* = ovde (mirov.), *hither*, ′hiðə* = ovamo, *hence*, hens = odavde; od **who**: *where* = gde, *whither* = kuda, *whence*, hwens = odakle, *when* = kada, *how* = kako, *why* = zašto.

Zatim mnogobrojni, složeni oblici:

hereafter, hiə′r:aftə* = ubuduće.
hereby, ′hiə′bai = na taj način.
herein, ′hiə′rin = u ovoj (knjizi, kući).
hitherto, ′hiðətu: = dosad.
thereat, ðεə′ræt = na tome mestu, na to.
thereby, ðεə′bai = na taj način.
therein, ðεə′rin = u tome mestu (zast.).
thereto, ðεə′tu: = uz to (zast.).
whereat.
whereby.
wherefore, ′hwεəfɔ(ə).
wherein.
whereupon, ˌhwεərə′pɔn = našto, posle čega.

Poregjenje. Adverbi koji su isti po obliku kao i pridevi porede se sa *-er* i *-est*; oni koji se obrazuju sa *-ly*, porede se sa *more* i *most* (v. s. 45 f.).

Mesto adverba u rečenici. (1) Ako glagol nema predmet adverb se stavlja iza glagola, pr. *he speaks* **loudly** = on govori *glasno* ; *he walks* **rapidly** = on korača *naglo.*

(2) Ako glagol ima svoj direktan predmet adverb ne sme doći izmegju glagola i predmeta, pr.

She talks[1] *French* **well** = ona *dobro* govori francuski.

(3) Ako je glagol u složenom vremenu, adverb se stavlja izmegju pomoćnog glagola i glagola koji je upotrebljen, pr.

I had **hardly**[2] *+spoken to him, when he suddenly*[3] *+left the room* = tek što sam progovorio s njim, kad on odjednom napusti sobu.

(4) Običnije je da *opisni adverbi*, osim onih za vreme i kretanje, dogju nakraj rečenice, pr.

She speaks German **badly** = ona rgjavo govori nemački.

I +know him **well** = dobro ga poznajem.

I know him **slightly**[4] = slabo (površno) ga poznajem.

Ali se kaže i :

He **well** *knows that I cannot do this* = on dobro zna da ja ne mogu ovo da uradim ; ili češće :

He knows quite **well** *that I cannot do this.*

U sledećim slučajevima deskriptivni adverbi *moraju* doći na kraj rečenice :

They attacked[5] *the enemy* **bravely**[6] (ili **half-heartedly**) = oni hrabro (*ili* neodvažno) napadoše neprijatelja.

They treated[7] *their enemies* **generously**[8] (ili **good-naturedly**[9], ili **handsomely**) = oni su postupali sa svojim neprijateljima plemenito (*ili* dobrodušno, *ili* lepo).

[1] Od talk, tɔːk.
[2] Izg. : hɑːdli = jedva, tek.
[3] Izg. : ′sʌdnli = iznenada.
[4] Izg. : slaitli.
[5] Izg. : ə′tækt, od attack = napasti ; napad.
[6] Izg. : breivli.
[7] Izg. : triːtid, od treat = postupati ; častiti.
[8] Izg. : ′dʒenərəsli.
[9] Izg. : gud′neitʃədli.

They treated me **disgracefully**[1] (ili **abominably**[2]) = oni su sramno (užasno) postupali sa mnom.

She plays the piano **beautifully**[3] = ona divno svira na klaviru.

She sings the song **beautifully** (ili **superbly**[4]) = ona divno (izvanredno) peva ovu pesmu.

He acted his part **magnificently**[5] = on je veličanstveno igrao svoju ulogu.

He played this piece **splendidly** = on je sjajno svirao ovaj komad.

You have prepared your lesson **excellently**[6] = vi ste izvršno pripremili lekciju.

She does her hair **prettily** = ona se lepo češlja.

(5) Adverb ne može da dogje izmegju prelaznog glagola i njegovog predmeta, nego obično stoji iza njih. Ovo je pokazano u gornjim primerima. Ali uz neprelazne glagole adverb može da se stavi gotovo magde u rečenici.

Suddenly *he* +*got up from his chair*, ili *he* **suddenly** *got up from his chair*, ili *he got up* **suddenly** *from his chair*, ili *he got up from his chair* **suddenly** = on ustade sa svoje stolice iznenada.

He **immediately** +*rang the bell*[7], ili *he rang the bell* **immediately** = on smesta zazvoni zvono.

She +*came* **slowly**[8] *and* **silently**[9] *into the room*, ili *she came into the room* **slowly** *and* **silently**, ili (u književnosti) **slowly** *and* **silently** *she came into the room* = ona ugje u sobu polako i nemo (= ćutke).

U komparativnim rečenicama adverb gotovo uvek dolazi neposredno ispred 'than'.

They ran out of the house less **quickly** *than they ran in* = oni istrčaše iz kuće sporije nego što su utrčali.

[1] Izg.: dis'greisfəli.
[2] Izg.: ə'bɔminəbli.
[3] Izg.: 'bju:tifəli.
[4] Izg.: sju(:)'pə:bli.
[5] Izg.: mæg'nifisntli.
[6] Izg.: 'eksələntli.
[7] Izg.: bel.
[8] Izg.: 'slouli.
[9] Izg.: sailəntli.

She came into the room more **slowly** *than she left it* = ona ugje u sobu lakše nego što je izašla.

Isto tako i sledeći primeri pokazuju razne položaje u koje adverb može da se stavi, bilo ispred glagola ili na kraj rečenice:

He **contentedly** *smoked*[1] *his cigar*[2] = on je zadovoljno pušio cigaru.

He smoked his cigar **contentedly.**

He **loudly** *denounced*[3] *the Italians* = on je glasno napadao Italijane.

He denounced the Italians **loudly.**

He **immediately** *rose from his seat* } = on se smesta podiže
He rose from his seat **immediately** } sa svoga sedišta.

He sent the telegram **immediately** } = on odmah posla tele-
He **immediately** *sent the telegram* } gram.

Ali uvek: *I* **hardly** *know what to say about this* = jedva znam šta da kažem o tome. *I* **nearly** *fell downstairs* = umalo nisam pao niz stepenice.

U zapovedanju ovi adverbi dolaze uvek posle glagola i obično na kraj rečenice:

+Send the telegram immediately *ili* directly[4]! = pošlji . . .
Get up (out of bed) instantly *ili* at once! = ustani . . .
Send at once for the doctor[5] *ili* send for the doctor at once.

Isto tako *gradually,* ′grædjuəli = postepeno, *probably,* ′prəbəbli = verovatno, *possibly,* ′pɔsibli = moguće, *evidently,* ′evidəntli = očevidno, *clearly,* kliəli = jasno, *plainly,* pleinli = prosto, *obviously,* ′ɔbvj′əsli = očigledno, mogu da se stave ili ispred glagola ili pozadi njega:

The light[6] **gradually** +*went out* } = svetlost se postepeno
The light went out **gradually** } ugasi.

[1] Izg.: smoukt, od smoke = pušiti; dim, dimiti.
[2] Izg.: si′ga: = cigara (a ne cigareta).
[3] Izg.: di′naunst, od denounce = optuživati.
[4] Izg.: di′rektli (*ili* dai′r-).
[5] Izg.: ′dɔktə*.
[6] Izg.: lait.

Probably *he knows this already*
He **probably** *knows this already* } = verovatno on to već zna.

U oba poslednja slučaja 'already' može da se stavi ispred 'knows'.

Adverbi za meru *immensely*, i'mensli = ogromno, *extremely*, iks'tri:mli = veoma (mnogo), (i regje *tremendously*, tri'mendəsli = užasno, *enormously*, i'nɔ:məsli = ogromno, *exceedingly*, ik'si:diŋli = izvanredno), mogu predhoditi glagolu, ali obično do laze za njim:

We **immensely** *enjoyed*[1] *our holiday*[2]
We enjoyed our holiday **immensely** } = ogromno smo uživali o raspustu.

We **extremely** *regretted*[3] *your absence*[4]
We regretted your absence **extremely** } = veoma nam je bilo žao što ste bili odsutni.

Ali posle *like* = dopadati se, voleti, svi oni stavljaju se na kraj rečenice, pr.

I like his appearance[5] **immensely** (ili **extremely**) = veoma mi se dopada njegov izgled (spoljašnost).

Isto tako adverbi za nacin: *obediently* = poslušno, *scornfully*, 'skɔ:nfəli = *contemptuously*, kən'temptjuəsli = prezrivo, itd., mogu predhoditi glagolu, ili staviti se iza njega, pr.

The dog **obediently**[6] *followed*
The dog followed **obediently** } = pas je poslušno sledovao.

He **scornfully** + *threw the letter into the fire*[7]
He threw the letter into the fire **scornfully** } = on prezrivo baci pismo u vatru.

She **contemptuously** *closed*[8] *her eyes*
She closed her eyes **contemptuously** } = ona prezrivo zatvori svoje oči.

(6) Adverbi kao *bravely* = hrabro, *kindly*, kaindli = ljubazno, *generously* = plemenito, darežljivo, *half-heartedly*, 'ha:f'ha:tidli = neodvažno, *cruelly*, 'kruəli = svirepo, *meanly*, mi:nli = podmuklo, *treacherously*, 'tretʃərəsli = izdajnički, neverno, mogu da

[1] enjoy, in'dʒɔi.
[2] Izg.: 'hɔlidei.
[3] regret, ri'gret = žaliti.
[4] Izg.: 'æbsens = odsustvo.
[5] Izg.: ə'piərəns.
[6] Izg.: o'bi:djəntli.
[7] Izg.: faiə*.
[8] Izg.: klouzd.

se stave ispred glagola ako se dadu raščlaniti u sledeće fraze: 'was brave enough to . . .' ili 'had the bravery (ˈbreivəri = hrabrost) to . . .', pr.:

He **bravely** *jumped*[1] *overboard and saved*[2] *the drowning*[3] *child* = on hrabro skoči s broda i spase dete koje se davilo, ili 'he was brave enough to . . .' ili 'he had the bravery to . . .'.

He **kindly** + *lent me his car* (= *he was kind enough to lend me*) = on mi je ljubazno pozajmio svoj automobil.

She **kindly** +*gave me a lift in her carriage* = ona me ljubazno uze u kola.

Napomena: *Please remember*[4] *me* **kindly** *to your parents* = molim vas pozdravite ljubazno svoje roditelje.

Ali: *He spoke* **kindly** *to the child* / *He spoke to the child* **kindly** } = on je ljubazno govorio detetu.

He **generously** *gave me £100* (= he was so generous as to give me) = on mi je darežljivo dao £100.

He treated me **generously** = on je plemenito postupao sa mnom.

(7) Adverbi *scarcely*, skɛəsli = *hardly* = jedva, tek (v. s. 96), *barely*, bɛəli = jedva, *just*, dʒʌst = upravo, jedva, uvek predhode glagolu, pr.

I **hardly** (**scarcely**) *know him* = jedva da ga znam.

I **just** (**barely**) *know her* = ja je jedva poznajem.

She { **hardly** / **scarcely** } *spoke a word* = ona jedva da je progovorila reči.

I **scarcely** *know what to* +*say* = jedva znam šta da kažem.

She **barely** *breathes*[5] = ona jedva diše.

I can **just** *see them* = ja ih jedva vidim.

Isto tako *much* = mnogo, i *rather* = prilično, kada stoje u frazama kao:

I **rather** *like him* = dopada mi se mnogo (ali *I like him* **very much**).

[1] Izg.: dʒʌmpt.
[2] Izg.: seivd.
[3] Izg.: ˈdrauniŋ.
[4] Izg.: riˈmembə*.
[5] Izg.: bri:ðz.

I **much** *want*[1] *to know* = mnogo želim da znam (ali *I want to know* **very much** ili *I* **very much** *want to know*).

I **badly** (= *much*) *need some money*[2] = mnogo mi je potreban novac (ali *I need some money* **very badly**).

I **much** *prefer*[3] *this hat* = mnogo više mi se dopada ovaj šešir.

I don't **much** *like him* ili *I don't like him* **much.**

I don't **very much** *like him* ili *I don't like him* **very much.**

(8) Svi adverbi za vreme (v. s. 86), osim sledećih: *early,* ′ə:li = rano, *to-day,* tu′dei = danas, *to-morrow,* tu′mɔrou = sutra, *yesterday* = juče, stavljaju se izmegju podmeta i glagola u prostom vremenu, a izmegju pomoćnog i upotrebljenog glagola u složenom vremenu:

He **often** +*comes*[4] *to me* = on često dolazi k meni.

He will **never** *come again*[5] = on neće više nikada doći.

(9) U emfazi adverb može da dogje na prvo mesto u rečenici, pr.

Never *has such a thing happened*[6] *before* = **nikada** se pre tako što nije dogodilo.

U ovome slučaju red reči je kao u upitnoj rečenici.

(10) Ako adverb ne odregjuje glagol nego prideve ili drugu koju reč, on se stavlja ispred njih:

She is remarkably[7] *handsome*[8] = ona je izvanredno lepa.

Izuzetno: *ago,* ə′gou = pre, *enough,* i′nʌf = dovoljno, *hence,* hens = od sada, *since,* sins = od tada, stavljaju se većinom iza reči koje odregjuju; pr. *two years* **ago,** *many years* **since**; *five years* **hence**; *is your tea*[9] *sweet* **enough**? (ali *is that enough sugar*[10]? češće nego *is that sugar* **enough**?)

[1] Izg.: wɔnt. What do you want? = šta želite?
[2] Izg.: ′mʌni.
[3] Izg.: pri′fə* = predpostavljati.
[4] Izg.: kʌmz.
[5] Izg.: ə′gein (*ili* -′gen).
[6] Izg.: ′hæpənd.
[7] Izg.: ri′mɑ:kəbli.
[8] Izg.: ′hænsəm.
[9] Izg.: ti: = čaj.
[10] Izg.: ′ʃugə* = šećer.

XVI. GLAVA

II. PROŠLOST—*THE PAST* I ADVERBI ZA VREME

(3) **Svršena radnja**—*Perfect.*

Ovaj oblik poznat je obično kao 'Pluperfect'. (Davno prošlo vreme.)

I had written = bejah ili bio sam napisao, označava perfektivnu radnju *već* svršenu s obzirom na jedan odregjeni moment u prošlosti, pr. *I had written the letter before he* +*came* = napisao sam (tj. bio sam napisao, 'imao sam napisano') pismo pre nego što je došao.

Obe radnje su u prošlosti, samo je jedna bila već svršena ('had written') kada se druga dogodila ('came').

Ovo vreme često se upotrebljava u pričanju.

Svi glagoli obrazuju ovo vreme od neodregjenog oblika prošlosti glagola *to have* (v. s. 72) i participa perfekta potrebnog glagola (v. s. 119).

bio sam napisao..., itd.	*bili smo napisali*..., itd.
I had written	we had written
[thou hadst written]	you had written
he, she (it) had written	they had written.

Upitni oblici:

had I written? = jesam li bio napisao?
had you written? = jesi (jeste) li bio napisao.

Odrečni oblici:

he had not (hadn't) written = nije bio napisao.

they had not (hadn't) written = nisu bili napisali.

Upitno-odrečni oblici:

had you not (hadn't you) written? = zar niste bili napisali?

had we not (hadn't we) written? = zar nismo bili napisali?

Pomoćni glagoli *to be* i *to have* glase u ovome vremenu:

1. to be

Bio sam ('bejah bio')..., itd.

I had been
[thou hadst been]
he, she, it had been

Bili smo..., itd.

we had been
you had been
they had been.

Upitni oblici:

had I been? = jesam li bio?
had you been? = jeste (jesi) li bili?
had they been? = jesu li bili?

Odrečni oblici:

I had not (hadn't) been = nisam bio.
he had not (hadn't) been = nije bio.
we had not (hadn't) been = nismo bili.

Upitno-odrečni oblici:

had I not (hadn't I) been? = zar nisam bio?
had you not (hadn't you) been? = zar niste bili?
had they not (hadn't they) been? = zar nisu bili?

2. to have

Bio sam imao..., itd.

I had had
[thou hadst had]
he, she, it had had

Bili smo imali..., itd.

we had had
you had had
they had had.

Upitni oblici:

Had I had?
Had you had?

Odrečni oblici:

I had not (hadn't) had.
they had not (hadn't) had.

Upitno-odrečni:

Had you not (hadn't you) had? &c.

I **had been** *in England* **for** *three months before I* +*met him* = ja sam već bio u Engleskoj tri meseca pre nego što sam se sreo s njim.

He **had had** *a bad cold, but it soon disappeared*[1] = on je ranije imao rgjav nazeb, ali je ovaj brzo iščezao.

[1] Izg.: ˌdisəˈpiəd.

You came late to the office this morning; where **had** *you* **been** = vi ste došli jutros dockan u kancelariju; gde ste bili? *I had been* (često *I was*) *at early service*[1] *in the Cathedral*[2] = bio sam (bila sam) na jutrenju u Sabornoj Crkvi.

The professor[3] *was late this morning, he* **had had** *an accident*[4] *on the way* = profesor je jutros zadocnio; desio mu se (bio) rgjav slučaj na putu.

The visitors[5] *were much pleased*[6] *with the zoo*[7]; *they* **had** *never* **seen** *an elephant*[8] *before* = posetiocima se mnogo dopala zoološka bašta; nikada ranije nisu (bili) videli slona.

Adverbi za vreme.

Temporalni adverbi su u vezi sa sledećim pitanjima: *when*, hwen = kada? *how long*, hau loŋ = dokle; *how often*, h. ′ɔːfn koliko puta.

after, ′ɑːftə* = posle, zatim.
afterwards, ′ɑːftəwədz = docnije, posle.
again, ə′gein = opet.
already, ɔːl′redi = već.
always, ′ɔːlwiz = uvek.
at first, æt fəːst = prvo, u početku.
at last, - lɑːst = najzad.
at once, - wʌns = smesta, odmah.
at present, - ′preznt = za sada.
at times, - taimz = kadkad.
awhile, ə′hwail / for a while = za časak, časkom.
directly, di′rektli = neposredno, odmah.
early, ′əːli = rano̊.
ever, εə, ′əvə* = uvek.
first, fəːst = prvo, pre svega.
formerly, ′fɔːməli = ranije.
immediately, i′miːdjətli = odmah.
in future, in ′fjuːtʃə* = ubuduće.
in the end = na kraju, posle svega.
in time, taim = na vreme.
(in the) meantime, ′miːntaim = megjutim.

[1] Izg.: ′səːvis = služba; usluga.
[2] Izg.: kə′θiːdrəl.
[3] Izg.: prə′fesə*.
[4] Izg.: ′æksidənt.
[5] Izg.: ′vizitəz.
[6] Izg.: pliːzd.
[7] Izg.: zuː.
[8] Izg.: ′elifənt.

meanwhile, ′mi:n′hwail = megjutim.
late, leit = dockan.
long ago, ′lɔŋə′gou = odavno.
never, nɛə, nevə* = nikada.
now, nau = sada.
nowadays, ′nauədeiz = u današnje vreme.
now and again } = ovda onda,
now and then } = s vremena na vreme.
often, ′ɔ:fn = često.
once, wʌns = jedanput.
once more = još jedanput.
rarely, rɛəli = retko.
seldom, ′seldəm = retko.
sometimes, ′sʌmtaimz = kadkad.
soon, su:n = skoro.
still, stil = dosada, još, ipak.
suddenly, ′sʌdnli = iznenada.
then, ðen = tada.
till then = do tada.
to-day, tə′dei = danas.
to-morrow [1], tə′mɔrou = sutra.
to-night, tə′nait = večeras, noćas.
yesterday [1], ′jestədi = juče.
yet, jet = još; do sada.

XVII. GLAVA

II. PROŠLOST—*THE PAST* I ADVERBI ZA MESTO

(4) Perfektivno-trajno radnja.

I had been writing = bejah ili bio sam pisao (tj. 'pišući') označava neprekidnu radnju koja je trajala do jednog odregjenog momenta u prošlosti, ali se ne mora podrazumevati da je bila završena, pr.

I had been writing (ili bolje *working at*) *my book for two years* = pisao sam svoju knjigu (tj. radio sam na njoj) dve godine, tj. toliko je moj rad na njoj trajao u prošlosti do izvesnog momenta izmegju koga i sadašnosti je proteklo neko vreme.

I had been writing two hours when he came in, znači da je moje pisanje još bilo u progresu i da je već trajalo dva sata u momentu kada je on ušao, ali ne mora značiti da je u tome momentu bilo potpuno završeno.

Svi glagoli obrazuju ovo vreme od perfektivnog oblika proš-

[1] The day before yesterday = prekjuče; the day after to-morrow = prekosutra.

losti glagola *to be* (v. s. 85) i participa prezenta potrebnog glagola.

bejah pisao . . ., itd.	*bejasmo pisali* . . ., itd.
I had been writing	we had been writing
[thou hadst been writing]	you had been writing
he, she, it had been writing	they had been writing.

Upit. obl.: had I been writing? itd.
Odreč. obl.: I had not (hadn't) been writing, itd.
Upit.-odr.: had I not (hadn't I) been writing?

Your boys were very dirty[1] *when they came this morning; what* **had** *they* **been doing**[2]? = vaša deca došla su jutros vrlo prljava; šta su (bila) radila?—*They* **had been +making**[3] *mud-pies*[4] *in the street* = pravili su 'topove od blata' na ulici.

He finished his book a year ago; how long **had** *he* **been working** *on it?* = on je svršio svoju knjigu pre godinu dana; koliko je (bio) radio na njoj.

John had a temperature[5] *last night; he* **had been playing** *too long in the sun* = Jovan je imao vatru sinoć; on se (bio) suviše igrao na suncu.

Adverbi za mesto.

Localni adverbi su u vezi sa sledecim pitanjima: *where*, hwɛə* = gde; *whence*, hwens = odakle, odkuda; *whither* = kuda.

about, ə'baut = unaokolo.
above, ə'bʌv = iznad.
abroad, ə'brɔ:d = u inostranstvu.
aft, ɑ:ft = prema zadnjem delu broda.
alongside, ə'lɔŋsaid = naduž.
anywhere, 'enihwɛə* = magde.
anywhere else = gde bilo još.
back, bæk = nazad, pozadi.
backwards, 'bækwədz = unazad.

[1] Izg.: 'də:ti. [2] Izg.: 'duiŋ. [3] Izg.: 'meikiŋ.
[4] 'mʌd'pai; *pie* je vrsta jela: meso, voće, itd., zavijeno u testo i tako ispečeno.
[5] Izg.: 'tempərətʃə*.

below, bi′lou = ispod.
crosswise, ′krɔ:swaiz = unakrst.
down(wards), ′daunwədz = nadole.
elsewhere, ′els′wɛə* = još negde.
everywhere, ′evrihwɛə* = svuda.
far, fɑ:* = daleko.
forth, fɔ:th = napred.
forwards, ′fɔ:wədz = unapred.
here, hiə* = ovde.
home, houm = doma, kući.
at home, ət- = kod kuće.
homeward, ′houmwəd = na putu kući.
inside, in′said = unutra.
in(wards), ′in(wədz) = u unutrašnošti.
nowhere, ′nohwɛə* = nigde.
out, aut = izvan.
outside, aut′said = napolju.
out(wards), ′autwədz = spolja.
overboard, ′ouvəbɔ:d = s broda.
somewhere, ′sʌmhwɛə* = negde.
somewhere else = još negde.
there, ðɛə* = tamo.
to and fro, ′tuənd′frou = unapred i unazad.
up and down, ′ʌpən′daun = gore-dole.
up(wards), ′ʌpwədz = nagore.
where, hwɛə* = gde.
wherever, hwɛə′revə* = gde bilo.
yonder, ′jɔndə* = onamo.

Napomene: ‘About’ i ‘above’ su prepozicije, ali se upotrebljavaju i adverbialno.

XVIII. GLAVA

III. BUDUĆNOST—*THE FUTURE*

(1) **Neodregjena radnja**—*Indefinite.*

Ovaj oblik obično je poznat kao ‘Buduće Vreme’ (Future Tense).

I shall write = ja ću pisati, označava neodregjenu radnju u budućnosti, koja će se desiti posle vremena u kome se govori.

Svi glagoli obrazuju obaj oblik od pomoćnih glagola (*a*) *shall* za prvo lice jednine i množine i (*b*) *will* za ostala lica, i načina neodregjenog potrebnog glagola.

ja ću pisati . . ., itd.
I shall write
[thou wilt write]
he, she (it) will write

mi ćemo pisati . . ., itd.
we shall write
you will write
they will write.

Upitni oblici :

shall I write ? = hoću li pisati ?
will he write ? = hoće li pisati ?
will you write ? = hoćete li pisati ?

Odrečni oblici :

I shall not (shan't) write = neću pisati.
you will not (won't) write = nećeš pisati.
they will not (won't) write = neće (oni) pisati.

Upitno-odrečni :

shall I not (shan't I) write? = zar neću pisati ?
will you not (won't you) write? = zar nećete pisati ?

Shall i Will.

Kada hoće da se obeleži samo budućnost neke radnje, onda se 'shall' i 'will' upotrebljavaju kao što je napred označeno. Ali često slučaj je obrnut: 'will' se javlja u prvom licu jednine i množine, a 'shall' u drugom i trećem. U tome slučaju 'will' označava *nameru*, a 'shall' *zapovest, pretnju* ili *obećanje*; ovi glagoli prestaju dakle da vrše ulogu pomoćnih glagola za obrazovanje proste budućnosti.

'Shall' i 'will' izražavaju suprotnost izmegju vršenja jedne radnje *pod moranjem* i vršenja *od svoje volje.*

'Shall' prvobitno znači 'morati', 'biti obavezan', 'trebati', ali ovo značenje se izgubilo u prvom licu, te otuda 'I shall write' znači samo fakt da ći pisati. Ali prvobitno značenje održalo se u oblicima: *you shall write, he shall write, they shall write,* tj. 'vi ćete (ti ćeš) morati (biti obavezni) da pišete, on će . . . oni će (one će) . . . morati da pišu, a ne 'vi ćete pisati', itd.

'Will' prvobitno znači 'želiti', i ovo značenje očuvano je kada se 'will' upotrebi u prvom licu, te otuda *I will write* znači

'ja hoću', 'ja želim da pišem'; u drugom i trećem licu 'will' označava samo buduću radnju.

Napomena: Škoćani i Irci često greše u upotrebi ovih glagola; tako kada je jedan Irac počeo da se davi uzviknuo je: 'I will be drowned, and nobody shall save me', što znači 'ja želim da se udavim i niko ne sme (tj. zabranjujem) da me spase', umesto 'I shall be drowned, and nobody will save me' = udaviću se a niko neće da me spase.

He will be punished = on će biti kažnjen (budućnost).

He shall be punished = on će *biti* kažnjen (naredba, pretnja, obećanje).

'Shall' označava još i *obećanje*, pr.

You shall have the money to-morrow = vi ćete imati novac sutra (ja to obećavam).

Gjak bi rekao: *To-morrow* **will** *be a holiday* = sutra će biti raspust (budućnost).

Učitelj naregjuje: *To-morrow* **shall** *be a holiday* = sutra će biti raspust.

'Will' označava još i *odlučnost* i *naviku*.

She **will** *have her own way* = ona (baš) hoće da bude po njenoj volji. *He* **will** *go out when it rains* = on baš hoće da izagje kad pada kiša. *Accidents* **will** *happen* = nesrečni slučajeve hoće da se dese.

U upitnim rečenicama 'will' se nikada ne upotrebljava za 1. lice, zato što govornik treba da zna šta hoće, te je izlišno da ispituje svoju volju, pr. *What* **shall I** *+tell him if I see him?* = šta ta mu kažem, *ili* šta želite da mu kažem ako ga vidim. **Shall I** *pour*[1] *you out another cup of tea?* = želite li da vam naspem još jednu šolju čaja?

Za 2. lice 'shall' se upotrebljava za obično raspitivanje, a 'will' da izrazi želju ili nameru lica kome se govori, pr. **Shall you** *see him to-day? If you see him* **shall you** *tell him?* = da li ćete ga videti danas? Ako ćete ga videti, da li ćete mu reći? I u ovome slučaju 'will' može da se upotrebi, ali ono tada oz-

[1] Izg.: pɔ:*; it never rains but it pours = dogagjaji (nesreće) se uvek slegnu odjednom.

načava ‘ želju ’ ili ‘ nameru ’, pr. **will you** *go and see him to-day, and will you tell him that* . . . = ne bi(ste) li hteli da odete i vidite ga danas, i da mu kažete da . . .

Will you *give us the pleasure of your company*[1] *at dinner on Thursday?* = hoćete li nam pružiti zadovoljstvo svojim prisustvom o večeri u četvrtak ?

U 3. licu ‘ shall ’ i ‘ will ’ upotrebljavaju se obrnuto upotrebi u 2. l., tj. ‘ will ’ za obično raspitivanje, a ‘ shall ’ da izrazi ‘ želju ’ ili ‘ nameru ’, pr. **will they** *be able*[2] *to come to-morrow?* = da li će moći da dogju sutra ? **Shall they** *+bring all your trunks*[3] *into the house?* = želite li da vam unesu sve kufere u kuću ?—**Will he** *+bring back the answer soon?* = da li će skoro doneti odgovor ? **Shall he** *+give you a little more meat ?* = želite li da vam da još malo mesa ?

Svi glagoli obrazuju ‘ Buduće Vreme ’ pomoću glagola ‘ shall ’ i ‘ will ’ i načina neodregjenog potrebnog glagola.

Pomoćni glagoli *to be* i *to have* glase :

ja ću biti, ili imati, itd.	*mi ćemo biti, ili imati,* itd.
I shall be, *ili* have	we shall be, *ili* have
[thou wilt be, *ili* have]	you will be, *ili* have
he, she, it will be, *ili* have	they will be, *ili* have.

Upitni obl. : shall I be ? = hoću li biti ? will you be ? = hoćete li biti ?

Shall I have ? = hoću li imati ? will you have ? = hoćete li imati ?

Odrečni obl. : I shall not (I shan't) be, *ili* I shall not have. = neću . . .

You will not (you won't) be, *ili* you will not have. = nećete . . .

Upitno-odr. obl. : Shall I not (shan't I) be, *ili* . . . have. = zar . . .

[1] Izg. : ′kʌmpəni = društvo.
[2] Izg. : ′eibl = sposoban, spreman ; u stanju.
[3] Izg. : trʌŋks.

Will you not (won't you) be, *ili* . . . have. = zar . . .
Umesto *I will* kaže se često *I'll.*
U sledećim frazama *shall* se uvek upotrebljava:

I shall be very glad[1] = radovaću se.
I shall be much obliged = biću (vam) mnogo obavezan.
I shall have much pleasure = biće mi vrlo prijatno.
I shall be able (*to*) = moći ću, biću u stanju.

U pogodbenim rečenicama 'shall' i 'will' upotrebljavaju se posle sadašnjeg vremena u podregjenoj rečenici. U tome slučaju sadašnje vreme upotrebljava se, i mora se upotrebljavati, umesto budućeg vremena, pr.

If he says[2] *that, I shall believe*[3] *him* = ako to kaže, verovaću mu.

If you do this, they will +*go away* ako to uradite, oni će otići.

If I +*come, will she receive me?* = ako dogjem, hoće li me ona primiti.

XIX. GLAVA

III. BUDUĆNOST—*THE UTURE* I ADVERBI ZA KOLIČINU, NAČIN . . . , ITD.

(2) **Nesvršena radnja**—*Imperfect.*

I shall be writing = ja ću pisati (tj. ja ću biti 'pišući'), označava nesvršenu, trajnu radnju u budućnosti, pr. *I shall be writing to him to-morrow if you want me to give him any message* = ja ću mu (i tako) sutra pisati, ako želite mogu mu poslati kakvu poruku.

Svi glagoli obrazuju ovaj oblik od neodregjenog oblika budućnosti glagola *to be* (v. s. 92) i participa prezenta potrebnog glagola.

[1] Izg.: glæd. [2] Izg.: sez. [3] Izg.: bi'li:v.

ja ću pisati (*neprestano*) . . ., itd.	*mi ćemo pisati* (*neprestano*) . . . itd.
I shall be writing	we shall be writing
[thou wilt be writing]	you will be writing
he, she (it) will be writing	they will be writing.

Upitni oblici :

shall I be writing ? = hoću li pisati ?
will you be writing ? = hoćete li pisati ?
shall we be writing ? = hoćemo li pisati ?

Odrečni oblici :

I shall not (shan't) be writing = neću pisati.
he will not (won't) be writing = neće pisati.
they will not (won't) be writing = oni neće pisati.

Upitno-odrečni :

shall I not (shan't I) be writing ? = zar neću pisati ?
will he not (won't he) be writing ? = zar neće pisati ?
shall we not (shan't we) be writing ? = zar nećemo pisati ?

(3) **Svršena radnja**—*Perfect.*

I shall have written = ja ću napisati (tj. ja ću 'imati gotovo, napisano'), izražava radnju koja će biti svršena u jednom odregjenom vremenu u budućnosti, pr.

I shall have written my letter before you come = ja ću napisati (svoje) pismo pre nego što vi dogjete.

Svi glagoli obrazuju ovaj oblik od neodregjenog vremena budućnosti glagola *to have* (v. s. 92) i participa perfekta potrebnog glagola.

ja ću napisati . . ., itd.	*mi ćemo napisati* . . ., itd.
I shall have written	we shall have written
[thou wilt have written]	you will have written
he, she (it) will have written	they will have written.

Upitni oblici:

shall I have written? = hoću li napisati?
will you have written? = hoćeš li napisati?
shall we have written? = hoćemo li napisati?

Odrečni oblici:

I shall have not (shan't have) written = neću napisati.
he will have not (won't have) written = neće napisati.
they will have not (won't have) written = oni neće napisati.

Upitno-odrečni:

shall I have not (shan't I have) written? = zar neću napisati?
will you have not (won't you have) written? = zar nećete napisati?
shall we have not (shan't we have) written? = zar nećemo napisati?

(4) Perfektivno-trajna radnja.

I shall have been writing = je ću pisati (tj. ja ću 'biti neprestano pišući') označava trajnu, progresivnu radnju u izvesnoj, odregjenoj budućnosti, ali za koju se ne mora podrazumevati da je svršena.

Svi glagoli obrazuju ovaj oblik od svršenoga oblika budućnosti glagola *bi* (= 'I shall have been') i participa prezenta potrebnog glagola.

ja ću pisati..., itd.	*mi ćemo pisati*..., itd.
I shall have been writing	we shall have been writing
thou wilt have been writing	you will have been writing
he, she will have been writing	they will have been writing.

Upitno: Shall I have been writing? = hoću li pisati?

Odrečno: He will not (he won't) have been writing = neće pisati.

Upit.-odreč.: Will they not (won't they) have been writing? = zar oni neće pisati?

Adverbi za količinu.

Ovi adverbi su u vezi sa pitanjem *how much*.
Najčešći su:

hardly, ˈhɑ:dli } = jedva, tek
scarcely, skɛəsli }

little, ˈlitl } = malo.
few, fju: }

less, les = manje.

the least, li:st = najmanje.

at least = bar.

much, mʌtʃ } = mnogo.
many, ˈmeni }

more, mɔ:* = više.

most, moust = najviše.

the most = najviše.

at most = najviše.

how much = koliko (po količini).

how many = koliko (na broju).

enough, iˈnʌf = dosta.

pretty, ˈpriti } = prilično, dosta.
rather, ˈrɑ:ðə* }

almost, ˈɔ:lmoust } = skoro, gotovo.
nearly, ˈniəli }
all but, ɔl bʌt }

too, tu: = takogje.

too much } = suviše.
too many }

only, ˈounli } = samo.
but, bʌt }

very, ˈveri = vrlo.

very much = vrlo mnogo.

quite, kwait = sasvim.

exactly, igˈzæktli = tačno.

Za način i kakvoću:

Adverbi na *-ly*. Zatim *well*, wel = dobro; *ill*, il = rgjavo, *itd.*

Oni su u vezi sa pitanjem *how* = kako.

Za uzrok i posledicu:

accordingly, əˈkɔ:diŋli = prema.

therefore, ˈðɛəfɔ:* = stoga.

thus, ðʌs = na taj način, tako.

wherefore, hwɛəfɔ:* = zašto.

why, hwɑi = zašto.

itd.

Yes = da, i **No** = ne, ubrajaju se takogje u adverbe.

XX. GLAVA

NAČIN ZAPOVEDNI I NAČIN POGODBENI

I. Način Zapovedni—*Imperative Mood.*

Ovaj način ima oblike samo za 2. l. jedn. i 2. l. množ. i oni su isti kao i odgovarajući oblici neodregjenog vremena sadašnjosti (v. s. 58). Za 3. l. jedn. i za 1. i 3. l. množ. upotrebljavaju se opisni oblici sa glagolom *to let*, let = pustiti, koji u ovome slučaju odgovara u srpskom 'neka', i načinom neodregjenim, pr.:

2. l. sing. i pl. write = piši, pišite.

Ostala lica: let me, us, him, her, them write = (pisti me) da pišem, pišimo, neka piše (on, ona) neka pišu.

Odrečni oblici:

Sing. 2. l. do not (= don't) write = ne piši, ne pišite.

3. l. let him not write *ili* don't let him write = nedaj mu da piše.

Množ: 1. l. let us not write *ili* don't let us write.

3. l. let them not write *ili* don't let them write.

Ponekad se imperativ upotrebljava da izrazi pretpostavku, gde bi se inače upotrebio konjunktiv sa *if* = ako, ili *though*, ðou = mada, pr. **do** *this* (= *if you do this*) *and you will bitterly*[1] *repent*[2] *it* = uradi(te) ovo pa ćeš (ćete) gorko žaliti.—**Say** *what you will* (= *though you say what you will*) *I shall not believe you* = govorite štogod hoćete ja vam ne verujem.

II. Način Pogodbeni—*Conditional Mood.*

Ovaj način izražava se pomoću glagola *should*, ʃud, i *would*, wud, koji su oblici za budućnost, a *should have* i *would have* za prošlost; ovi oblici su prvobitno preteriti za *shall* i *will.*

[1] Izg.: ′bitəli. [2] Izg.: ri′pent.

(1) **Neodregjena radnja**—*Indefinite.*

I should write = ja bih pisao, tj. označava radnju u budućnosti.

ja bih pisao . . ., itd.	*mi bi pisali . . .*, itd.
I should write	we should write
[thou wouldst write]	you would write
he, she would write	they would write

Upitno: Should I write? = da li bih pisao? Would you write? = da li bi pisali?

Odrečno: We should not (shouldn't) write = mi ne bi pisali.
They would not (wouldn't) write = oni ne bi pisali.

Upit.-odreč.: Should I not (shouldn't I) write? = zar ne bih pisao?
Would you not (wouldn't you) write? = zar ne bi pisali?

Ali i ovde se javlja obrnut slučaj, kao i u oblicima za budućnost: 'should', odnosno 'would' javlja i u 1. i u 2. i 3. l. jedn. i množine. Otuda se i značenje znatno menja.

Ako su 'should' i 'would' tako upotrebljeni, u rečenici koja izražava prosto trvgjenje nezavisno od nekog uslova, onda oni zadržavaju svoje osnovno značenje 'obaveze' i 'dužnosti', odnosno 'hotenja', 'želje', 'namere', i 'odluke'.

I / you / he { **should**[1] *work hard for* *my / your / his* } *country*[2] = *trebalo bi* (tj. dožnost je) da

radim / radiš, radite / radi { naporno za svoju otadžbinu.

U sva tri lica 'should' znači 'obavezu', 'dužnost'.

I / you / he { **would** *rather* +*drive* *than walk*[3] } = ja { bi više voleo da se vozim nego da pešačim.

U svima licima 'would' znači 'hteti', 'želeti', 'biti rešen'.

[1] Običnije *I ought to work.*

[2] Izg.: 'kʌntri.

[3] Izg.: wɔ:k.

U pogodbenim rečenicama 'should' i 'would' upotrebljavaju se posle prošlog vremena (Past Tense) u podregjenoj rečenici; u tome slučaju konjunktiv (v. s. 102) se upotrebljava i mora se uvek upotrebljavati, umesto prošlog vremena, pr.

If I were you I should do this = da sam ja na vašem mestu ja bih to uradio.

He would be very glad if you +gave him this = bilo bi mu vrlo milo ako mu to date (*ili* ako bi mu to dali).

If they did not come we should be very sorry = ako ne bi došli bilo bi nam vrlo žao.

They would be very glad if you would +let them +know = radovali bi se mnogo ako im javite.

U pogodbenim podregjenim rečenicama umesto sadašnjeg vremena (v. s. 58) može se upotrebiti i 'should', ali u tome slučaju 'should' se mora upotrebiti u svima licima, pr.

If I should see him, I shall (ili *will*) *tell him* = u slučaju da ga vidim reći ću mu.

If you should see him, please tell him = u slučaju da ga vidite molim vas recite mu.

If they should see him, I hope they will +tell him = u slučaju da ga vide, nadam se da će mu reći.

Should *i* Would.

U upitnim pogodbenim rečenicama 'should' i 'would' se upotrebljavaju u glavnoj rečenici kada se prošlo vreme (Past Tense) upotrebljava u podregjenoj rečenici, pod istim uslovima kao i 'shall' i 'will' u upitnim rečenicama (v. s. 91).

If they did not +send the money what should I do? = ako ne pošlju novac šta da radim?

If I +told you this, what should (ili *would*) *you say?* = ako bih ti ovo kazao šta bi ti rekao?

Would you give us the pleasure of your company at lunch on Saturday? = da li bi hteli da nam pružite zadovolstvo vašim prisustvom za ručak u subotu?

Which would be the best? = šta bi bilo najbolje?

Would you do me the favour[1] *of getting me some stamps*[2] *?* = da li bi htelu da budete tako ljubazni da mi nabavite maraka?

What would she do if I told her this? = šta bi ona radila ako bih joj ovo kazao.

What should he do if he loses his money? = šta bi trebalo da radi ako bude izgubio novac.

Would se često upotrebljava u pričanju da izrazi naviku ili dogagaj koji se često ponavlja, pr.

He would often tell us of his experiences[3] *in Africa* = on bi nam često govorio o svojim doživljajima u Africi.

'Would' kao i 'will' (v. s. 91) označava još i odlučnost i naviku u prošlom vremenu, pr.

She **would** *have her own way* = ona je (baš) htela da bude po njenoj volji.

They **would** *play the piano, although I asked them to stop*[4] = oni su (baš) hteli da sviraju na klaviru iako sam tražio da prestanu.

(2) **Nesvršena radnja**—*Imperfect.*

I should be writing = ja bih pisao (tj. ja bih bio pišući), itd.

pisao bih . . ., itd.	*pisali bi*, itd.
I should be writing	we should be writing
[thou wouldst be writing]	you would be writing
he, she would be writing	they would be writing

(3) **Svršena radnja**—*Perfect.*

I should have written = ja bih napisao, itd. označava svršenu radnju u prošlosti.

napisao bih . . ., itd.	*napisali bi* . . ., itd.
I should have written	we should have written
[thou wouldst have written]	you would have written
he, she would have written	they would have written

[1] Izg.: 'feivə*.
[2] Izg.: stæmps.
[3] Izg.: iks'piəriənsiz; iskustvo.
[4] Izg.: stɔp.

(4) **'Perfektivno-trajna' radnja.**

I should have been writing = ja bih bio pisao ('pišući'), itd.

bio bih napisao . . ., itd.	*bili bi napisali* . . ., itd.
I should have been writing	we should have been writing
[thou wouldst have been writing]	you would have been writing
he, she would have been writing	they would have been writing

Neodregjeni i svršeni oblici su mnogo češći nego nesvršeni i perfektivno trajni.

Primeri za oblike 2, 3, i 4:

Oblik 2.

If you were now in England what would you be doing? = da ste sada u Engleskoj čime bi se bavili?

If we were now at home we should be having tea = da smo sada kod kuće mi bi imali čaj.

Oblik 3.

I should have done this for you if I had been able (ili *if I could* [1]) = ja bih (bio) to učinio za vas da sam bio u stanju (ili da sam mogao).

What would you have done if you had been in my place? = šta bi vi (bili) uradilida da ste bili na nome mestu?

She would not have +said this if it had not been true [2] (ili *if it were not true*) = ona to ne bi (bila) rekla da nije bilo istina.

Would he have come if I had asked him sooner [3]*?* = da li bi on (bio) došao da sam ga pozvao (*ili* pozvala) ranije?

Oblik 4.

If I had not secured [4] *that taxi-cab we should still have been waiting* [5] (ili *we should still be waiting*) *there now* = da se ni-

[1] Izg.: kud. [2] Izg.: tru:. [3] Izg.: su:nə*.
[4] Izg.: sə'kjuəd. [5] Izg.: 'weitiŋ.

sam (bio) postarao za taj automobil, mi bi još (bili) tamo čekali.

What would you have been doing (ili *What would you be doing*) *now at home if you had not come to see us?* = šta bi vi (bili) radili sada kod kuće da niste došli da nas vidite?

XXI. GLAVA

SAVEZNI NAČIN—*SUBJUNCTIVE*

DEFEKTIVNI GLAGOLI

Subjunctive izražava, kao i u francuskom i nemačkom, *želju, nameru, neizvesnost, mogućnost, pretpostavku.* Ovaj način je u sve regjoj upotrebi u modernom engleskom, jer ga sve češće zamenjuje indikativ. U velikom broju slučajeva konjunktiv se ne razlikuje po obliku od indikativa, ali se po značenju vidi koji je način upotrebljen. Po obliku razlika postoji u 2. i 3. licu jednine neodregjenog oblika sadašnjosti, koji za razliku od indikativa ne dobijaju nastavke, pr. *thou write, he* (*she*) *write* (a ne *writes*). Ovo važi za sve glagole osim pomoćnog *to be* koji ima sledeće oblike:

Da sam . . ., itd.	*Da smo* . . ., itd.
[If. . ., itd.] I be	[If. . ., itd.] we be
,, ,, [thou be]	,, ,, you be
,, ,, he, she, it be	,, ,, they be

U prošlosti jedino ovaj glagol ima naročit oblik za neodregjenu radnju:

Da sam bio . . ., itd.	*Da smo bili* . . ., itd.
[If . . ., itd.] I were	[If. . ., itd.] we were
,, ,, [thou wert]	,, ,, you were
,, ,, he, she, it were	,, ,, they were

Konjunktivni oblici za neodregjenu, nesvršenu, svršenu i 'perfektivno-trajnu' radnju svih ostalih glagola poklapaju se u svima vremenima sa odgovarajućim oblicima indikativa. Oblici kondicionala (v. s. 97 ff.) smatraju se u mnogim gramatikama i kao oblici saveznog načina u budućnosti.

Savezni način se upotrebljava u zavisnoj rečenici obično posle sledećih reči: *if* = ako, *lest* = da ne bi, *so that* = tako da, *though* ili *although* = mada, *unless*, ʌn'les = osim ako, dok ne, *till* ili *until* = dok, *however* = makako, *whoever* = mako. Ali odmah se treba upitati da li nam je stvar koju hoćemo da izrazimo poznata kao sigurna i izvesna, ili kao nesigurna i verovatna. Ako je sigurna treba upotrebiti indikativ, ako je pretpostavka onda konjunktiv, pr.

If he **is** *gone*[1] (= kao što je fakt), *I must follow*[2] *him* = ako je (tj. pošto je) on otišao, ja mu moram sledovati.

If he **be** *gone* (= što je neizvesno), *I must follow him* = ako bude otišao . . ., itd.

Ali makako da je oblik 'he be' korektan i na svome mestu, on nije u upotrebi u svakodnevnoj konverzaciji megju obrazovanim svetom. Manje obrazovan svet služi se ovim oblikom.

Kaže se: *I shall go for a walk this morning if it* **is** *fine* = ići ću u šetnju ovoga jutra ako *bude* lepo, ali regje: *if it* **be** *fine*.

I shall stay at home if it **rains** = ostaću kod kuće ako pada kiša, ali regje: *if it* **rain** (savez. način). Izrazi: 'if it *is* true' i 'if it *be* true' podjednako su upotrebi.

Savezni način najbolje se održao u upotrebi glagola *be* za neodregjen oblik prošlosti. Uvek se kaže:

If I **were** *you* (a ne *if I* **was** *you*, ili *if I* **am** *you*) = da *sam* ja na vašem mestu.

[1] Ili 'has gone'. Neki neprelazni glagoli 'kretanja' i 'postajanja' obrazuju svršeni oblik prošlosti ('perfekt = prošlo vreme') i sa *have* i, regje, sa *be*; to su +*come* = doći, *return* = vratiti se, +*rise* = dići se, +*fall* = pasti, *ascend* = popeti se, *descend* = sići, *vanish* = iščeznuti, +*fly* = leteti, *decay* = raspadati se. Kaže se: '*has* arrived' *ili* regje '*is* arrived' = došao je.

[2] Izg.: 'fɔlou.

Pored izraza '*if he were you*' čuje se kadkad i '*if he was you*', ali megju slabo obrazovanim svetom.

U ostalim vremenima savezni način razlikuje se od pokaznog samo u onim vremenskim oblicima u kojima se *be* javlja kao pomoćni glagol.

Defektivni glagoli.

Osim *shall* i *will*, glagol *may* je isto tako i defektivan i pomoćan, jer se upotrebljava za da izrazi *subjunctive*.

1. **May.** Oblici konjunktiva iščezli su iz upotrebe pošto se konjunktivno značenje gotovo uvek može izraziti pomoću *should*, *would*, kao što smo napred videli, a osim toga još i pomoću glagola *may*, mei = smeti, koji prvenstveno označava dopuštenje:

He **may** +*leave the house* = može (sme, dopušta mu se) da izagje iz kuće; ili mogućnost, pr. *he* **may** *fail*[1] *in his examination* = možda će pasti na ispitu. *He* **may** *have gone to London to-day* = možda je otišao u London danas.

U ovome slučaju treba udariti glasom na 'may'.

U saveznom načinu 'may' = *da bi mogao, neka bi mogao* (kao izraz *želje*), *neka bi bio*:

Send him some money that he **may** +*buy some books* = pošlji mu nešto novca da bi mogao kupiti knjiga.

May *she be happy*[2] *!* = neka bi bila sretna!

Fraze: *Be that as it may* = *however that may be* = bilo kako mu (što mu) drago; bilo kako bilo.

Napomena: 'Maybe' = možda, izvedeno je od *it may be so* = to može da bude. *It may be so* = možda je tako.

It may not be so = možda nije tako.

It may be true = možda je istina.

'May' ima još jedan oblik: *might*, mait = moglo je *i* moglo bi. Ovo je oblik za prošlost.

[1] Izg.: feil. [2] Izg.: hæpi.

Cela promena glasi:

Present. *I, you, he, she, it, we, they* **may.**
[thou mayest, ili mayst].

Past. *I, you, he, she, it, we, they* **might.**
[thou mightest, ili mightst]

'Might' upotrebljava se i za prošlost i za pogodbenu budućnost.

Za prošlost 'might' se upotrebljava sa perfektivnim infinitivom (v. s. 112), pr. *When are you going to write to your brother?—To-morrow; I* **might have written** *to-day, but I have missed*[1] *the last post* = kada ćete pisati svome bratu?—Sutra; mogao sam mu pisati danas, ali sam zadocnio za poslednju poštu.

You might have let me know! = žao mi je, mogli ste me izvestiti.

U pogodbenoj rečenici: *If I had +thought of it, I* **might have done** *that to-day* = da sam mislio o tome ja sam to mogao uraditi danas.

Za budućnost 'might' se upotrebljava sa neodregjenim infinitivom (v. s. 110), pr. *When are you going to write to your brother?—I* **might write** *to-day* (ili *I* **may write**) = kada ćete pisati svome bratu? Možda ću danas pisati.

You might let me know as soon as you hear the result of the examination = voleo bih da mi javite čim čujete ishod ispita.

2. **Can** = moći, biti u stanju, ima oblike kao i 'may' za Present i Past:

Present: I, you, he, she, it, we, they **can.** *Upitno:* Can I? Can you? (thou canst).

Past: I, you, he, she, it, we, they **could.**

Odrečni: I cannot[2] (can not)[2] ili I can't (*Izg.* ka:nt).

Can you talk English?—Yes, I can = Možete li da govorite Engleski?—Da, mogu.

She cannot +speak Serbian = ona ne može da govori srpski.

Can you +understand French well? = možete li da razumete francuski dobro?

[1] Izg.: mist. [2] Izg.: kænɔt.

Can you +*swim* ? = umete li da plivate ?
Can't you +*speak English* ? = zar ne umete da govorite engl. ?
Can ne može da ima kao neposrednu dopunu zamenicu ili imenicu.

Ne reci *I can it* nego *I can* **do** *it* = mogu to da uradim, ili *I am able to do it.*

To be able (*to*) = biti u stanju (da).
To be unable (*to*) = ne biti u stanju (da), .. ili u mogućnosti.

'Could' se upotrebljava, kao i 'might', i za budućnost i za prošlost, pr.

(1) *I* +*think you* **could** *do this if you tried*[1] = mislim da bi ovo mogli uraditi ako budete pokušali.

Umesto 'could' ovde se može upotrebiti i 'might', kao i u sledećem slučaju: *When are you going to write to your brother?* —*I* **could** *write to-day.*

Ali u oba primera može se upotrebiti 'can' umesto 'could', samo u tome slučaju u prvom primeru 'tried' mora se zameniti prezentom 'try' (vidi o slaganju vremena p. 132 ff.).

U upitnim u odrečnim rečenicama 'could' se ne moze zameniti sa 'might', pr.

I could not do that if I tried a ne *I might not* . . .
Could you come to lunch to-morrow? a ne *Might you* . . .
Couldn't you write to him to-day? a ne *Mightn't you* . . .

(2) *I think you* **could have done** *this if you had tried* = mislim, mogli ste ovo uraditi da ste pokušali.

I **could have written** *to my brother to-day if I had* +*thought of it* = mogao sam pisati bratu da sam o tome mislio.

U oba slučaja 'could have' može se zameniti sa 'might have', ali ovo ne važi za upitne i odrečne rečenice, pr.

I could not have done that if I had tried.
Could you have come to lunch yesterday?
Couldn't you have written to him yesterday?

3. **Must**, mʌst = morati, smeti, i 4. **ought**, ɔːt = trebati, ne

[1] Izg.: traid.

samo da ne dobijaju -*s* u 3. l. jedn., kao i *may* i *can*, nego nemaju ni oblike za prošlost. Njihovi jedini oblici su za sadašnost:

I, (*thou*), *you*, *he*, *she*, *it*, *we*, *they* **must** = moram, itd.

Upitno : Must I ? = moram li? *Must you ?* = morate li?

Odrečno : You must not ! = (1) ne morate, (2) ne smete!

Upit.-odreč. : Mustn't I[1] *?* (*Must I not ?*). *Mustn't he ?*

I, *you*, *he*, *she*, *it*, *we*, *they* **ought** (*to*) = treba, (da) . . . [*Thou oughtest*].

Upitno: Ought I ? = treba li da? *Ought they ?* = treba li da?

Odrečino: We ought not ! = ne treba da . . !

Upit.-odreč. : Oughtn't I[2] *?* (*Ought I not ?*). *Oughtn't they ?*

Must.—Potvrdno 'must' znači *morati*, odrečno 'must not' znači *smeti*, pr. *I must now leave you* = moram sada da vas ostavim. *You must not say that* = vi ne smete to da kažete.

Must you go, can't you stay ? = morate li da idete, zar ne možete (još) da ostanete. (Kaže se gostu.)

Why mustn't I say that ? = zašto ne smem to da kažem?

Pošto 'must' nema oblike za prošlost i budućnost, to se ova vremena izražuju opisno sa frazom *I have to*, pr. *I have to* +*leave you now* = *I must leave you now*.

Za prošlost: *I* **had to** *do this, I could not help it* = morao sam to da uradim; nisam mogao drukše.

Za budućnost = *I* **shall have to** *do this, I cannot* (= *can't*) *help it*[3] = moraću to da uradim, ne mogu drukše.

4. **Ought.** Pošto ovaj glagol označava radnju u budućnosti, to se i za sadašnjost i za budućnost upotrebljava isti oblik.

(1) *Za sadašnjost : You ought to do this immediately* (= *at once*) = treba *ili* trebalo bi da to uradite odmah.

You ought not to say that = ne treba to da kažete.

[1] Izg.: 'mʌsnt ai. [2] Izg.: 'ɔːtnt ai.

[3] *I cannot help that* = ne mogu to da sprečim (popravim), ili = 'šta ja mogu za to'. *It can't be helped* = tome nema leka, ili = mora se. *Don't be longer than you can help* = nemojte ostati duže nego što morate.

What ought I to do? = šta treba da radim?

Oughtn't I to send him a telegram? = zar ne treba da mu pošljem telegram?

(2) *Za prošlost: You ought to have done this at once* = trebalo je da ste to uradili odmah.

You ought not to have said that = nije trebalo to *da kažete.*

What ought I to have done? = šta je trebalo da uradim?

Oughtn't I to have sent him a telegram? = zar nije trebalo da mu pošljem telegram.

Važna napomena: Posle ovoga glagola uvek se upotrebljava *to* sa načinom neodregjenim.

5. **Dare,** dɛə* = (1) usuditi se, usugjivati se (2) čikati, izazivati.

Kada se upotrebi u prvom značenju on je nepravilan i u 3. l. jednine sadašnjeg vremena ne dobija *-s* u odrečnom obliku, pr. *He* **dare** (ne *dares*) *not enter* (*in*) = ne usugjuje se da ugje.

U ovome slučaju *to* = 'da', ne stavlja se ispred infinitiva 'enter'.

Ali se kaže: *he* **dares to** *enter* (*in*) = usugjuje se da ugje.

Za prošlo vreme (Past Tense) upotrebljava se ili *durst,* də:st u pesništvu, ili pravilan oblik *dared,* dɛəd, pr. *He durst* (ili *dared*) *not enter* (*in*) = nije se usudio da ugje.

Kada se upotrebi u drugom značenju on ima pravilno sve oblike kao i ostali glagoli slabe promene: *I dared him to do it again* = čikao sam ga da to opet uradi.

6. **Need,** ni:d = potrebovati, imati potrebu za nečim, izostavlja *-s* u 3. l. jedn. u prezentu kada za njim dolazi glagol; šta više sa glagolom upotrebljava se samo upitno i odrečno, pr. *He need not go himself, need he?* = on ne mora lično da ide, je l'?

You need not do this unless[1] *you like* = ne morate to raditi ako ne volite.

Need I write the letter to-day? = treba li danas da napišem pismo?

[1] Izg.: ʌn'les.

Za prošlost: He need not have done this unless he liked = nije trebalo (= nije bilo potrebno) to da uradi, osim ako je voleo.

Need you have done this? = je li bilo potrebno to da uradite?

Za budućnost: Will he need to change trains? = da li će biti potrebno da promeni voz?

Ali kada se upotrebi u značenju 'imati potrebu za nečim'; onda ima sve oblike pravilno kao i ostali glagoli slabe promene, pr. *I need help* = potrebna mi je pomoć; *he needs money* = treba mu novaca; *she needs a passport* = potreban joj je pasoš; *they needed food* = bila im je potrebna hrana; *will you need anything more?* = hoće li vam još što biti potrebno?

Kada iza 'need' dolazi infinitiv u passivu (v. s. 119) -*s* se dodaje u 3. l. jedn. pr. *the servant is very forgetful, she* **needs** *to be told every time* = služavka je vrlo zaboravna, treba joj uvek reći (opomenuti).

Napomena: Treba razlikovati ovaj glagol od adverba *needs*, ni:dz = od potrebe, nužno, sada uvek u upotrebi sa *must*, pr. *he needs must tell me the same thing every day although I know it quite well already* = zašto mi mora baš uvek govoriti istu stvar svakoga dana iako je već dobro znam!

He needs must give away this secret although I begged him not to = zašto je morao da oda ovu tajnu kada sam ga molio da to ne učini!

XXII. GLAVA

NEODREGJENI NAČIN—*INFINITIVE*

PARTICIPI—*PARTICIPLES*

U prednjim glavama o glagolima bilo je reči o tzv. 'finite'[1] (ličnim), tj. odregjenim ili ograničenim glagolskim oblicima, jer su ograničeni na nekoliko načina: u pogledu lica, broja i vre-

[1] Izg.: 'fainait.

mena. Ali glagoli mogu da se upotrebe i bez ovih ograničenja, i tada izražavaju samo ideju radnje ili stanja bez obzira na lice, broj ili vreme. Ovi oblici zovu se 'infinite'[1], tj. neodregjeni, neograničeni, 'bezlični'.

Ovde dolaze: 1. Način Neodregjeni, *the Infinitive*, in'finitiv.
2. Participi, *the Participles*, 'pa:tisiplz.

I. Način neodregjeni izražava se pomoću predloga *to*, tu: pr. *to write* = pisati, *to go* = ići.

Važna napomena: Glagoli *shall, will, should, would, could, may, might* su pomoćni glagoli i nemaju oblik za infinitiv. Zatim umesto *to can* i *to must* kaže se 'to be able' i 'to have to . . .'

Kaže se: **To write** *is necessary*[2], *but not always pleasant*[3] = *pisati* je potrebno ali ne uvek prijatno; **to be** *able* (a ne *to can*) *to write well is a great gift*[4] = *moći* pisati dobro veliki je dar; **to have to** (a ne *to must*) *write many letters is a great nuisance*[5] = *morati* pisati mnoga pisma je velika dosada.

I want **to go** *for a walk* = želim *da idem* u šetnju. *What do you wish* **to do** *to-day?* = šta želite *da radite* danas? +*Tell me how* **to say** *this in English* = kažite mi kako *da kažem* ovo na engleskom. *I shall* +*teach you* **to speak** *English in a few months* = naučiću vas *da govorite* engleski za nekoliko meseci. *What are you going* **to do**? = šta ćete *da radite*? *There is no alternative*[6] *but* **to walk** *home* ili *There is nothing else* **to do** *but* (to) **walk** *home* = ne ostaje (nam) ništa drugo nego *da idemo* kući. **To** +**think** *that he was capable*[7] *of doing this!* = *pomisliti* da je on bio sposoban to da uradi!

Infinitive sa 'to' upotrebljava se da izrazi još i *nameru, uzrok, uslov* i *posledicu* radnje, pr. *I have come* **to tell** *you that he is very ill* = došao sam *da* vam *kažem* da je on vrlo bolestan. *They have gone into the town* **to** +**buy** *provisions*[8] = otišli su u varoš *da kupe* namirnice. *I am sorry* **to say** *I cannot do this* =

[1] Izg.: 'infinit.
[2] Izg.: 'nesisəri.
[3] Izg.: 'pleznt.
[4] Izg.: gift.
[5] Izg.: 'nju:sns.
[6] Izg.: ɔl'tə:nətiv.
[7] Izg.: 'keipəbl.
[8] Izg.: pro'viʒənz.

žao mi je *da kažem* da ne mogu to da uradim. *I am glad* to +**hear** *she is better* = milo mi je *da čujem* da joj je bolje. *He is very much* to **blame**[1] = njega treba mnogo *kriviti*. *Have you a room* to +let ? = imate li sobu *za izdavanje*?

Infinitive bez 'to' upotrebljava se u sledećim slučajevima:

1. Posle glagola *can, could, must, may, might, shall, will, should, would*, pr. *I can* write (a ne *I can to write*) = mogu *da pišem* ili *I am able to write*. *I must* go (a ne *I must to go*) = moram *da idem*, ili *I have to go*. *One may* say ili *One might* say = može se reći.

Primere za *shall, will, should, would* v. s. 90 ff.

2. Posle glagola *do* kada se upotrebi kao pomoćni glagol, pr. *Do you* **write** *many letters*? = *pišete* li mnogo pisama? *I don't* **understand** *you* = ne *razumem* vas. *Did you* **understand** *what I said*? = jeste li *razumeli* šta sam rekao? *I did not* **hear** *what he said* = nisam *čuo* šta je rekao.

3. Posle glagola +*make* kada znači *primorati, udesiti*, pr. *he makes me* +**read** *three hours every day* = on me primorava *da čitam* tri sata svakoga dana. *He cannot make him* **understand** = ne može da ga 'učini' *da razume* (tj. urazumi).

4. Posle glagola *dare* i *need* (v. s. 108) u odricanju, pr. *I dare not* **think** *how much this will* +*cost* = ne usugjujem se *pomisliti* koliko će ovo da košta. *You need not* **go** *just yet* = vi ne morate *ići* baš sada.

Napomena: U potvrdnim rečenicama 'need' se obično zamenjuje sa 'must', a 'dare' sa 'can'.

5. Posle glagola *let* i izraza 'please', pr. *will you let me* **know**? = hoćete li mi *javiti*? *Please* **come** *in!* = molim *ugjite*.

Ipak ponekad se čuje: *Please to sit* **down** = molim sedite!

Napomena: 'Please' je skraćeno 'If you please' = ako je po volji.

6. Posle glagola koji izražavaju senzaciju, kao *see, hear, feel,*

[1] Izg.: 'bleim.

itd. pr. *I* +*heard some one* **say** *this to-day* = čuo sam nekoga da je to *rekao* danas. *I* +*saw him suddenly* +**fall** *down* = video sam ga da je iznenada *pao*. *I* +*felt him* **touch** *me on the shoulder* = osetio sam da me je *dodirnuo* po ramenu.

Napomena: Kada se izražava trajna radnja infinitiv se zamenjuje sa 'participom prezenta', pr. *I hear some one* **talking**[1] = čujem nekoga da (*ili* gde) govori. *I see him* **coming** = vidim ga gde dolazi.

7. Posle izraza *had better* (= would do better) = bolje da, *had rather* ili *had sooner* (= would prefer) = radije bi, pr. *you had better* **tell** *him everything* = bolje *da* mu sve *kažete*. *I had rather not* **tell** *him this* = radije bih (ili pretpostavio bih) *da* mu ne *kažem*. *Wouldn't you sooner* **stay** *here?* = zar ne bi radije ostali ovde?

U aktivu postoje sledeći infinitivi:

Present.
- (1) Neodregjeni: *to write* = pisati.
- (2) Nesvršeni: *to be writing* = pisati, tj. 'biti pišući'.

Past.
- (3) Svršeni: *to have written* = napisao, -la, -lo, itd.
- (4) Perfektivno-trajni: *to have been writing* = 'bio pišući'.

Prva dva se upotrebljavaju za sadašnjost, druga dva za prošlost.

Za budućnost upotrebljavaju se opisni oblici: 'to be going to write' = 'nameravati pisati', hteti pisati, i 'to be about to write' = baš hteti pisati, pr. *I am going to write to him to-day* = nameravam da mu pišem danas. *I am about to write to him* (ili *I am going to write to him* **now**) = baš sad hoću da mu pišem.

Primeri za svršen oblik infinitiva.

(1) Za normalnu upotrebu:

I am very glad to **have seen** *this play* = milo mi je što *sam video* ovaj pozor. komad.

[1] Izg.: tɔːkiŋ.

It is a good thing to **have been** *at the university*[1] = dobro je kad je neko *bio* na universitetu (...'kada se bilo'...).

It is a bad thing never to **have had** *a home* = rgjavo je kad neko nikad *nije imao* svoje ognjište.

U frazama kao : *I should like* **to have seen** *him before he left*, može se isto to reći : **I should have liked** *to see him* = voleo bih (*ili* voleo sam) da sam ga video (*ili* da ga vidim) pre nego što je otišao.

Važna napomena : Ali posle glagola koji izražavaju *nadu* i *nameru* upotreba neodregjenog oblika je dvosmislena ponekad, pr. *I hoped* **to see** *him* = nadao sam se da ga vidim, ali nije jasno da li sam ga video ili ne, i da li ću ga videti. Ako se hoće da se jasno izrazi da nada ili namera nije ispunjena, upotrebljava se svršen oblik infinitiva, pr. *I hoped to* **have seen** *him* = nadao sam se da ga vidim *ali ga nisam video. I* +*meant to have written* = mislio (nameravao) sam da napišem, ali nisam to učinio.

II. Participa ima tri u aktivu, jedan za sadašnjost a dva za prošlost :

Present. (1) Nesvršeni : *writing* = pišući.

Past. (2) Svršeni : *having written* = napisavši.
(3) Perfekt. trajani : *having been writing* = budući da je pisao, -la, -lo.

Napomena : Oblik 'writing' obično je poznat kao 'particip prezenta', iako ne obeležava vreme nego nesvršenu radnju. Sva glagolska vremena koja izražavaju takvu radnju obrazuju se pomoću ovoga participa. Vidi napred : 'I am writing', 'I was writing', 'I shall be writing', i dr.

Participi su u stvari glagolski pridevi ali se od običnih prideva razlikuju po tome što particip aktiva prelaznog glagola zahteva predmet u akuzativu, pr. *I see them reading* **a book** = vidim ih gde čitaju neku *knjigu*.

Primeri za nesvršeni oblik :

He was in the room **writing** *a letter* = bio je u sobi *pišući*

[1] Izg. : ju(ː)niˈvəːsiti.

pismo. *While* **sitting** *in my chair I +went to +sleep* = **sedeći** na stolici zaspao sam. **Walking** *along the road we suddenly +saw an aeroplane* = **šetajući** duž puta videsmo iznenada jedan eroplan.

Napomena: Posle glagola *to like, to love* = voleti, *to dislike* = ne voleti, *to be fond of*.. =mnogo voleti, *to hate*, heit = mrzeti, *to prefer*, pri'fə* = više voleti, pretpostavljati, itd., kada izražavaju *trajnu radnju* ili *naviku* upotrebljava se oblik participa prezenta, iako u malo drukšem značenju, pr. *do you like* **walking** (a ne *to walk*)? = volite li da šetate (= *šetanje*)? *Yes, but I prefer* **riding** (a ne *to ride*) = da, ali više volim *jahanje*. *Are you fond of* **bathing**[1]? = jeste li oduševljeni *kupanjem* (u reci, moru)? *I hate* **writing** *letters* = mrzim *pisanje* pisama.

Ali kada se izražava *trenutna radnja* upotrebljava se infinitiv sa 'to', pr. *would you like* **to go** *for a walk?* = da li bi voleli da se prošetate? *No, I wouldn't; I should prefer* **to stay** *indoors and read* = ne, ne bih, više bih voleo *da ostanem* unutra i čitam. *I should love* **to see** *Paris* = voleo bih *da vidim* Pariz.

Pogrešno je dakle smatrati sve glagolske oblike na *-ing* kao 'participe prezenta'. U izvesnim slučajevima ovi oblici su glagolske imenice (*Verbal Nouns*), u drugim gerundivi (*Gerunds*).

Glagolska imenica razlikuje se od gerundiva po tome što uzima ispred sebe član *the*, a iza sebe predlog *of*.

Iz sledećih primera može se viđeti razlika:

The studying[2] **of** *Serbian is very difficult* = studiranje srpskoj jezika je vrlo teško. (Glagolska imenica.)

Studying *Serbian is very difficult* (Gerundiv), ima isto značenje kao i gornja rečenica.

Obe rečenice mogu se izraziti sa infinitivom:

To study *Serbian is very difficult.*

You cannot make omelettes[3] *without* +**breaking** *eggs* = ne možete napraviti omlet *a da ne razbijete* jaja. *You cannot go to America without* **crossing** *the sea* = ne možete otići u Ameriku *a da ne pregjete* preko mora. *You mustn't +leave England without*

[1] Izg.: 'beiðiŋ. [2] Izg.: 'stʌdiiŋ. [3] Izg.: 'ɔmlit.

seeing *Oxford* = ne smete otići is Engleske *a da ne vidite* Oxford. *You must have a good meal*[1] *before* **starting** *on your journey* = morate imati dobar obed *pre nego* (*što*) *krenete* na put.

Primeri za svršen oblik :

Having said *good night we all went to bed* = *rekavši* laku noć mi svi odosmo u postelju. **Having come** *to London we must see Westminster Abbey* = *pošto smo došli* u London moramo videti Vestminstersku Opatiju. **Having been** *abroad most of his life*[2] *he found it difficult to settle*[3] *in England* = *pošto* je proveo na strani najveći deo svoga života bilo mu je teško da se nastani u Engleskoj. **Having had** *enough of his talk I left him* = *pošto mi je bilo* dosta njegovog govora ja ga ostavih. *After* **having been** *in Cambridge*[4] *several days we went on to Oxford* = *pošto smo bili* nekoliko dana u Cambridge'u mi smo otišli za Oxford. *He died before* **having finished** (ili *before finishing*) *his book* = on umre *pre nego što je svršio* svoju knjigu. *After* **having had** (ili *having*) *dinner at the restaurant we went to the theatre* = *pošto smo večerali* u restaurant'u otišli smo u pozorište. *It would be a pity to leave Paris without* **having been** (ili *going*) *to the Opera* = bilo bi šteta ostaviti Paris *a ne videti* Operu. *They went away without* **having said** (ili *saying*) *good-bye* = oni su otišli *ne rekavši* zbogom.

XXIII. GLAVA

TRPNO STANJE—*PASSIVE VOICE*

POKAZNI NAČIN—*INDICATIVE MOOD*

Passiv se obrazuje od pomoćnog glagola *to be* i participa perfekta (v. s. 119) prelaznih glagola.

Obrazac : *to praise*, preiz = hvaliti, · *praised*, preizd, · *praised*.

[1] Izg. : mi:l.
[2] Izg. : laif.
[3] Izg. : 'setl.
[4] Izg. : 'keimbridʒ.

Sadašnjost—*Present.*

1. **Neodregjen oblik**:

I am praised = hvaljen sam, itd. *Am I praised?* = jesam li hvaljen?

He (she, it) is praised = hvaljen, (-na, -no) je, itd. *He (she, it) is not praised* = nije hvaljen, -na.

Are they not (= aren't they) praised? = zar nisu hvaljeni?

2. **Nesvršen oblik**:

I am being praised = hvaljen sam (neprestano), itd. *Am I being praised?*

We are being praised = hvaljeni smo (neprestano), itd. *We are not being praised.*

Are you not being praised?

3. **Svršen oblik**:

I have been praised = bio sam (i još sam) hvaljen, itd. *Have I been praised?* = jesam li bio hvaljen?

You have been praised = ti si (vi ste) bio hvaljen, itd. *You have not been praised.*

Have we not (= haven't we) been praised?

This boy is very much liked[1] *by his schoolfellows* = ovaj dečak je mnogo voljen o svojih drugova. *This book is being much talked*[2] *about* = o ovoj knjizi mnogo se govori. *I have often been asked*[3] *this question before* = ovo pitanje često mi je postavljano ranije.

Prošlost—*Past.*

1. **Neodregjen oblik**:

I was praised = bejah (= bio sam) hvaljen. *Was I praised?* = bejah li *ili* jesam li bio hvaljen?

You were praised = bejaste (bili ste) hvaljeni. *He was not praised.*

Weren't we praised?

[1] Izg.: 'laikt. [2] Izg.: tɔːkt. [3] Izg.: 'ɑːskt.

2. **Nesvršen oblik:**

I was being praised = bejah hvaljen (neprestano). *Was I being praised?*

They were being praised = bejahu hvaljeni (neprestano). *They weren't being praised.*

Wasn't he being praised?

3. **Svršen oblik:**

I had been praised = bejah (bio) hvaljen. *Had I been praised?*

We hadn't been praised. Hadn't they been praised?

This king was hated[1] *and feared*[2] *by his subjects* = podanici su mrzeli i bojali se ovoga kralja.

We had dinner while our luggage was being examined[3] = mi smo bili za večerom dok nam je prtljag prègledan.

I had never been placed[4] *in such an awkward*[5] *position before* = nikada ranije nisam bio stavljen u tako nezgodan položaj.

Budućnost—*Future.*

1. **Neodregjen oblik:**

I shall be praised = biću hvaljen (-na). *Shall I be praised?* = hoću li biti hvaljen?

You will be praised = ti ćes (vi ćete) biti hvaljen. *Will he be praised?*

We shall not (= shan't) be praised. Won't they be praised?

2. **Svršen oblik:**

I shall have been praised = biću pohvaljen. *Shall I have been praised?* = hoću li biti pohvaljen?

They will not (= won't) have been praised. Won't you have been praised?

Shakespeare's[6] *works will always be* +*read*[7] = Shakespeare'ova dela uvek će biti čitana.

By this evening this speech[8] *will have been read by the whole country* = do mraka će sva zemlja čitati ovaj govor (... 'ovaj govor biće čitan od'...).

[1] Izg.: 'heited. [2] Izg.: fiəd. [3] Izg.: ig'zæmind.
[4] Izg.: pleist. [5] Izg.: 'ɔ:kwəd. [6] Izg.: 'ʃeikspiə*.
[7] Izg.: red. [8] Izg.: 'spi:tʃ.

Zapovedni Način—*Imperative.*

Sing. 2. l. [*Be thou praised*]
3. l. *Let him, her, it be praised* = neka bude hvaljen, -na

Pl. 1. l. *Let us be praised* = budimo hvaljeni
2. l. [*Be ye praised*]
3. l. *Let them be praised* = neka budu hvaljeni.

You be damned = proklet da si.

Pogodbeni Način—*Conditional.*

1. **Neodregjen oblik:**

I should be praised = ja bih bio hvaljen (kad bih . . .). *Should I be praised?* = da li bi bio hvaljen ?

You would be praised = vi bi bili hvaljeni. *They would not be praised.*

Shouldn't we be praised? = zar ne bi. . .

2. **Svršen oblik:**

I should have been praised = ja bih bio hvaljen (da sam . . .).

He (she, it) would have been praised = on bi bio hvaljen (da je . . .).

Should we have been praised? You would not have been praised. Wouldn't he have been praised?

Please be seated[1] (ili običnije *take a seat*) = molim vas sedite.

Let this be done at once = neka ovo bude smesta uragjeno.

Let them be +*shown over the house* = neka mu se pokaže po kući.

Let him be told what I said = neka mu se dostavi šta sam rekao.

I should be so pleased if you could come to lunch to-morrow = bio bih veoma zadovoljan ako bi mogli doći na ručak sutra.

This would have been done before now if you had given the order earlier[2] = ovo bi bilo dosad uragjeno da ste ranije izdali naredbu.

Savezni Način—*Subjunctive.*

U pasivu kao i u aktivu oblici konjunktiva poklapaju se sa

[1] Izg.: 'siːtid.   [2] Izg.: 'əːliə*.

oblicima indikativa u najvećem broju slučajeva. Razlika u obliku održala se u glagolskim vremenima koja se obrazuju pomoću *to be*, kao u prezentu: (*If*, itd.) *I be praised* = ako budem hvaljen, i 'imperfektu': (*If*, itd.) *I were praised* = da sam hvaljen, itd. Pr. *If he is told in time he will do it* = ako mu se na vreme kaže on će to uraditi.

If I were invited I would go = da sam pozvat ja bih išao.

Neodregjen Način i Participi.

Infinitive and Participles.

I. *Infinitiv:*

(1) Neodregjen oblik: *to be praised* = biti hvaljen.

(2) Svršen oblik: *to have been praised* = bio (-la) hvaljen (-na).

It is not nice to be told that sort of thing = nije lepo da se nekome kaže tako što.

It is not a good thing to have been +*seen in that man's company* = nije dobro biti vigjen u društvu toga čoveka.

II. *Participi:*

(1) Nesvršen oblik: *being*[1] *praised* = budući hvaljen.

(2) Svršen oblik: *praised* = hvaljen, ili
having been praised = bivši hvaljen.

It is very pleasant to be listened[2] *to with such attention*[3] = prijatno je biti slušan s takvom pažnjom.

This expression[4] *is not much used now* = ovaj izraz sada se ne upotrebljava mnogo.

Everything having been fully[5] *discussed*[6] *the meeting*[7] +*broke up* = pošto se o svemu dovoljno raspravljalo zbor se rasturio.

Važna napomena: Oblik 'praised', poznat obično kao 'particip perfekta', udružen sa 'have' upotrebljava se za obrazovanje svršenih glagolskih oblika.—Particip perfekta svršava se na *-en*, *-n*, ili *-ed*, *-d*, *-t*.

[1] Izg.: 'bi:iŋ. [2] Izg.: 'lisŋd. [3] Izg.: ə'tenʃən.
[4] Izg.: 'iks'preʃən. [5] Izg.: fuli. [6] Izg.: dis'kʌst.
[7] Izg.: 'mi:tiŋ.

XXIV. GLAVA

NEPRAVILNI GLAGOLI—*IRREGULAR VERBS*

U nepravilne glagole ubrojani su ovde svi glagoli koji ne obrazuju 'imperfekt' i 'particip' sa *-ed*, i *-d*, mada su u mnogim gramatikama oni podeljeni na nekoliko grupa kao jaki i slabi glagoli.

S obzirom na 'imperfekt' i 'particip' mogu se zapaziti sledeće glavne razlike:

I. Kod slabih glagola.

1. Menjanje unutarnjeg vokala:

buy, bai = kúpiti.	I bought, bɔ:t.	(I have) bought, bɔ:t.
sell, sel = prodavati.	I sold, sould.	(I have) sold, sould.

2. Skraćivanje unutarnjeg vokala:

sleep, sli:p = spavati.	I slept, slept.	(I have) slept, slept.
deal, di:l = postupiti.	I dealt, delt.	(I have) dealt, delt.

3. Isti oblik u sva tri slučaja:

cut, cʌt = seći.	I cut, cʌt.	(I have) cut, cʌt.
let, let = pustiti.	I let, let.	(I have) let, let.

II. Kod jakih glagola.

1. Krajnje *-n* ili *-en* u participu:

bite, bait = ujesti, zagristi.	I bit, bit.	(I have) bitten, ˈbitn.
eat, i:t = jesti.	I ate, et (eit).	(I have) eaten, ˈi:tn.

2. Krajnje *-n* ili *-en* izgubljeno u participu:

come, kʌm = doći.	I came, keim.	(I have) come, kʌm.
sing, siŋ = pevati.	I sang, sæŋ.	(I have) sung, sʌŋ.

Moguće su još i druge razlike naročito prema vokalu u 'imperfektu'.

Potrebno je vežbati se u prvom licu kao sto je gore naznačeno.

Obeleženi sa ° regje su u upotrebi u govoru nego u književnosti.

Infinitive.	*Past.* 'imperfekt'	*Past Participle.*
to arise°, ə'raiz = uzdići se	I arose, ə'rouz	arisen, ə'rizn
to awake°, ə'weik = probuditi se	I awoke, ə'wouk	awoke [1], awaked [1], ə'weikt
to be, bi: = biti	I was, wɔz	been, bi:n [bin]
to bear, bεə* = nositi	I bore, bɔ:*	borne [2], born [3], bɔ:n
to beat, bi:t = biti, tući	I beat	beaten, bi:tn
to become, bi'kʌm = postati	I became, bi'keim	became
to begin, bi'gin = početi	I began, bi'gæn	begun, bi'gʌn
to behold°, bi'hould = posmatrati	I beheld, bi'held	beheld
to bend, bend = saviti	I bent, bent	bent
to beseech°, bi'si:tʃ = preklinjati	I besought, bi'sɔ:t	besought
to bespeak°, bi'spi:k = naručiti	I bespoke, bi'spouk	bespoken, bi'spoukn
to bid, bid = narediti	I bade, bæd (beid)	bid, bidden, 'bidn
to bind, baind = (po)vezati	I bound, baund	bound
to bite, bait = ujesti, zagristi	I bit, bit	bitten, bitn
to bleed, bli:d = krvaviti	I bled, bled	bled
to blow, blou = duvati	I blew, blu:	blown, bloun
to break, breik = slomiti	I broke, brouk	broken, broukən
to breed, bri:d = gajiti	I bred, bred	bred
to bring, briŋ = doneti	I brought, brɔ:t	brought
to build, bild = graditi	I built, bilt	built
to burn, bə:n = goreti	I burnt, bə:nt	burnt
to burst, bə:st = pući	I burst	burst
to buy, bai = kupiti	I bought, bɔ:t	bought
to cast, kɑ:st = baciti	I cast	cast
to catch, kætʃ = uhvatiti	I caught, kɔ:t	caught
to chide°, tʃaid = gungjati	I chid, tʃid	chid(en)
to choose, tʃu:z = izabrati	I chose, tʃouz	chosen, 'tʃouzn
to cleave°, kli:v = rascepiti	I cleft, clove, kleft, klouv	cleft, cloven, 'klouvn

[1] Retko; običnije *awakened* od *awaken.*
[2] U značenju *nošen.*
[3] U značenju *rogjen.*

Infinitive.	*Past.* 'imperfekt'	*Past Participle.*
to cling, kliŋ = pripučati se	I clung, klʌŋ	clung
to clothe, klouð = odenuti	I clad [1], klæd	clad [1]
to come, kʌm = doći	I came, keim	came
to cost, kɔ:st = koštati	I cost	cost
to creep, kri:p = mileti	I crept, krept	crept
to crow, krou = kukurekati	I crew, kru:	crowed, kroud
to cut, kʌt = seći	I cut	cut
to dare, dɛə* = usuditi se	I durst (*ili* dared), də:st (dɛəd)	dared
to deal, di:l = razdeliti, trgovati	I dealt, delt	dealt
to dig, dig = kopati	I dug, dʌg	dug
to do, du: = činiti	I did, did	done, dʌn
to draw, drɔ: = povući, crtati	I drew, dru:	drawn, drɔ:n
to dream, dri:m = sanjati	I dreamt, dremt	dreamt
to drink, driŋk = piti	I drank, dræŋk	drunk, drʌŋk
to drive, draiv = terati, voziti se	I drove, drouv	driven, drivn
to dwell°, dwel = stanovati	I dwelt, dwelt	dwelt
to eat, i:t = jesti	I ate, eit	eaten, i:tn
to fall, fɔ:l = pasti	I fell, fel	fallen, fɔ:lən
to feed, fi:d = hraniti	I fed, fed	fed
to feel, fi:l = osećati	I felt, felt	felt
to fight, fait = boriti se	I fought, fɔ:t	fought
to find, faind = naći	I found, faund	found
to flee, fli: = pobeći	I fled, fled	fled
to fling, fliŋ = mahati	I flung, flʌŋ	flung
to fly, flai = leteti	I flew, flu:	flown, floun
to forbid, fə'bid = zabraniti	I forbade, -'bæd ('beid)	forbidden, fə'bidn
to forget, fə'get = zaboraviti	I forgot, -'got	forgotten -'gotn
to forgive, fə'giv = oprostiti	I forgave, -'geiv	forgiven, -'givn
to forgo°, fɔ:gou = uzdržati se, biti bez	I forwent [2]	forgone [2]

[1] U knjiž. običnije *clothed*, klouðd.   [2] Retko.

Infinitive.	*Past.* 'imperfekt'	*Past Participle.*
to forsake, fə'seik = napustiti	I forsook, -'suk	forsaken, -'seikn
to freeze, fri:z = (s)mrznuti	I froze, frouz	frozen, 'frouzn
to get, get = dobiti, primiti	I got, gɔt	got gotten (americ.)
to gird°, gə:d = pripasati, opasati	I girt, gə:t	girt
to give, giv = dati	I gave, geiv	given, givn
to go, gou = ići	I went, went	gone, gon
to grind, graind = mleti	I ground, graund	ground
to grow, grou = rasti	I grew, gru:	grown, groun
to hang, hæŋ = obesiti	I hung, hʌŋ	hung, hanged
to have, hæv = imati	I had, hæd	had
to hear, hiə* = čuti	I heard, hə:d	heard
to heave, hi:v = podići	I hove (*ili* heaved), houv	heaved, hi:vd
to hew°, hju: = seći	I hewed, hju:d	hewn, hju:n
to hide, haid = kriti (se)	I hid, hid	hidden, hidn
to hit, hit = pogoditi, udariti	I hit	hit
to hold, hould = držati	I held, held	held
to hurt, hə:t = povrediti	I hurt	hurt
to keep, ki:p = čuvati	I kept, kept	kept
to kneel, ni:l = klečati	I knelt, nelt	knelt
to lade, leid = natovariti	I laded, leidid	laden
to lay, lei = položiti	I laid, leid	laid
to lead, li:d = voditi	I led, led	led
to lean, li:n = navaliti (se)	I leant, lent	leant
to leap, li:p = skočiti	I leapt, lept	leapt
to learn, lə:n = učiti	I learnt, lə:nt	learnt
to leave, li:v = ostaviti	I left, left	left
to lend, lend = dati u zajam	I lent, lent	lent
to let, let = pustiti	I let	let
to lie, lai = ležati	I lay, lei	lain, lein
to light, lait = zapaliti, osvetliti	I lit (*ili* lighted), lit	lit, lighted
to lose, lu:z = izgubiti	I lost, lɔ:st	lost
to make, meik = činiti	I made, meid	made
to mean, mi:n = nameravati	I meant, ment	meant

Infinitive.	*Past.* 'imperfekt'	*Past Participle.*
to meet, mi:t = sresti (se)	I met, met	met
to mistake, mis'teik = prevariti se	I mistook, -'tuk	mistaken, -'teikən
to mow, mou = kositi	I mowed, moud	mown, moun
to pay, pei = platiti	I paid, peid	paid
to pen, pen = ograditi	I pent, pent	pent
to put, put = metnuti	I put	put
to read, ri:d = čitati	I read, red	read
to rend°, rend = ocepiti	I rent, rent	rent
to rid, rid = otarasiti se	I rid	rid
to ride, raid = jahati	I rode, roud	ridden, ridn
to ring, riŋ = zvoniti	I rang, ræŋ	rung, rʌŋ
to rise, raiz = dići se	I rose, rouz	risen, rizn
to run, rʌn = juriti	I ran, ræn	run, rʌn
to saw, sɔ: = testerati	I sawed, sɔ:d	sawn, sɔ:n
to say, sei = reći	I said, səd	said
to see, si: = videti	I saw, sɔ:	seen, si:n
to seek°, si:k = tražiti	I sought, sɔ:t	sought
to sell, sel = prodati	I sold, sould	sold
to send, send = poslati	I sent, sent	sent
to set, set = postaviti	I set	set
to sew, sou = šiti	I sewed, soud	sewn, sewed, soun, soud
to shake, ʃeik = tresti, drmati	I shook, ʃuk	shaken, 'ʃeikən
to shear, ʃiə* = šišati (ovce), strići	I shore, ʃɔ:*	shorn, ʃɔ:n
to shed, ʃed = liti	I shed	shed
to shine, ʃain = sijati	I shone, ʃɔn	shone
to shoe, ʃu: = potkovati	I shod, ʃɔd	shod
to shoot, ʃu:t = pucati	I shot, ʃɔt	shot
to show, ʃou = pokazati	I showed, ʃoud	shown, ʃoun
to shrink, ʃriŋk = pokupiti se	I shrank, ʃræŋk	shrunk, ʃrʌŋk
to shut, ʃʌt = zatvoriti	I shut	shut
to sing, siŋ = pevati	I sang, sæŋ	sung, sʌŋ
to sink, siŋk = tonuti	I sank, sæŋk	sunk, sʌŋk
to sit, sit = sesti	I sat, sæt	sat
to slay°, slei = ubiti	I slew, slu:	slain, slein
to sleep, sli:p = spavati	I slept, slept	slept
to slide, slaid = klizati se, kliziti	I slid, slid	slid

Infinitive.	*Past.* 'imperfekt'	*Past Participle.*
to sling, sliŋ = baciti	I slung, slʌŋ	slung
to slink, sliŋk = odšunjati se	I slunk, slʌŋk	slunk
to slit, slit = cepati naduž	I slit	slit
to smell, smel = mirisati	I smelt, smelt	smelt
to smite, smait = udariti	I smote, smout	smitten, ′smitn
to sow, sou = sejati	I sowed, soud	sown, soun
to speak, spi:k = govoriti	I spoke, spouk	spoken, ′spoukən
to speed°, spi:d = hitati, ubrzati	I sped, sped	sped
to spell, spel = pisati (slovo po slovo)	I spelt, spelt	spelt
to spend, spend = potrošiti	I spent, spent	spent
to spill, spil = prosuti	I spilt, spilt	spilt
to spin, spin = presti	I spun, span, spæn	spun, spʌn
to spit, spit = pljunuti	I spat, spæt	spit
to split, split = rascepiti	I split	split
to spread, spred = raširiti, prostreti	I spread	spread
to spring, spriŋ = skočiti	I sprang, spræŋ	sprung, sprʌŋ
to stand, stænd = stajati	I stood, stud	stood
to steal, sti:l = krasti	I stole, stoul	stolen, stouln̩
to stick, stik = zabosti	I stuck, stʌk	stuck
to sting, stiŋ = ubosti (se), pečiti	I stung, stʌŋ	stung
to stink, stiŋk = smrdeti	I stank, stæŋk	stunk, stʌŋk
to stride, straid = koračati (vel. koracima)	I strode, stroud	strid(den), ′strid(n)
to strike, straik = udariti	I struck, strʌk	struck
to string, striŋ = metnuti žice (na instr.)	I strung, strʌŋ	strung
to strive°, straiv = boriti se, napinjati se	I strove, strouv	striven, ′strivn
to swear, swɛə* = (za)kleti (se)	I swore, swɔ:*	sworn, swɔ:n
to sweep, swi:p = čistiti (metlom)	I swept, swept	swept
to swell, swel = nadimati (se), nabujati	I swelled	swollen, ′swoulən
to swim, swim = plivati	I swam, swæm	swum, swʌm

Infinitive.	*Past.* 'imperfekt'	*Past Participle.*
to swing, swiŋ = ljuljati se	I swung, swʌŋ	swung
to take, teik = uzeti	I took, tuk	taken, ′teikən
to teach, ti:tʃ = učiti (drugog)	I taught, tɔ:t	taught
to tear, tɛə* = cepati	I tore, tɔ:*	torn, tɔ:n
to tell, tel = reći, kazati	I told, tould	told
to think, θiŋk = misliti	I thought, θɔ:t	thought
to thrive, θraiv = napredovati	I throve, θrouv	thriven, ′θrivn
to throw, θrou = baciti	I threw, θru:	thrown, θroun
to thrust, θrʌst = gurnuti	I thrust	thrust
to tread, tred = gaziti	I trod, trɔd	trodden, ′trɔdn
to understand, ʌndə′stænd = razumeti	I understood, -′stud	understood
to undo, ′ʌn′du: = razvezati	I undid, -′did	undone, -′dʌn
to upset, ʌp′set = prevrnuti	I upset	upset
to wake, weik = probuditi se	I woke, wouk	waked, weikt
to wear, wɛə* = nositi	I wore, wɔ:*	worn, wɔ:n
to weave, wi:v = tkati	I wove, wouv	woven, ′wouvən
to weep, wi:p = plakati	I wept, wept	wept
to win, win = dobiti	I won, wʌn	won
to wind, waind = viti (se)	I wound, waund	wound
to withstand, wiðstænd = odupreti se	I withstood, -′stud	withstood
to withdraw, wiðdrɔ: = povući se	I withdrew, -′dru:	withdrawn, -′drɔ:n
to wring, riŋ = uviti, iscediti	I wrung, rʌŋ	wrung
to write, rait = pisati	I wrote, rout	written, ′ritn

Nekoliko važnih napomena:

1. Treba razlikovati sledeće glagole:

(1) lie, lai = ležati, 'imperfekt' *lay*, lei, particip *lain*, lein.
(2) lie, lai = lagati, „ *lied*, laid, „ *lied*, laid.
(3) lay, lei = položiti, „ *laid*, leid, „ *laid*, leid.

He **lies** *on the ground* = on leži na zemlji.

If he says that, he **lies** = ako to kaže on laže.

Lay *the book on the table* = metni knjigu na sto.

He **lay** *on the bed* = on je ležao na krevetu.

He **lied** *abominably!* = lagao je užasno!

He **was laid** *on the floor* = on je bio položen (tj. položili su ga) na pod.

He **has lain** *on the grass for three hours* = ležao je na travi tri sata.

2. **to +get** ima vrlo mnogo značenja i upotrebljava se u svakodnevnom razgovoru, ali ne u pisanju.

Kaže se *to get a letter*	umesto	*to receive a l.* = primiti.
to get into the room	„	*to enter the r.* = ući.
to get out of the train	„	*to alight*[1] *from* = izaći.
to get a book	„	*to +buy a book* = kupiti.
to get breakfast[2] *ready*	„	*to prepare*[3] *br.* = spremiti.
to get ready[4] (intrans.)	„	*to dress oneself* = obući se.
to get cold	„	{ *to +become cold* / *to +catch cold* } = ozepsti.
to have got	„	*to have* = imati.
to have got to ..	„	*to have to ..* = morati, imati da ..

Have you got any cigarettes[5]*?* umesto *Have you any cigarettes?*

What have you got to do to-day? = šta imate (ili šta morate) da radite danas?

I have got to go and +see him to-day. umesto *I must* (ili *I have to*) *go and see him.*

To get up[6] = ustati (iz postelje); dići se.

3. Razlikuj *think*, θiŋk = misliti i *mean*, mi:n = misliti (zaista), nameravati, biti rešen; značiti. Pr. I did not mean what I said = nisam ozbiljno mislio što sam rekao. Do you really mean that? = da li vi to zaista hoćete da kažete? When he says a thing he means it = kad on nešto kaže on je na to i

[1] Izg.: ə'lait = skinuti se (s konja, s voza).
[2] Izg.: 'brekfəst.
[3] Izg.: pri'pɛə*.
[4] Izg.: 'rədi = gotov.
[5] Izg.: ˌsigə'rets.
[6] Izg.: ʌp = gore.

rešen. What do you mean to do to-morrow? = šta nameravate da radite sutra? What does this word mean? = šta znači ova reč? What did he mean by that? = šta je on hteo time?

4. Glagol +*keep* znači (1) *čuvati, držati*, pr. please keep this place for me = molim čuvajte ovo mesto za mene. Will you keep the tickets? = hoćete li vi da čuvate karte? I will keep this room for myself = ovu sobu ću zadržati za sebe. Do you keep fowls? = držite li živinu? Do you keep the window open at night? = držite li noću otvorene prozore? We keep all our clothes in that room = mi držimo sve svoje haljine u toj sobi. (2) *nešto neprestano raditi* (tj. izražava učestanu radnju), pr. the people in the next room kept talking all night = ljudi u susednoj sobi govorili su ćelu noć. The boy keeps jumping up from his work and looking out of the window = dečak neprestano ustaje od svoga posla i gleda kroz prozor. Don't keep bothering [1] me = nemoj me neprestano uznemiravati. (3) *držati se nečega*, pr. I have a cold, I shall *keep to* my room to-day = imam nazeb i ostaću u svojoj sobi danas. Will he *keep to* what he said? = hoće li se on držati onoga što je rekao? Keep to the right = držite se desne strane. Keep straight [2] on = idite upravo. Keep off the grass! = ne gazite travu!

5. Razlikuj: (1) *taken to*: He has taken to drink = on se odao piću, *ali* I have taken to him = zavoleo sam ga. He has taken to his work = on se predao radu. He has taken to working better this last term = on je počeo da radi bolje ovog poslednjeg terma. (2) *taken with*: We are very much taken with London = mi smo zaneti Londonom. He is very much taken with her = on je zanet za njom.

6. Glagol *use* u značenju 'imati običaj', 'p[illegible]ćen sa *to*', upotrebljava se samo za prošlost umesto 'imperfekta' (v. s. 74), pr. when we were in England we *used to* [3] walk a lot = kada smo bili u Engleskoj obično smo dugo šetali. She *used to* sing from morning till night = ona je obično pevala od jutra do

[1] Izg.: 'bɔðeriŋ. Bother! = dovraga! [2] Izg.: streit.
[3] Izg.: 'ju:s(t)tu:.

mraka. I never *used to* cook[1] my own meals[2], but now I have to = nikada nisam imao (imala) običaj da kuvam za sebe, ali sada moram. I *used* not *to* (*ili* I usen't[3] to) like whisky, but now I do = nisam voleo rakiju, ali sada volim. *Used*[4] you *to* get much fruit in Serbia? (= did your garden produce[5] much? *ili* were you able to get much?) = jeste li obično dobijali mnogo voća u Srbiji? *Usen't* you to know him very well (formerly)? (tj. didn't you know him very well? *ili* you knew him very well, didn't you?) = zar ga niste dobro poznavali? The nights were so cold that the water *used to* +freeze[6] in my room = noći su bile tako hladne da se voda (obično) smržnjavala u mojoj sobi. I *used to* use that dictionary[7] a lot, but now I have a bigger and better one = upotrebljavao sam (obično) mnogo taj rečnik, ali sada imam jedan veći i bolji.

XXV. GLAVA

PREDLOZI—*PREPOSITIONS*

Mnogobrojna značenja pojedinih predloga, njihova mnogostruka upotreba sa glagolima, pridevima, imenicama, itd., predstavlja znatnu teškoću u engleskom jeziku. Osim toga mnoge prepozicije jednake su po obliku sa adverbima. Najzad, iako je uopšte uzev, mesto predloga ispred reči na koju se odnosi, on se u engleskom vrlo često stavlja iza nje:

Whom are you talking **about** *?* = *o kome* govorite?

This is the book I was looking **for** = ovo je knjiga koju sam tražio.

Ali nije pogrešno reći *About whom are you talking?* i *This is the book for which I was looking.*

[1] Izg.: kuk. [2] Izg.: mi:lz = hrana; obed.
[3] Izg.: 'ju:snt. [4] Izg.: ju:zd.
[5] Izg.: prə'dju:s = proizvoditi, *ali* 'prɔdju:s = proizvod.
[6] Izg.: fri:z; it freezes = mrzne, mraz je. [7] Izg.: 'dikʃənəri.

S druge strane velika olakšica u engleskom je u tome što svaka prepozicija zahteva predmet u akuzativu (' in the objective case '), koji je uvek isti sa nominativom izuzev kod ličnih zamenica i zamenice ' who '.

Prepozicije bi se mogle klasifikovati po značenju, ali bi takva podela bila suviše komplikovana s obzirom na mnogostruka značenja pojedinih predloga; stoga je bolje grupisati ih po postanku na: (1) proste, (2) adverbijalne, (3) izvedene, (4) složene, (5) participijalne.

(1) **Proste**:

a, ə = na, o, u, prema, ka
at, æt = kod, na, u, do
by, bai = kod, blizu, pri
for, fɔ:* = za, zbog
[forth], fɔ:θ = izvan, dalje
from, frɔm = od
in, in = u
of, ɔv = od, sa, o
off, ɔ:f = od, s, o
on, ɔn = na, kod
through, θru: = kroz, skroz
till, til = do
to, tu: = k(a), na
with, wið = sa, protiv

(2) **Adverbijalne**:

about, ə'baut = o, oko
above, ə'bʌv = iznad, više
after, 'ɑftə* = za, iza, po
before, bi'fɔ:* = pred, ispred
behind, bi'haind = iza, pozadi
beneath, bi'ni:θ = pod, ispod
beyond, bi'jɔnd = iza, van
but, bʌt = izuzev, osim
down, daun = dole, niz
like, laik = kao, sličan
near, niə* = blizu, kod
over, 'ouvə* = nad, iznad, više, po
since, sins = posle, od
throughout, θru:'aut = kroz
under, ʌndə* = pod, ispod
underneath, ˌʌndə'ni:θ = ispod
up, ʌp = više, na, uz
within, wi'ðin = u (u granicama)
without, wi'ðaut = bez, van

(3) **Izvedene**:

across, ə'krɔ:s = preko, kroz
against, ə'geinst = protiv
along, ə'lɔŋ = duž, pored
alongside, ə'lɔŋsaid = duž, pored
amid(st), ə'mid(st) = megju
among(st), ə'mʌŋ(st) = megju, izmegju
(a)round, ə'raund = oko, unakolo

below, bi'lou = niže, ispod
beside(s), bi'said(z) = osim, pored
between, bi'twi:n = izmegju
opposite, 'ɔpəzit = prema, nasuprot
towards, tu'wɔ:dz = ka, prema

(4) **Složene:**

as far as, əz'fa:rəs = do
into, 'intu = u
on to, ɔntu = na
until, ʌn'til = till
upon, ə'pɔn = na, posle

(5) **Participijalne:**

barring, 'ba:riŋ = izuzev
concerning, kən'sə:niŋ = što se tiče
considering, kən'sidəriŋ = s obzirom
during, 'djuəriŋ = za vreme
except(ing), ik'sept(iŋ) } = izuzev
excluding, iks'klu:diŋ }
failing, feiliŋ = u omašci
including, in'klu:diŋ = uračunavši
past, pa:st = pored
regarding, ri'ga:diŋ = s obzirom
respecting, ris'pektiŋ = u odnosu na

Napomena. Prepepozicija 'a' vrlo cesto se upotrebljava u sledecim rečenicama: Eggs are four shillings *a** dozen. Meat is two shillings *a** pound (= 453·59 gr.). This material [1] is five shillings *a** yard. His salary [2] is £200 (= 4000 šil.) a year. Steamers [3] go to this place three times *a* week. I go into the town once *a* day.

Pošto ovaj predlog liči na neodregjeni član u slučajevima koji su obeleženi * i pred drugim rečima za meru, on se često zamenjuje odregjenim članom *the* sa istim značenjem. Pogrešno je smatrati ovu prepoziciju za član jer je ona izvedena od predloga 'on'.

[1] Izg.: mə'tiəriəl = 'materija', 'štof'.
[2] Izg.: 'sæləri = plata (činovnika), ali *wage*, weidʒ = nadnica ili radnička plata, obično u množ, *wages*, 'weidʒiz.
[3] Izg.: sti:mə* = brod, lagja.

XXVI. GLAVA

SLAGANJE VREMENA—*THE SEQUENCE OF TENSES*

INDIREKTAN GOVOR—*REPORTED SPEECH*

I. Glagol u zavisnoj rečenici mora odgovarati glagolu u glavnoj rečenici :

1. Ako je u glavnoj rečenici upotrebljeno sadašnje (Present) ili buduće vreme (Future) u sporednoj, zavisnoj rečenici može se upotrebiti gotovo makoje vreme sadašnjosti, prošlosti ili budućnosti.

2. Ako je u glavnoj rečenici upotrebljeno prošlo vreme, i u zavisnoj mora biti upotrebljeno isto vreme.

Primeri za 1.

I eat when *I am* hungry.

I am eating because *I am* hungry.

I have come to see you because *I am* unhappy.

He has been singing all the morning because *he is* very happy.

I shall go when *I am* ready. ('redi = gotov.)

I shall have finished this letter when *you return.*

He is eating a lot because *he was* very hungry.

He has left London because *he was* very unhappy there.

He has been going to a lot of plays because *he* +*thought* that would be a good way of learning the language.

I will go and see them if *you will promise* (*ili češće* if you promise) to go with me.

I am writing this letter because *it will please*[1] him.

I have fetched[2] the chairs in from the garden because *they will get wet* (*if I don't*).

[1] = biti prijatno. [2] Izg.: fetʃt.

Primeri za 2.

I +*ate* a lot because *I was* very hungry.

I came to see you because *I was* unhappy.

He sang all the morning because *he was* very happy.

I fetched the chairs in from the garden because *they would have got wet.*

I wrote this letter because *it would* please him.

He left London because *he was* very unhappy there.

He went to a lot of plays because *he thought* that would be a good way of learning the language.

He **said** (*that*) *he* **would** *come* = rekao mi je da će doći.

He **told** *me* (*that*) *he* **wrote** *it* = rekao mi je da je on to pisao.

He **drank** *because he* **was** *thirsty* = pio je jer je bio žedan.

He **could** *do this if he* **liked** = mogao je to uraditi da je hteo.

He **behaved** *as if he* **were** *mad* = ponašao se kao da je bio lud.

I **thought** *I* **had seen** *him* = mislio sam da sam ga video.

I **hoped** (*that*) *I* **might** *see him* = nadao sam se da ću ga mozda videti.

I **would** *come if you* **sent** *for me* = došao bih da ste poslali po mene.

She **passed** *her examination because she* **worked** *hard* = ona je položila ispit jer je mnogo radila.

Izuzetci. (1) Ako se u zavisnoj rečenici izražava jedan opšte poznati i stalan fakt ili navika, u njoj se obično upotrebljava prezent iako je u glavnoj rečenici upotrebljeno prošlo vreme.

We **were** +**taught** *that the sun* **is** *bigger than the earth*[1] = učili su nas da *je* sunce veće od zemlje.

He **wanted** *to know why I* **go** *every day to London* = hteo je da zna zašto ja *idem* svakoga dana u London.

(2) Kada je budućnost očevidna po smislu, sadašnje vreme upotrebljava se *uvek* umesto budućeg, pr.

I shall see him when he **comes** (umesto *he shall come*) = videću ga kad dogje.

The motor car will be ready for you by the time you **have**

[1] Izg.: əːθ.

finished (umesto *shall have finished*) *your letter* = automobil će biti gotov za vas kada budete svršili svoje pismo.

(3) Ako zavisna rečenica počinje sa 'than' ili 'as much as', glagol u njoj upotrebljen može biti u kome bilo vremenu pogodnom za smisao rečenice.

I +*paid* him less than *I pay* you.

I paid him as much as *I am paying*[1] you.

I liked[2] London more than *I shall* ever *like* Paris.

II. U preobraćanju *direktnog govora* u *indirektan* treba uzeti u obzir pravila o slaganju vremena.

Indirektan govor počinje obično frazom 'He said that . . .' = on kaže da . . .

S obzirom na pravilo da prošlom vremenu u glavnoj rečenici mora sledovati prošlo vreme u sporednoj, treba zapamtiti sledeće promene:

Direktan Govor.		Indir. Govor.
Shall	menja se u	*should.*
Will	,, ,,	*would.*
May	,, ,,	*might.*
Can	,, ,,	*could.*
Write	,, ,,	*wrote.*
Is writing	,, ,,	*was writing.*
Has written	,, ,,	*had written.*
Has been writing	,, ,,	*had been writing.*

Isto tako:

now	menja se u	*then.*
this	,, ,,	*that.*
these	,, ,,	*those.*
here	,, ,,	*there.*
thus	,, ,,	*so.*

to-day	menja se u	*that day.*
to-morrow	,, ,,	*next day.*
yesterday	,, ,,	*the previous day* ili *the day before.*
last night	,, ,,	*the previous night* ili *the night before.*
ago	,, ,,	*before.*

[1] Izg.: 'peiiŋ. [2] Izg.: laikt.

1. *Primeri* s obzirom na 1. pravilo (v. s. 132).
Direktan: He *says*: 'My throat[1] *is* dry[2]'.
Indirektan: He *says* (that) his throat *is* dry.
Direktan: He *will say*: 'My throat *is* dry'.
Indirektan: He *will say* that his throat *is* dry.
Direktan: He *says* (*ili* will say): 'My father *was* dead[3]'.
Indirektan: He *says* (*ili* will say) that his father *was* dead.

2. *Primeri* s obzirom na 2. pravilo (v. s. 132).
Direktno: She *said*: 'My father *is* coming *to-day*'.
Indirektno: She *said* (that) her father *was* coming *yesterday*.
Direktno: They *said*: 'We *will* go to London *to-morrow*'.
Indirektno: They *said* (that) they *would* go to London *next day*.
Direktno: Mary *said*: 'I *have* ⁺*bought* a hat'.
Indirektno: Mary *said* (that) she *had bought* a hat.
Direktno: Peter *said*: 'I *have been studying*[4] English for two years'.
Indirektno: Peter *said* (that) he *had been studying* English for two years.

Fraza direktnog govora *said to me* (*him, her, them*) menja se u *told me* (*him, her, them*) u indirektnom govoru, pr.
Direktno: He *said to me*: 'Sit down'.
Indirektno: He *told me* to sit down.
Direktno: He *said to him*: 'Do not talk loud'.
Indirektno: He *told him* not to talk loud.

U pitanju, zahtevanju i zapovesti *said to me* (*him, her, them*) menja se u *asked*, ili *requested*[5], ili *begged*[6] *me* (*him, her, them*), pr.
Direktno: He *said to me*: 'Why do you not go to London?'
Indirektno: He *asked me* why I *did* not go to London.
Direktno: She *said* to him: 'Where are you going?'
Indirektno: She *asked* him where he *was* going.

[1] Izg.: θrout.
[2] Izg.: drai = suv.
[3] Izg.: ded.
[4] Izg.: ˈstʌdiiŋ.
[5] Izg.: riˈkwestid.
[6] Izg.: begd.

Direktno: She *said to her*: 'Let me have your umbrella, please'.

Indirektno: She *requested* her kindly to let her have her umbrella.

Direktno: He *said* to them: 'Please do not shout[1]'.

Indirektno: He *begged* them not to shout.

Za uzvik i želju:

Direktno: He *said*: 'How glad I am!'

Indirektno: He *said* how glad he was.

Direktno: She *said*: 'Oh that I could speak to him once more!'

Indirektno: She *exclaimed*[2] that she *wished* she could speak to him once more.

Direktno: She *said*: 'May the Lord fulfil[3] my wishes!'

Indirektno: She *prayed* the Lord to fulfil her wishes.

XXVII. GLAVA

SVEZE I USKLICI—*CONJUNCTIONS AND INTERJECTIONS*

I. Sveze.

Treba razlikovati sveze od relativnih zamenica i priloga koji su upotrebljeni kao sveze.

Sveze se dele u dve glavne grupe:

Sveze koje spajaju nezavisne, priregjene rečenice—*co-ordinating conjunctions,* kou′ɔ:dineitiŋ kon′dʒʌŋkʃəns.

Sveze koje spajaju zavisne, podregjene rečenice—*sub-ordinating conjunctions,* sə′bɔ:dineitiŋ k.

1. **Koordinativne** sveze dele se dalje na:

(a) *kopulativne: and* = i, *both . . . and,* bouθ . . . ænd = i . . . i.

as well as, əzweləz = isto tako . . . kao, i . . . i.

therefore, ′ðɛəfɔ:* = stoga, prema tome.

[1] Izg.: ʃaut = vikati.
[2] Izg.: iks′kleimd = uzviknu.
[3] Izg.: ful′fil = ispuniti.

(b) *adversativne:* *but,* bʌt = ali; *however,* hau'evə* = ali, ipak: *yet,* jet = ali u isto vreme; pa ipak; *still,* stil = ipak, pored svega toga; *nevertheless,* ˌnevəðə'les = pa ipak, i pored svega toga.

(c) *alternativne:* *or,* ɔ:* = ili; *nor,* nɔ:* = ni, *either... or,* 'aiðə* = ili . . . ili; *neither . . . nor,* 'naiðe* = niti . . . niti; *whether . . . or,* (h)we'ðə* = bilo da . . . ili; *else,* els = inače; *otherwise,* 'ʌðəwaiz = inače.

2. **Subordinativne** sveze dele se dalje na:

(a) *proste:* *that,* ðæt = da.

(b) *za vreme* (*time*):

after, 'ɑftə* = (posle), pošto	since, sins = odkada
as, æz, əz = kao	till (until), til, (ʌn'til) = dok
as soon as, əz'su:nəz = čim	when, (h)wen = kada
before, bi'fɔ:* = pre nego	whenever = kadgod
ere, ɛə* = pre (nego)	whil(st), (h)wail(st) = dok
now, nau, *obično* n. that = sad pošto sam, kada sam	once, wʌns = jednom.

(c) *za mesto* (*place*):

whence, hwens = odakle	wherever = gdegod
where = (tamo) gde	whither, (h)wiðə* = kuda.

(d) *za uzrok i posledicu* (*cause and result*):

because, bi'kɔ:z = jer, pošto	so... that = tako... da
for, fɔ:* = jer	that = da.
since = pošto	

(e) *za nameru* (*purpose*):

lest, lest = da ne bi; iz bojazni da	(in order) that = da bi.

(f) *za uslov* (*condition*):

but = (samo) zbog	if = ako, u slučaju da
except, ik'sept = izuzev	unless, ʌn'les = osim ako.

(g) *za ustupak* (*concession*):

although, ɔl'ðou = mada, iako	whatever = šta bilo
however = kako bilo	whichever = koji bilo.
though = mada, iako	

(h) *za poregjenje* (*comparison*):

as = kao
as if = kao da
as though = kao da
not so as = ne tako kao
than = nego, od.

Napomena: Izvesni adverbi upotrebljavaju se kao sveze, to su: directly, di'rektli
immediately, i'mi:djətli } = neposredno, tek što.
once, wʌns = čim, ako jednom.

II. Usklici.

Najobičniji uzvik je '*O!*', ou, koji se obično piše '*oh*' mada se 'h' ne izgovara. Ovaj uzvik s obzirom na intonaciju može da izrazi: (1) iznenagjenje, (2) zadovoljstvo, (3) žalost, (4) gagjenje, (5) sumnju.

'*Ah*', ɑ:, upotrebljava se u književnosti.

Drugi uzvici za iznenagjenje, ili žalenje su: '*O, dear!*' (diə*), '*Dear me!*', '*Good gracious (me)!*', gud 'greiʃəs mi:, '*Heavens*', '*good heavens*', koji bi se u srpskom mogli prevesti sa 'teško meni', 'bože moj'.

Uzvici za radost su: '*hurrah!*', hu'rɑ:, ili '*hip-hip-hooray!*', hip, hip hu'rei, '*long live...*', itd.

U nazdravljanju kaže se: '*here's to you*' ili '*your very good health*'.

U prijateljskom pozdravljanju: '*hullo!*', 'hʌ'lou (= zdravo).

Na telefonu: '*Hullo!*'

Odvratnos se izražava sa: '*Ugh!*', ʌh!

'*St*' ili '*Ssh*' ili '*Hush!*' = Pst!

Izrazi: '*My God*', '*Good God*', '*Good Lord*', znače mnogo više nego u srpskom i nisu dopušteni u otmenom društvu.

'*By Jove*', bai dʒouv, '*Great Scott*', greit skɔt, izražavaju iznenagjenje ili zadovoljstvo i upotrebljavaju se u intimnom društvu.

Manje strogi su: '*Dash (it)*', dæʃ, '*bother*', 'bɔðə*, '*botheration*', ˌbɔðə'reiʃən, '*confound it*', kon'faund it.

XXVIII. GLAVA

UPOTREBA ODREGJENOG I NEODREGJENOG ČLANA

Uloga odregjenog člana *the* je da obeleži i *odredi jedno* naročito lice, ili jednu naročitu stvar megju više drugih lica ili stvari; neodregjeni član *a, an* naprotiv *ne odregjuje* nego uopštava, tj. on se odnosi na koje bilo lice ili koju bilo stvar megju više drugih, pr.

The *boy whom I +met yesterday...*
A *boy whom I met yesterday...*

U prvoj rečenici *the boy* odnosi se na *ono* dete *koje* sam juče sreo; u drugoj *a boy* odnosi se na *jedno, neko* dete koje sam juče sreo. Otuda se odregjeni član može da traži pitanjem *which?* = koji, -ja, -je? (v. s. 37).

Give me **the** *book* = daj (te) mi (tu) knjigu, tj. jednu naročitu o kojoj je, recimo, bilo reči, ali *give me* **a** *book* = koju bilo od više njih.

(1) Kada se veštastvene imenice upotrebe u opštem smislu član se izostavlja, pr. *milk is white. I am fond of wine. Silver is less valuable than gold. Red, blue, and white are the Serbian colours.*

Ali kada se takve veštastvene imenice upotrebe i odregjenom smislu, odregjeni član *the* stavlja se ispred njih, pr. **The** *milk of these cows is very rich.* **The** *wine of this country is famous.* **The** *water of this lake is salt.* **The** *blue*[1] *of the southern*[2] *skies is deeper than* **the** *blue of the northern*[3] *skies.*

(2) Kada se govori o suncu, zemlji, mesecu, vremenu, nepogodi, atmosferi u nekim slučajevima član *the* se mora upotrebiti,

[1] = plavetnilo.
[2] Izg.: sʌðən = južni.
[3] Izg.: 'nɔːðən = severni.

pr.: The sun is much farther from the earth than the moon. The sun is very hot to-day. The moon is very bright[1] in the tropics[2]. Let us go and sit in the sun (= the sunshine[3]). Don't stand in the rain. We were bicycling in the teeth of the wind (*ili* in the face of the wind). The children were playing in the snow. The air is a treacherous[4] (*ili* fickle[5]) element[6].

Ali u drugim slučajevima član *the* se izostavlja, pr.: We get less sun (= sunshine) in England than they do in Italy. This well[7] is full of earth. Rain is very good for the crops[8] as long as we do not get too much of it. We want rain very badly now. There is no wind to-day. The houses were buried[9] in snow. Air is a good purifier[10].

Ipak uz reči *rain, shower*[11], *wind, air, fog*[12], *mist*[13], ponekad se upotrebljava neodregjen član, pr.: We were +caught in a (sharp) shower of rain. We were riding in the face of a strong wind. He was standing in a heavy rain. The coast was hidden (*ili* obscured[14]) by fog (*ili* by a fog, *ili* by a thick fog, *ili* by the fog).

(3) Govoreći o godišnjim vremenima odregjeni član ponekad se upotrebljava, a ponekad izostavlja, pr.: For many reasons travelling in the summer (*ili* in summer) is preferable[15] to travelling in the winter (*ili* in winter). Winter (*ili* the winter) in England is usually not very severe. (The) spring and (the) summer are nicer than (the) autumn and the winter.

Sa rečima *spring* i *autumn* kada im prethodi kakva prepozi-

[1] Izg.: brait = jasan.
[2] Izg.: 'trɔpiks = tropski predeli.
[3] Izg.: 'sʌnʃain = sunčana svetlost.
[4] Izg.: 'tretʃərəs = neveran.
[5] Izg.: 'fikl = nepostojan.
[6] Izg.: 'elimənt.
[7] Izvor.
[8] Izg.: 'krɔps = usevi; žetva.
[9] Izg.: berid = zatrpan; *bury* = sahraniti.
[10] Izg.: 'pjuərifaiə* = koji čisti, očišćava.
[11] Izg.: 'ʃauə* = pljusak.
[12] Izg.: fɔg = magla.
[13] Izg.: mist = izmaglica.
[14] Izg.: ob'skjuəd = pomračen.
[15] Izg.: 'prefərəbl = bolje.

cija, odregjeni član se uvek upotrebljava, pr. In the spring we usually get a lot of dust, and in the autumn a lot of mud[1].

Sledeći izrazi podvode se pod prvo pravilo: In the spring (= the next spring) we shall go to Italy, in the summer we shall be in Switzerland, and in the autumn we shall go to Paris.

Ako se u svima ovim slučajevima upotrebe pridevi 'last' i 'next', član se izostavlja, pr.: Next summer we are all going to America. Last autumn we stayed three weeks in London.

U izvesnim slučajevima upotrebljava se neodregjeni član: We had a very severe winter followed by a very wet spring.

(4) Kada se zajedničke imenice upotrebe u opštem značenju *u jednini* član *the* stavlja se ispred njih, pr.: The sheep is a useful animal. The telephone is very useful. The banana[2] is a nutritious[3] fruit. The postman[4] brings us our letters.

Ali uz reči *man* i *woman* član se izostavlja: The life of man is uncertain[5].

Ako se gornje zajedničke imenice upotrebe u množini član se takogje izostavlja: Sheep are useful animals. Men are strange creatures[6].

(5) Govoreći o jezicima član *the* se izostavlja ako se ne pominje reč 'language', pr.: Do you know (*ili* speak) French? German is harder than English. Ali: The Hungarian[7] language is very difficult and very ugly.

(6) Uz naučne predmete član se ne upotrebljava osim ako su naročito odregjeni rečima koje im sleduju, pr.: He is studying history. I am studying Serbian history. She is studying the History of England. Ali se kaže: He is writing a History of England.

(7) U nekim izrekama i poslovicama član se izostavlja: Speech

[1] Izg.: mʌd = blato.
[2] Izg.: bə'nɑ:nə.
[3] Izg.: nju(:)triʃəs = hranljiv.
[4] Izg.: 'poustmən = poštar.
[5] Izg.: ʌn'sə:tn = neizvestan.
[6] Izg.: 'kri:tʃə* = biće, stvorenje.
[7] Izg.: hʌŋ'gɛəriən.,

is silver but silence is gold. Manners[1] maketh[2] man. Time is money. Ali ima izuzetaka: When the cat is away the mice will play.

(8) Stvarne i abstraktne imenice u množinu upotrebljavaju se sa članom *the* samo kada su naročito odregjene: The telephones in this town work very badly. The postmen in this country are very good. Ali: Telephones are useful things. Postmen bring us our letters.

(9) Član *the* mora se staviti pred zbirne imenice u množini koje označavaju jednu celu grupu lica ili stvari, pr.: The Serbs fought bravely in the war. The stars[3] are very bright tonight. The English have many colonies[4]. Ali se može reći: Serbs (*ili* the Serbs) are fond of singing and dancing. Stars (*ili* the stars) are difficult to measure[5]. Englishmen (*ili* the English) are good colonists.

(10) Član *the* uvek se upotrebljava uz prideve kada su upotrebljeni kao imenice: *The blind*, blaind (= slepi), *the deaf*, def (= gluvi), *the dumb*, dʌm (= nemi). *The Present* = sadašnjost, *the Past* = prošlost, *the Future* = budućnost. *In the past Austria was a great Empire*[6].

Izuzetci: *At present* = za sad, *in future* = u buduće. Ali: *For the present* = za sad, *for the future* = (za) u buduće.

(11) Odregjeni član se izostavlja posle posesivnog padeža, pr.: This is the house of Professor Smith[7], ali This is Professor Smith's house.

(12) Uz imena zemalja u jednini član *the* se izostavlja, pr.: Turkey[8], Greece[9], itd. Najvažniji izuzetci su: The Crimea[10] = Krim, the Levant[11] = Levant, the Tyrol[12], i još neki. Ali kada su imena zemalja upotrebljena u množini član se upotrebljava, pr.: *The* United States, *The* West Indies.

[1] Izg.: 'mænəz = ponašanje, maniri.
[2] Izg.: 'meikiθ = čini.
[3] Izg.: stɑːz = zvezde.
[4] Izg.: 'kɔləniz.
[5] Izg.: 'meʒə* = meriti.
[6] Izg.: 'empaiə*.
[7] Izg.: smiθ.
[8] Izg.: 'təːki.
[9] Izg.: griːs.
[10] Izg.: krai'miə.
[11] Izg.: li'vænt.
[12] Izg.: 'tirəl.

(13) Uz imena planina pojedinačno uzev član se izostavlja, pr. : Snowdon (in Wales), Vesuvius, Mont Blanc, ali uz lanac ili sistem planina član *the* se upotrebljava, pr. : The Balkans [1], The Alps, The Carpathians.[2]

(14) Odregjeni glan uvek prethodi imenima reka i mora, pr. : the Adriatic, ˌeidriˈætik = Jadransko More, the Aegean, iˈdʒiːən = Egejsko More, the Black Sea = Crno More, the Danube, ˈdænjuːb = Dunav, the Thames, temz = Temza.

(15) Uz imena rtova i jezera član *the* se upotrebljava ako za rečima Cape, keip = rt, lake, leik = jezero, dolazi prepozicija *of*, pr. : *Cape Matapan*, ali *The Cape of Good Hope. Lake Baikal*, ali *The Lake of Constance.*

(16) Član *the* stavlja se ispred imena strana sveta ako se upotrebe sama za sebe : The North, nɔːθ = sever, the South, sauθ = jug, the East, iːst = istok, the West, west = zapad, i the Centre, ˈsentə* = centar. The North of England. The South of France.

Često se može reći *north* ili *northern* Germany, *south Russia*, ili *southern Russia.* Ali uvek *Northern France, the North of England, Central* [3] *America, Central Africa, Central Asia.*

(17) Uz imena ulica, skverova, zavoda, praznika, član se uvek izostavlja, pr. : *Trafalgar Sq.* [4], *Regent St.* [5], *King's College, Oxford University, St. George's Hospital, Christmas Day.* Ako iza ovakvih imene dolazi ' of ' član *the* se stavlja ispred njih, pr. : *The Bank of England, the University of Oxford.*

Zapazi sledeće izraze : *the National Gallery, the British Museum* i drugi muzeji, *the Strand* [6], itd.

(18) Clan *the* stavlja se ispred engleskih titula *king, queen, general* [7], *admiral* [8] i dr. ako je ime lica izostavljeno, pr. *The King*, ali *King George V.*

[1] Izg. : ˈbɔːlkənz. [2] Izg. : ˈkɑːpeiθjənz. [3] Izg. : ˈsentrəl.
[4] Izg. : trəˈfælgə* skwɛə*. [5] Izg. : ˈriːdʒənt striːt.
[6] Izg. : strænd, jedna od centralnih londonskih ulica.
[7] Izg. : ˈdʒenərəl. [8] Izg. : ˈædmərəl.

Neodregjen član se upotrebljava :

(1) Uz imena narodnosti, zanimanja, vrste, kvaliteta, pr.: Is he an Englishman or a Serb(ian)? [Kaže se i: Is he English or Serbian?] He is a professor. She is a Roman Catholic.[1] Be a good boy. London is a huge[2] city.

(2) Posle reči 'such' i 'what' kada im sleduje stvarna imenica u jednini, pr.: What a fine day! This is such a heavy[3] trunk. I never +heard of such a thing. Ali ako im sleduju mislene i veštastvene imenice član se izostavlja, pr.: What excellent wine! I have never experienced[4] such discomfort[5]. Izuzetno: What a pity! Such a pity! What a shame! What a good thing!

(3) Posle reči 'many' i 'half' ako je reč koja im sleduje u jednini, pr.: Many a boy (= mnogi dečak) would be glad of this book. Ali: *Many boys*... Half an hour. Half a crown (= dva i po šil.). Half a bottle. Ali: three half-crowns; two half-bottles.

(4) Posle reči 'quite' i 'rather', pr.: That is quite a good grammar. That is rather an amusing[6] book.

(5) Neodregjeni član se stavlja izmegju prideva i imenice posle reči 'as', 'so', 'too', pr.: This is as good a room as you will find anywhere. I have never read so dull[7] a book (*ili češće* such a dull book). This is too difficult a book for you to read. Ali uz mislene imenice i imenice u množini član se izostavlja, pr.: These are as good quarters as you will find anywhere. These are too expensive[8] things for me to buy. I have never seen such lovely things.

[1] Izg.: ˈroumən ˈkæθəlik.
[2] Izg.: ˈhjuːdʒ = ogroman.
[3] Izg.: ˈhevi = težak.
[4] Izg.: iksˈpiəriənst = iskusio.
[5] Izg.: disˈkʌmfət = neugodnost.
[6] Izg.: əˈmjuːziŋ = interesantan.
[7] Izg.: dʌl = glup, dosadan.
[8] Izg.: iksˈpensiv = skup, skupocen. It is very expensive for me = to je vrlo skupo za mene. Ali: it is very dear = to je preterano skupo, tj. kada se traži više nego što stvar vredi.

Printed in England at the Oxford University Press

KNJIGE ZA SRBE

Izdaje

OXFORDSKA UNIVERSITETSKA ŠTAMPARIJA

ENGLESKA GRAMATIKA napisali Dragutin Subotić, Ph.D. lektor srpskog jezika na Londonskom Universitetu, King's College, i Nevill Forbes, M.A., Ph.D., vanredni profesor ruskog i drugih slovenskih jezika na Oxfordskom Universitetu. Crown 8vo, pp. 144.

Knjiga je štampana latinicom i sadrži iscrpan uvod o izgovoru. Gramatički deo objašnjen je mnogobrojnim primerima.

OXFORD STORY READERS for Serbians. Pod ovim naslovom izlaze kratke pripovetke na engleskom, sa engl. srpskim rečnikom na kraju svake sveske. Prve četiri knjižice zovu se *Tetka Dundina Cerka*. . . . Mother Roundabout's Daughter, by Sir George Dasent; Robin Hood and his Merry Men, by F. Gudgin; Hereward's Last Fight, by Charles Kingsley; The Christmas Carol, by Charles Dickens.

Ove pripovetke, u vezi sa *Engleskom Gramatikom*, vrlo su podesne ne samo za srednje i više škole, nego i za sve Jugoslovene koji žele da nauče engleski jezik.

OXFORD SERBIAN PLAIN TEXTS. Pod ovim naslovom štamparija izdaje, latinicom, na srpskom, niz pripovedaka namenjenih svima Jugoslovenima. Dosada su izašle dve sveske: VEČNOST, Narodna Bajka, od Janka Veselinovića. Crown 8vo, pp. 32; DVE PRIPOVETKE od Gjure Jakšića (Popa Tihomir i Milan). Crown 8vo, pp. 48.

Obe ove serije engleskih i srpskih pripovedaka izlaze pod uredništvom g-gjice Hilde Lorimer, nastavnice i tutorke klasičnih jezika u Somerville College'u, Oxford.

MISAO, mesečni časopis za jugoslovensku kulturu, pod uredništvom Dr. Momčila Seleskovića i Dr. Dragutina Subotića.

Od ovoga časopisa štampano je u Oxfordskoj Universitetskoj Štampariji samo prvih šest brojeva, od okt. 1918 do juna 1919.